

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران
۲/۴
۱۹۸۶

بهاران

ژ ۱۱۵، کانونی دووم ۱۹۸۶

هه‌والنامهی کتیب
&
KURD ARSHIV

چه‌پکه‌گول
بوسویای قاره‌مانمان

بەیان

گۆفاریکی مانگانەی ئە دەبیید

سەرەکی ئەنجومەنی کارگێری
وسەر نووسەر

مصلح جەلالی

دەستە ی نووسەران

فؤاد حسین احمد سکرێتیری نووسین

دکتور احسان فؤاد

دکتور کاپس فەتان

دکتور عزالدین مصطفی رسول

مصطفی نریمان

محمد مصطفی حەمە پور

محمود زامدار

صلاح شوان

سگفان عبدالحکیم

محمد سلیم سواری

هەنا صیباح

مونتیف و خوش نووس: نزار بەزاز

لەم ژمارەیدا

● توواری جەنگ

- سەرکردەبەکی مەزنا ..... کەرەم عەلی محمد ۲
- رۆژ بە رۆژ ..... بازاو رەزوف ۵
- بېرھاتنەکا پیرۆز ..... مختار فایق ۶
- کۆلەکم خۆری کوردستانە ..... نوری عەلی ئەمین ۸
- بەرمالەکی خومەینی ..... پەیمان حەمید ۱۲
- باری رۆشنییری لە ئێران ..... وەسفی حەسن شەنۆ ۱۴

● لیکۆلێتە

- حەمدی ئەفەندی ..... کەمال رەزوف ۱۶
- شاعیر و هەلوێست ..... عبدالغنی صالح ۲۱

● چیرۆک

- بزەبەکی گەش و ..... محمد رەشید فەتاح ۲۴
- دوو دلی بەنگی ..... و- د. کوردستان موکڕانی ۲۷
- هالەو مالە ..... رەزوف حەسن ۳۲
- ناخویری دارین ..... و. محمد حسین زەهلوی ۴۳
- درەختە چەماوەکە ..... و- بەهەالدین جلال ۴۸

● رەختە

- کتێب بۆ کۆکردنەووبە پان ..... ئەمین شەیح عەلەوین ۵۲
- بە خۆداچوونەو ..... سەباح رەنجەمەر ۵۵

● شیعەرە

- بۆ مەرگی نازدارێک ..... د. عزالدین مستەفا رسول ۶۰
- سووتان لە کۆانووی نووسین دا ..... حەمە ئەحمەد جاف ۶۲
- سوپاسی نزیکی ..... نزار بەزاز ۶۴
- خەوینیکم دی ..... نالگە ئەحمەد ۵۹
- پیاچوونەووبەکی زۆر تاییەت ..... و- تاریق کاریزی ۶۶
- هۆرە ۶۵

● فۆلکلۆر

- کۆبەک لەکوشتن ..... نۆزەر محمد سەرکەلی ۶۸
- کۆمەلە سەردێک لە کتێبی ..... مستەفا نەرمەمان ۷۰

● بەرەمی لاوان

- راپۆرتی هەوایر ..... شەرزادە عبدالرحمن ۸۲
- راپۆرتی سلیمانی ..... باوکی شەن ۸۴
- راپۆرتی دەوێک ..... هەکار مونسکی ۸۶
- راپۆرتی بەغدا ..... سەمید زەنگە ۸۹
- یانەی پەیان ۹۴

دەزگای رۆشنییری و بڵاوکردنەووی کوردی

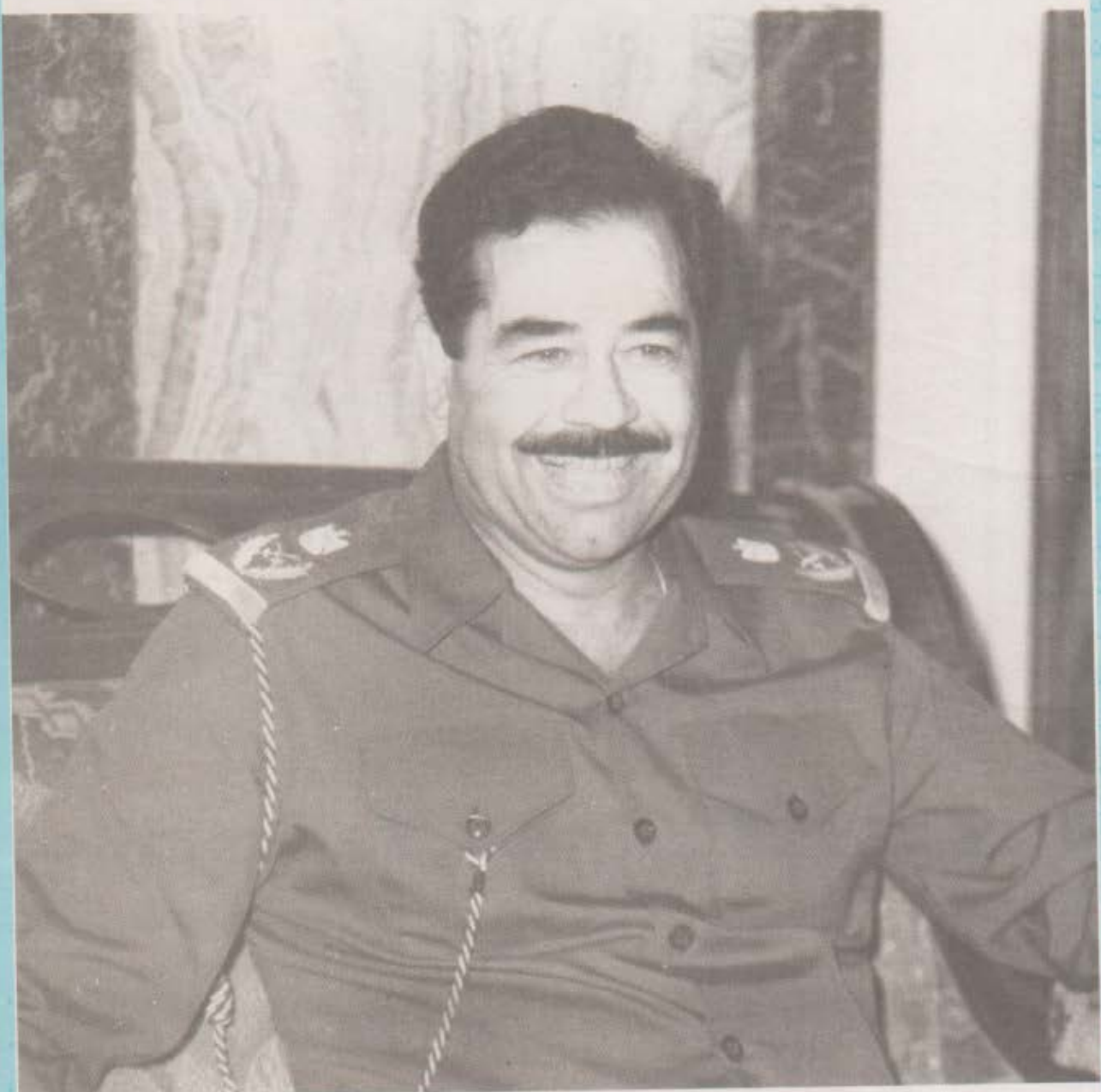
مەیدانی خەلانی - بەغدا -

ت 8875795 (5) خەت

تکاوگەلی: -

تکایە هەر نووسەری خەتەکی خوش و شاش و جوان نەبی،
نووسینەکی دەخەرتە پشت گوێ.

Handwritten signature or initials in black ink, possibly reading 'S.A.' with a flourish below it.

● کرم علی محمد ●

سەرکردە یه‌کی مه‌زن بو‌گه‌لیکی مه‌زن

به‌که‌سایه‌تی سزکرده، به‌وچه‌شنه‌و راه‌یه‌ی که‌ئو
بروایی‌کردنه‌ بینه‌ راستیه‌کی چه‌سپاو و قسول له‌ وێزدانی
گشتی‌ی جه‌ماوه‌ردا.

بیگومان ئه‌م جو‌ره‌ بروایی‌کردنه‌ له‌ بو‌شایه‌مه‌ نایه‌ته‌دی،
به‌لکو‌ کرداری‌که‌ له‌ ماوه‌وکاتی رۆژگاری ده‌بو‌ژێته‌وه‌و
ده‌چه‌سپیت، چونکه‌ زیاتر ئه‌و تاییه‌تی‌یه‌ی که‌ له
سەرکردایه‌تی که‌سپیتی سەرکرده‌دا هه‌یه‌ به‌رانبه‌ر به
جه‌ماوه‌ر ده‌رده‌که‌وی. له‌ راست و په‌وانی بریاره‌کانیدا، له‌

ئه‌گه‌ر سەرکرده‌ جیگا‌که‌ی له‌و تاییه‌تی سەرکردایه‌تیانه‌ی
که‌ هه‌یه‌تی وه‌رگرتی، هه‌روه‌ها له‌ ده‌وری می‌ژووی که
موماره‌سه‌ی سەرکردایه‌تی نه‌ته‌وه‌یه‌ک یان چه‌ند نه‌ته‌وه
ده‌کات و به‌ره‌و وه‌دی هه‌ینانی ئاوات و ئامانجه‌ پیرۆزه‌کانیان
ده‌یانبات دیسان بو‌ دانانی ستراتیژی‌یه‌تی پووست بو‌ هه‌ر
قوناخیک له‌ قوناخه‌کانی ریزه‌وی ئه‌و گه‌له‌ یان نه‌ته‌وه‌یه.
ئه‌مانه‌و گشت ئه‌و پینداویستی‌یانه‌ی که‌ له‌ سەرکردایه‌تی
سەرکه‌وتوودا هه‌یه‌ ده‌بیت پشت به‌ بروای جه‌ماوه‌ر به‌سپیت

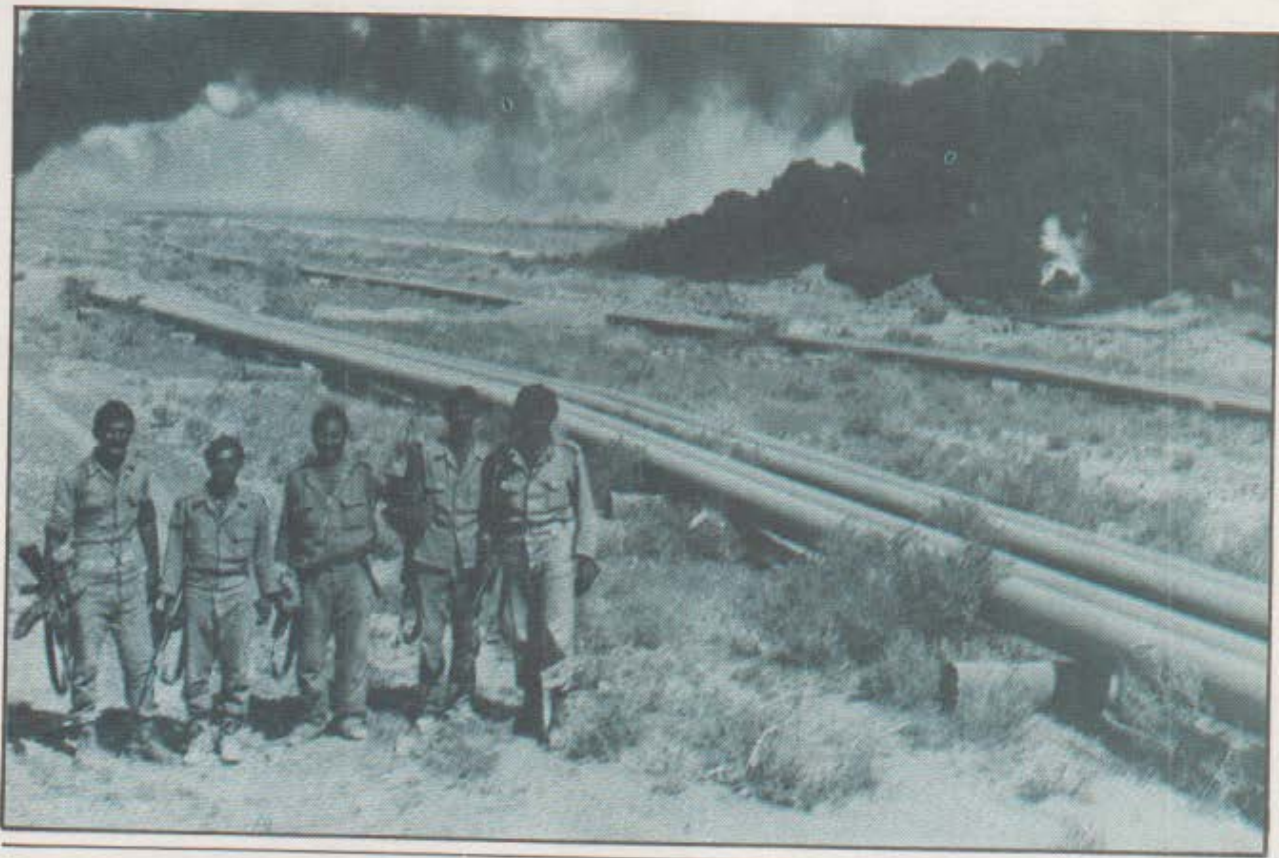
چاکتر. . . ثم حالته که رسه نایه تی په یوه نندی نیوان سرکرده و گهل دهرده بریت، له عیراقی خوشه ویستماندا په چاو دکریت نیوان گه لی پالهوان و سرکرده ی قاره مان. . .
 ثه وه په یوه نندی کی ده گم نه، کم گهل هه یه له سر زه میندا وه کو گه لی عیراق ناوا سرکرده که یان خوش بویت و به وپه ری راستی و رسه نایه تی و پاک یه وه سرکرده ی نه به زیان خوش ده وین.

ثم حاله تانه چ له زمان و چ له کرداری جه ماوهردا بومان ناشکراو روون ده بیته وه. . . ثه مه ثه وپه ری ثه مه کداری نیوان هه ردوو لا دهرده بریت. . . که هه رگیز هیچکامیان ناتوانیت به بی ثه وی تر بڑیت. . .

به لی دانایسی و زانایسی و هوشیاری و تیگه یشتن و بیرى فراوانی سرکرده ی دلسوز هه فال صدام حسین هه ر له سه رته ای په رپا بونوی شورشی پیروزی ۱۷ - ۳۰ ی گه لا ویزه وه دهرکه و تووه، لای نه ندامانی حیزب له مه پیش تر په چاو کراوه له ورژده ی قاره مان صدام حسین چونه ریزی چیزبی به عسی عه ره بی سوشیالیسته وه. . . نیشانه ی

پوانینی به رفراوانی و سه رتاپاییدا و به ته نگه وه هانتی خیر و کامه رانی و خوشگوزه رانی و وه دی هینانی ده سکه وتی مه زن و بی پایان و خولقاندنی هیمنی و دروست کردنی نارلنی و هه ست کردن به رژیانی پاشه رژی پراگشی و خوشی، که سرکرده نه خشه بومان داده نیت و رایانده په رینی.

که پرواکه ش ده چه سپی، جه ماوهر له چوارده وری سرکرده ی مه زندا کو ده بنه وه، هیچ سنوریک بو خوشه ویستیان نی یه، خوشه ویستی یه کی بی پایان، خوشه ویستی یه کی پیروزو گه وره له نیوانیادا «واته سرکرده و جه ماوهر» په یوه سستیکی گیانی و هه ستی دروست ده بیت، سرکرده ده بیته هیواو نامانچی به رده و امیان، به تایه تی نه گه ر هات و جوړه کیشه په ک یان ناخوشه ک له ریگایاندا په یدا بوو، ثه و کاته، هه رگیز شکیان نامینیت و به وپه ری پروا و هه ست کردن به نارامیه وه روونکی ده بینن و ده زنان سرکرده ی مه زن رزگاریان ده کات و له و باره ناخوشه، دووریان ده خاته وه. ده زنان به ناماده بوونی سرکرده، چاره سه ر ده کریت و ده یانگه یه نیته دوخی جاران، به لکو

گلاویزکات . . . ئەوەی نیازی دەست درێژی هەبیت دەستی لەبەن هەڵدەکەنریت و بگرە سەریشی لەگەڵیا جا بە

بۆنەی رۆژی لە دایک بوونی سوپای دلێرمان هەزار سلۆ لە پالەوانی میللەت دەکەین تیکۆشەر صدام حسین، سلۆ لە

سوپای نەبەز، ئەوانەیی هەردەم بە دەیان لە سوپای خۆمەینی جادویاز رهوانەیی دۆزەخ دەکەن . . . بەوانەیی

بەخوونی پاکێ گەشیان میژووی پیر شانازی عێراق دەنوسنەو . . . بەوانی گیانی شیرینیان پیشکەش بە خاکی

نیشتمان کردو لە هەمووان شکۆدارترین . . . بە شەهیدانی نە مرمان . . . با ئالای عێراق هەر شەکاوەبیت لەژێر سایەیی

باوکی میللەت قارەمان صدام حسین . . .

سەرکردایەتی و ئازایەتی و هوشیاری و تیگەپشتووی ئاشکراو روون بوو . . .

قارەمان نەخشەو پلانی دروست و قوول و دووربینی گە گشت بوارەکانی ژیان دەگرێتەو دانا، بۆ ئەوەی زەمینەییەکی پتەوی چەسپاو بۆ عێراق بخوێت و عێراق بتوانێت بەرگری

لە خۆی بکات و بشی خاکی پیروزمان لە چاوچنوکی دووربختەو، لە راستیدا ئەمانە هەموو هاتنەدی، عێراق لە ژێر سایەیی پالەوان صدام حسین توانی لوتی دۆزمنان

بشکێت و ئالای پیروزی هەتا هەتایە شەکاوە بێت . . .

سوپای قارەمانی عێراق . ئەوەی دووپات کردۆتەو هەرگیز هیچ دۆزمنیک نەتوانیت خاکی پیروزی

بۆز بەرپۆز

● رازاو رهؤوف قادر ●

جارىكى تر

نەبەيتەو

لەم كاتەدا بېرىارت دا:-

جارىكى تر

هەلبەبەرىت بۆتفەنگەكەت و

لنپو ووشكەكەى گۈللەكەت

نەركەيتەو

لەم كاتەشدا بوو كە ووتەى مندالە بچكۆلەكەت

هاتەو بېرت و كە دەبووت

(باوہگيان دىم، دىم، بەجىم مەھىلە)

بۆبەبزە گرتىتى و فرمىسكىشت دەرىشت

كەتاماشات كۆرد

جوگەلەى خوۋىن

وہكو خوۋرەى ئاوى كانىەكان

دەھاتە خوۋارى

لەم كاتەشدا

گۈلالە سورەكانىش

سروديان بۆت دەوت و

بەدەنگىكى بەرزووتيان:

ئىمە ھەلۆىن

دەبۆىن، دەبۆىن

چاۋەكانت سوورتر دەبوون

دەستە لە رزۆكەكانت زياتر

بەرەو پەك كەوتى دەروىشتن

دەنگت بەرز دەكۆدەو

قورگى شاخىش دەئاوساپەو

تادە ھات گرىانى داىكە سەر لى شىواۋەكەت

جوگەلەى خوۋىنى دروست دەكۆرد

لەم كاتەدا:-

نارنجوگەكەت خستە سەر شانت و

ھەر وەكو شتىك ھەلھاتى و

ھەرۋەكو مندالىك

پىت گرتەو،

ھەرۋەكو بەھار سەرلەنۋى

زىابتەو

بېرىارت دا

نەگەرىتەو

تاچنگت لەقورگى بەشەباى پايز

تووند نەكەيت

تاجىگەى ھاۋرى شەھىدەكەت

نەگرپەو

تا ناو سەنگەرى چۆل بووت

نەگرپتەو

بیرھاتنیکا پیروزولہ شکرہ کی قارومان

● مختار فائق ●

سہرہستی و نازادینی و سہربلندی بویہ بو مللہتی
عیراقی .

لہشکری عیراقی بیکوئہ پترہ ژ پینج سالان ئەفی
شہرینی گہرم و گران دکەتن دژی دەستەکا زوردار ل ئیرانی
.. دیارکر بۆ ھەمی جیھانی کولەشکری عیراقی براستی
لەشکرەکی بہیزو شیانە و بناف و دەنگە بقارەمانیا خو و
خوڤراگرتنا خو دژی دژمنی . ئەوژی ژ بەر چ . . ۹ . ژ بەر
ھندی کولەشکری عیراقی لدویف بیرو باوہریت پارتا
بە عسا عەرەبیا ھەفیشکی دچیت و ھەمی شوپرەت و
ئاگاداری و نەخشیت سەرۆکی قوماندار صدام حسین بکار
دئینیت و روژ بو روژی ھیزوشیانا سەربازیت مە زیدەتر لئ
دھیت . . و بریسارا وان بو خوڤراگرتنی و راوہستانی بروی
دژمنی مکوم تردبیت . . نەخاسە دەمی سەرۆکی
قوماندار صدام حسین بخو دچیتە بەرەیا شہری و دناف
سەربازاندا دژیت و بەری خو دکەتە سەر و بەریت وان و ئەو
بخو نەخشە ی بو ھیرشیت وان دوانیت و ئەو بخو
چاقدیری یا وان ھیرشان دکەت

لەشکری مەیی پالەوان نویترین چەکی ھەفچەرخ بی
دەستی داو بباشترین ریک بکار دئینیت و ئەف چەکە بی

لەشکری عیراقی بی پالەوان بوی ریبازا راستا شوہرەشا
۱۷ - ۳۰ تیرمەھا مەزن بسەرکیشیا سەرۆکی قوماندار
صدام حسین - خودی بہیت - دشان پینج سالیٹ
شہری دا ئەو شہری رژیمما دەستەکا زوردار ل ئیرانی
شہرزکری لسەر عیراقا شوہرەشی . . لەشکری عیراقی بی
پالەوان شیا بەرسینگا پینجەم لەشکری جیھانی بگریٹ و
دژی وی راوہستیت و دریت و توف دانتی کو چو جارن
ژبیرنەکەت و بتە دەرس بو وی ھەتا ھەتایی . .
لەشکری عیراقی شیا بیتە مەزترین و بہیزترین لەشکر
ل دەفەری دەمی بەھمی نیشانیت خوڤراگرتنی راوہستای
دژی وی رەشەبایی ژ ئیرانی ئە ھاتیە عیراقی . . کو
شەفەژی باشترین بەلگە و دەلیلە کولەشکری عیراقی . .
لەشکری تەنگا قیایە . . لەشکرەکی خورت و زیرەک و
نازایە . . لەشکری مللەتەکی بە کو ھیچ سەرشوری و زەلیلی
نزانیت . .

لەشکری عیراقی ھەر ژ روژا ھاتیە دانان و ھەتا نھو
ھەری بناف و دەنگە بو بزیرەکی و خورتی یا خو . . ئەوژی
ژ بەر ھندی چنکو ئەف لەشکری پالەوان بی پیک ھاتی بو
ھەر ژ کوریت مللەتی عیراقی بکورچو عەرەب و ھەمی
کەمایەتی بیت خوئە . . کوریت مللەتی عیراقی ئەویت
بناف و دەنگە ب چەلەنگی و زیرەکی یا خو . . ژ بەر ھندی
ھەر ژ روژا ئەف لەشکرە ھاتیە دامەزراندن ھەری پششەفانی

ههرو ههردانینی ههتاكو مهجور دین و ژ كه لله ره قی یا خو و مهژوی ههشکی یا خو قه بێن و بینه سه رری یا راست و باوه ریی بێن به صافیت مه بیت رهوا دئه رده و نا قییت مه دا . .

● ئیدی پیروژ بیت بیرهاتنا شینست و پینجی یا دانانا لهشکرئی مه بی پالهوان .

● هزارو هزار سلاف لسه رگیانی پاکئی وان شه هیدان بیت كو بخوینا خو ناخا وه لاتی ئاقسداين و پارازین ژ دهستی ته ما عه کاران .

● سلافه كا گه رم و خه ملانندی بدهستكه كئی گولیت بیهن خوش بو سه رو كئی قواماندا و صدام حسین - خودی بهیلیت - قومانداری گشتی بی هیزیت مه بیت چه كداریت پالهوان .

● سه ركه فتن و سه ربلندی هه ر بو ملله تی عیراقی به .

● مرن و سه رشوری هه ر بو دهسته كا زورداره ل .

ئیرانی و پاته خوړك و دویقه لانكیت وان و كرنی گرتی بیت ئیمپریالیزم و زایونیزی و ته ویت هساریكاریا ئیرانی دكه ن ژوان بیت خو عه ره ب ددانن . . كو دژمنیت ملله تانن . .

دهنده دهستیت ئیمن داو باش دزانن چهوا و گهنگی وی چه كئی قورس و گران و پینش كه فتنی بكار بێن . .

براستی لهشکرئی عیراقی بی بۆیه جهی فهخرو شانازی لنگ ملله تیت ده فهرتی و ته فهژی نه كو هه ر ته م دبیزین بهلكو ته فه لگه لهك جازان و لگه لهك گاف و دهراقان دا دام و ده رگه هیت راگه یاندا نه عه ره بی و جیهانی یا گوئی و دووباره كریه فه . ته وژی چنكو عیراق یا حه قه و یا لسه ر حه قیی دچیت و كهس نه شیت حه قیی نه بیژیت و راستی فه شیریت .

هیزیت مه بیت چه كداریت پالهوان بدمرزا هیا فان پینج سالاندا ژفی شه رتی ئیرانی لسه ر عیراقی فه رزكری . . له مه می به ره بیت شه ری سه ركه فتنیت بناف و دهنگ بدهست دئینخ و لسه ر به ره بیت میژویا عیراقا مه یا رهنگین تومار دكه ن بوان سه ركه فتنان دژی هیزیت دهسته كا زوردار ل ئیرانی یا كوروژ بۆرۆژی به ره فه شكهستن و لاوازی و باشكه فتن و سه رشوری دچن لئه نجامی وان دریت دژوار ته ویت پالهوانیت هیزیت مه بیت چه كدار ددانن . . و دی

تولنه لاهم - خوری کوردستانه..

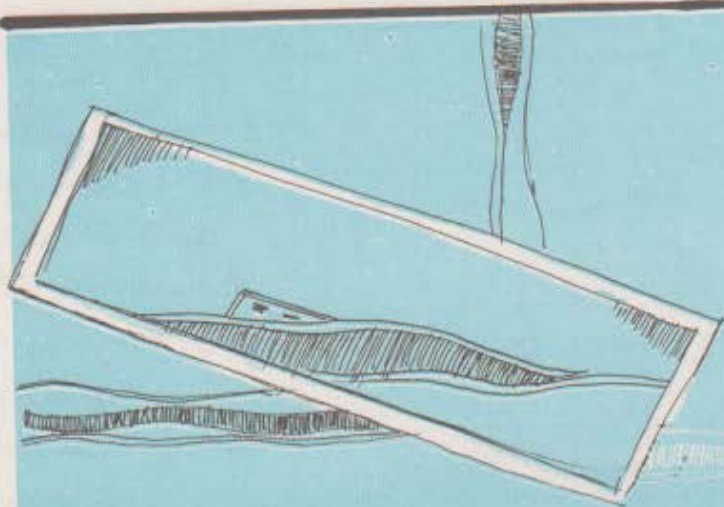

(۱)

خوای شهر،
 باروونی جهنگ..
 لاهم کوردستانه، که:
 مه‌لبندی باووک و بایرمانه..
 ئاخونه‌کان ده‌لین هی خومانه
 گهری تی ئالاندوین،
 ئاگر به‌سهرمانا ده‌بارینی..
 نیازی خرابه، ده‌په‌وی:
 چیاکانمان له‌بن هه‌ل ته‌کینی..
 دارستانه‌کانمان،
 له چاوی گردا، بسوونینی..
 شاره‌کانمان،
 به هیزی گولله
 به نووکی نیزه، مل که چ بکا..
 گونده‌کانمان،
 کاوول و ویران
 رهو به دانیشتوانی بکا..
 گیانی (به‌رگری)مان، ئیدا بفه‌وتینی
 له‌جیی گول و گولزار،

دڤک بروینی..

په‌یکوله بچه‌قینی..
 دانه‌ویله‌ی مهرگمان، بۆ برژینی..
 یان:
 به گری توله،
 ووشک و ته‌رمان هه‌ل بپروکینی..
 (۲)
 خوای شهر،
 باروونی جهنگ..
 لاهم کوردستانه، که:
 مه‌لبندی باووک و بایرمانه..
 ئاخونه‌کان ده‌لین هی خومانه..
 گهری تی ئالاندوین،
 هیچ له خوا شهرم ناکا..
 له دادپه‌روه‌ری سل ناکا..
 باووشی کردووه، به خوری کوردستاندا،
 ده‌په‌وی بیفرینی..
 بیدا به کولیدا، دنیای بگیزی..
 له بازاری لهنده‌ن و،
 له بازاری شه‌ریکادا، رای‌بگری..

نوری عەلی ئەمین

خوای شەر،
 بارووتی جەنگ ..
 لەم کوردستانە، کە:
 مەلەبەندی باووک و باپیرمانە ..
 خۆمەینی بەکان دەتێن هی خۆمانە ..
 گەبری تی ئالاندووین،
 دەپەوی:
 - گۆلی گەشاوی ژانمان،
 لە بەهاری جوانیدا، هەل بوەرتینی ..
 - شیرەکانمان،
 بە (تەپکە) بگریو،
 بە خەتوووی،
 لە باخەلی شەوا، بیان خەسینی ..
 ئەگەر نەش بوون، بە خوڤرۆش،
 چاویان هەل بکۆلی ..
 لە زیندانهکاندا، بیان ڕزینتی ..
 بیان مرینتی ..
 - خەرمانەکانمان،
 بەری رەنج و ماندوونیتی جوتیارەکانمان،
 لە نیو شەودا،

بشیرتینی:
 کۆلەکەم دەفرۆشم ..
 کۆلەکەم - خۆری کوردستانە ..
 هەوینی ژیاوە ..
 زۆر نایاب و جوانە ..
 کئی دەی کبری ..؟
 کئی لئی دەنەوی؟
 چەکم دەوی ..
 چەکی کوشندەم، لەبری دەوی ..
 ئازادی بی سەردەبێم ..
 شەری بی دەژینم،
 شەری ئیران و عێراق ..
 کوردستانی بی (والابیز) دەکەم ..
 جی بە کوردی ئازاو نەبەرد،
 لیژدەکەم
 هەتا ناری (کوردستان)،
 لە کۆلەکەیی تەپیشدا، نەمیتنی ..
 پیاو، کە - رەگەزپەرست بوو،
 دەیت کردەوی وەها بنوینتی ..
 (٣)

به گر شه ن بکا...
 له ژبانی بهختیاریمان، بی بهش بکا...
 کا - بسووتی...
 نازهل - له برسا بمری...
 گهنم و جو - ههل بقرچی...
 جوتیاره کان ناواره بین،
 سواری کولی برسیتی...
 بهرهو شاره کان په ویکه ن...
 بهرووی تال،
 نانی گال، بکه ن - نهدوو...
 بو خوبان و منداله کانیان،
 ههتا ده گهنه شار... به لکو،
 سهر فراز ده بن له زورداری...
 نه یان ده زانی:
 دهستی تاوان، گه پشته شه شار...
 شاریش له باخه لئی مه رگا، نووستوو...
 هیزی تیدا نه ماوه...
 سکی به نیزه ی دوژمن ههل دراوه...
 خوین له زامی ده تکئی،
 شهوقی له پروو پراوه...

(۴)

خوای شهر،
 بارووتی جهنگ...
 له م کوردستانه، که:
 شوینی باووک و باپیرمانه...
 خومه بینی په کان ده لنین هی خومانه...
 گه پری تی ئالاندورین...
 به راست و به چه پدا،
 ژاری گراوی ده پرژینی...
 دهست ده وه شینی...

خوینی لاهه کانمان ده پرژینی...
 هه ژاری و،
 نه خوشی و،
 نه خوینده واری، له نیومانا - ده کالینی...^(۱)
 لیمان چوته سهر داری،
 نایه ته خواری...
 واز له جهنگ ناهینی...
 واده زانی:

کاروانی زورداری...
 خوین ریژی...
 ههتا سهر به مهرامی شه،
 ههل ده سوورپی...
 گولئی سهرکه و تن،
 ههر بهو ده برنی...
 له گهل کوردی دامادا،
 گولله ی تاوان، گرهوی بو ده باته وه...
 خوای شهر،
 لیمان چوته سهر داری...
 ههتا که لله ی به گولله نه پژی
 له خوینی خویدا نه گه وزی
 لووتی نه چزی،
 به پشکزی تی کوشانی کورددا...
 یان:

له ناو ره نوه به فری کوردستاندا،
 ری هه له نه کا...
 هاواری لی ههل نهستی...
 په نجه ی په شیمانی نه کروژی...
 دهست بو ناشتی دریز ناکا...

(۵)

ته ی خوای شهر،

لهو چياو دهشت و دوله،
 بهره هل ذيرى مهرگ،
 رات دهدهين ..
 وات هل دهديرين،
 دهنگت به كهسدا نهگا ..
 له بارهگاي خواشدا،
 شهرمهزارو، مل كه چ بوهستي ..

دهمت - گو - نهگا ..
 جزووى تاوانهكانى خوت،
 له گهردنت دهئالنين ..
 به سهرشورى،
 هم كوردستانهت، بى بهجى دههينين ..
 ريشهى ناكوكى،
 تووى دووبهركى،
 كارهساتى براكوژى، لهبن دهردههينين ..
 له جنى نهمانه:
 - ناشتى له كوردستاندا دهشنهتهوه ..
 - درهختى هيواى كورد دهبوژيتهوه ..
 سهرخهوى رنى ماندويتى،
 ههزاران سال دهشكيتين ..

خووى پاك،
 رهوشتى چاك، دهچينين ..
 تامى سهربهستى دهچيژين ..
 چراى زانستى هل دهكهين ..
 وولات ئاوهدان دهكهينهوه ..
 بههارى جوانى و،
 كامهرانى، بو دههينينهوه ..
 × × × × × ×
 (۱) دهچينى ..

بارووتى جهنگ ..
 بهس خوئين بريژه ..
 بهس تاوان بنيزه ..
 بهس تووى مهرگ بوهشينه ..
 بهس ئاگرى شهر هل بگيرسينه ..
 بهس لالوت به له ناشتى ..
 نهمانه، هموو تاوانن ..
 دژ به ژيانى گهلانن ..
 لهپاشا گشتيان دهبنه:
 پهيكانى چل چنگ و جهرگت دهبرن ..
 له خونناوى خوتدا، دهت گهوزينن ..
 سوئين دهخوم:
 - به داد پهروهى ..
 - به رنى راست ..
 - به خوئنى پزاوى كوردو عههه ..
 له شاخ و،
 له دهشت ..
 له شارو،
 له لادى ..
 لهگهلهگهلهكهما،

ههتا پيمان بكرنى ..
 خوئين له لهشمانا بيزوى ..
 دژت دهجهنگين،
 به گوللهى رهوا،
 جهرگت هل دهديرين ..
 سهنگر له دواى سهنگر،
 ههلت دهكهنين ..
 كاروانى تاوان، رادهمالين ..
 خونناوى شههيدكهان،
 دهكهين به لافاوى توله،

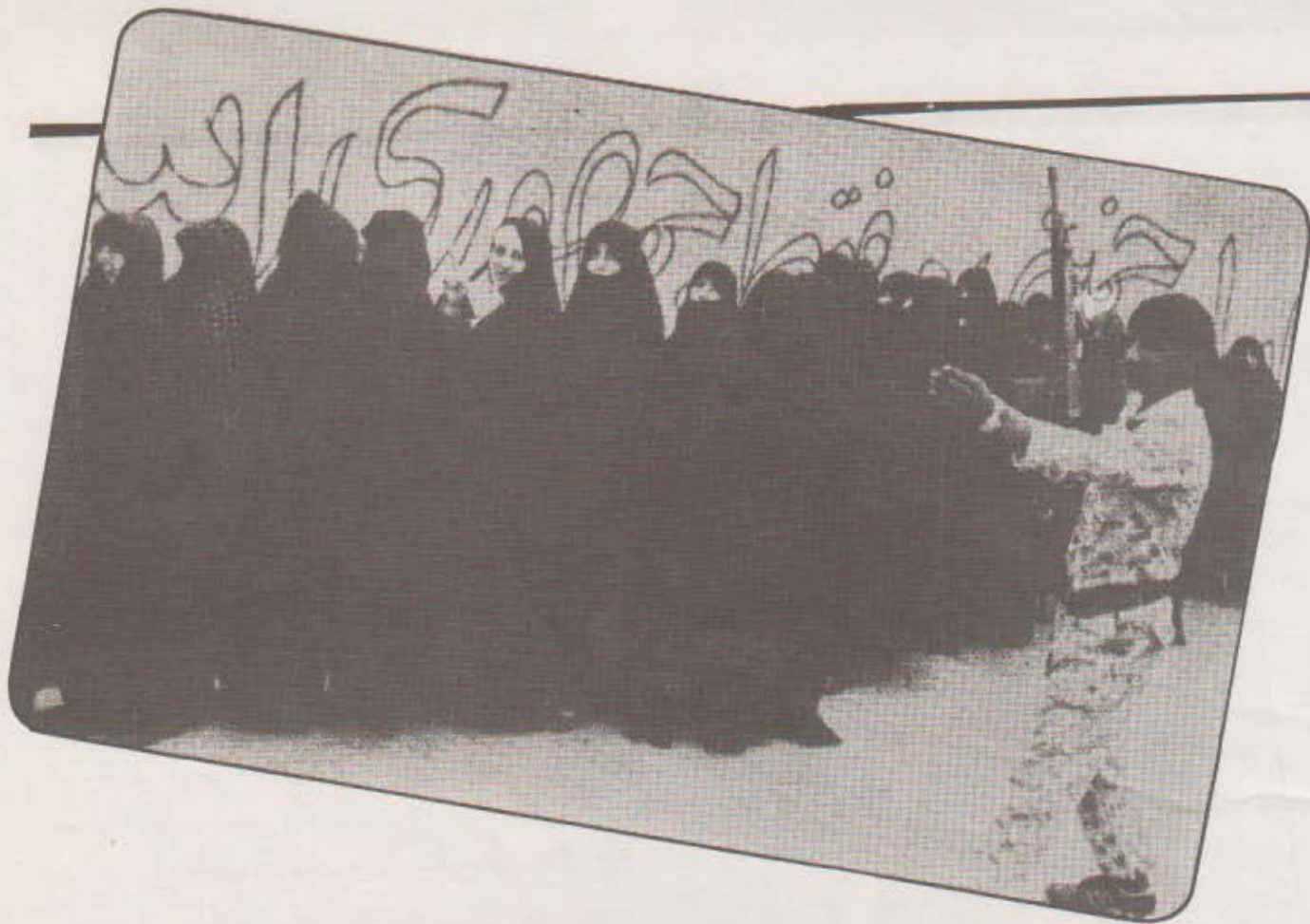
بهرماله كەي

فۆههینی

بەیمان حمید

بەلنی بێ ئابرووی ئاخوندهكان دەنگی داووتەووە هەرگیز
مەلاكان ناتوانن بېشارنەووە یان وەلامی رۆژنامه نووسەکانی
جیهان بدەنەووە کە لەسەر گیرۆگرتی باری ژیان لە ئێران و
تەلەكەبازی مێزەر لەسەرەكان دەنووسن . . . مەسەلە
دزی کردن و دەست درێژی مەلاكان بەسەر ئێرانیاندا
شیوازیککی باوو بەردەوامی بەخۆپەووە وەرگرلاتووە، کە کەس
خومەینی خۆی لە دوایانەووەیە هانیان دەدات . . . لەو لاشەووە
بەدەیان ستونی کارەباو جوړەها شیووە بەکار دینیت وەکو
دەست برین و لەسێدارەدان و تیکدانی ئەقل و میشک
ئەمەش هەر بەناوی ئەووەگوایە دزیان کردووە، کەچی
فەریان بەدزیوونەن . . .
بەلکەو دژی بژیمە رزیووەکەین و لەجاده و گولان و
شەقامەکاندا رسوای خومەینی دەکەن و باسی ئاکارە

لەکاتی کدا لەسەر بەرمالەکەي خومەینی بە هەزاران پیلان
دژی گەلانی ئێران نەخشینراووە و هەزاران تاوان بەناوی
ئیسلامەووە جێبەجێ دەکەیت و بەردەوام ناخمە
خوینریژەکەي تاران سەری پیرو جوان و ئافرەت دەبریت
لەکاتی کدا ئێران شلەژاووە و خەلکی تووشی جوړەها
گیرمەوکیشەو بێ ئیشی و برسیتی و نەداری بوون . مەلاكان
لەنیوان خویناندا چەقو لەبەك دەرتەکیشن و هەرەشە و گورەشە
لەبەکتري دەکەن بو دابەش کردنی ئەو پارەو پول و زبیرانە کە
لەخەلکی بێ تاوان و گوناھ درزاووە .
مەلاكان بەردەوامن لە زیادکردنی ئەو پارانەي کە
لەبانقەکانی سوپسرادا دایناون کە لە ریگای نامرۆفانەو
ناپەجی کۆی کردوونەووە . . .

دهم کوتی خه لکه که بکن بو تهوی گهلانی جیهان
 له کردهوو و تاکاره نابه جیکانیان نه زانن و ته گهر هاتوو
 شتیکیشت بلاو کرایه وه تهوا. دیسان هر خویان گه روگیل
 ده کهن وه کو بلئی نه بایان دبییت و نه بوران. . . نه بهر
 هه لستکاران هه یه و نه سزادان. . . نه جهنگ هه یه نه
 ناشتی. . . نه آژاره نه هیمنی. . . خومه یینی خوینی
 ریژیش سالی چند مانگیک ده چیه خه لوه ته وه بهرده وامه له
 نویژ کردنی و له سه بهرماله که یه ده بیان پلانی نامرؤفانه ی
 دژی گهلانی ئیران دهنه خشینیت و به بی شوهار له ناویان
 ده بات، به ونیازه ی گوا به خوی له قین و رقیان رزگار ده کات
 ئیر یان نازانیت یان خوی گه وج وگیل ده کات که کوتایی
 نزیک بوته وه. . . تهویش به دهستی پولاینی جهنگاوه رانی
 قادسیه ی دووم و گورزی کوشنده ی بهر هه لستکارانی
 ئیرانه وه. . .

نابه جیکانی ده کهن و دهسته دهسته له سه ره شه قامه کان
 ده وهستن و دروشمی نازایانه بلاوده که نه وه و هاوار بو نه مانی
 خومه یینی و داردهسته گومراکه ی ده کهن، وادیاره خومه یینی که
 خوینی هزاران له ئیرانیانی رشتوو وه مافی مروف پی شیل
 کردوو و ناگری جهنگی نیوان عیراق و ئیرانی داگیرساندوو وه
 به ده بیان هزار له مندالانی قوتابخانه و پیاوانی پیری
 پهک که وتوو رهوانه ی جهنگ کردوو وه که سیان
 نه گه راونه ته وه. . . ته مانه و چندان بریاری نابه جی که هر
 روژ به زهبری چهک رابه رینریت و پاسداران به هه وه سی
 خویان سزای خه لک ده دن و نازاری بچوک و گه وره و
 به خورایی ماله کانیان ده پشکنن و دزی ده کهن و جوره ها
 تاوان بویان دروست ده کهن و رهوانی به ندیخانه کان ده کرین
 که نایه ن ته ژماردن. . . ده لئین گشت ته مانه و دام و ده زگا
 راگه باندنه که ی جادویاز ده یه ویت شتی بلاونه بیته وه و

- رهنج -

باری رهوشه نیری له

پیرانی خومهینی

لپنیشینی گرینی مروفتی دهیت دهمن دکه ته به حسی
سهروبهرنی رهوشه نیری و رهوشه نیرا ل دهوله تا خومهینی ،
چنکو نهف چهنده ل دهوله تا کوشتنی و ویرانگری و
دهجالی، تشته کی حهرامه و کوفره و نایب بهیته
به حسکرن !!..

چنکو شارستانیه و وه رارا رهوشه نیری نه د هزرو بیرت
رژیم خومهینی دانه، به لکو نهوا دهزرا فی رژیم دا بتنی
دروه و گوشتنه و ویرانگر نه له ورا دهمن خومهینی هاتیه سر
کورسیا حوکمی نیکسره دهست دریزی دزی عیراقی
کرن و هیدی هیدی هتا عیراق نه چار بوی به رسقا فان
دهست دریزیا دای و مه به ستا خومهینی بقی ب هلدانا فی
شهری نهو بو بهرنی کوریت ئیرانی بده ته قادا شهری دزی
له شکره عیراقی دا ههمی بهینه گوشتنی ... نهفه
پروگرامی خومهینی بو پیشکه فتنا ملله تی ئیرانی !!!

نه فچا دهما خومهینی هاتی وی و حوکمداریت گوتن
سینه ما حهرامه و شانو حهرامه و هونه رنی ته شکیلی حهرامه و
هوزان و ناواز حهرامن و کوفره کا مه زنه و هر که سی بشان
شولا رابیت سزای وی گوشتنه !!..

به لنی گوشتنه چنکو نهغه به هزرو بیرو نایدلوجیا
خومهینی و تیگله هشتا وی بو هه فچه رخی و ژسانی و

شارستانیه تی . . !! ئەفجا هەر تورەفانەکی یان هەر
هونەرماندکی یان هەر رهوشه‌نیه‌کی دژی فان هزر و بیرا
راوه‌ستابا یان دژی چیفانوکیت خومه‌ینی راوه‌ستابا یان
نه‌رازیبونا خود دژی چیفانوکیت خومه‌ینی راوه‌ستابا یان
نه‌رازیبونا خود دژی سیاسیه‌تا خومه‌ینی دیارکریا ئیکسەر دا
فه‌رمانا سیداره دانا وی بچ هیت . . !!

ئەفیه کاودانی (ظروف) رهوشه‌نیه‌را ل ئیرانی لژی
سیه‌رو یاسایت خومه‌ینی و بی گومان هه‌تا نی وژی ئەف
ده‌ست و داره بی به‌رده‌وامه ل ئیرانی . .

ئەفجا لدویف فی چه‌ندی و فی ده‌ست و داری خومه‌ینی
هه‌ژماره‌کا مه‌زن ژ نفیسه‌فان و هونەرماندو هوزانفانیت
ئیرانی سیداره‌دان ژ وانا: . .

نفیسه‌فانی عه‌ره‌ب [علي أصغر حاج سید جوادی]
خودانی فان کتیا . . من الاعماق - خطوة في الالفاء -
المؤسسات الثقافية في العالم الثالث - اضطراب القيم و
ديسا دوو کومه‌له چیروک بیت هه‌ین (الاتکاء علی
الجدران) و کومه‌لا (النوافذ العمياء).

هوزانفانی به‌رکه‌فتی و خه‌باتکه‌ر [سعید سلطان پور
۱۹۴۳ - ۱۹۸۱] ئەوی هاتیه گولله بارانکرن لسه‌فا
زافانیی لسه‌ر ده‌ستی ره‌شه‌کیت سته‌مکاریت خومه‌ینی .
توره‌فانی نافدیرو هه‌ژی «نسیم خاکساره» خودانی
هه‌ژماره‌کا به‌ره‌مه‌یت ره‌خه‌یی وه‌ک (نان و گول) و «هاملت
ل سه‌کراتا مرئی» .

هەر وه‌سا هه‌ژماره‌کا دی ژ تورەفان و رهوشه‌نیه‌را پشتی
فانا ئیخسته به‌ندیخانی و هنده‌ک گولله‌بارانکرن وه‌ک: . .
علي اکبر میرانی - برك علویان - شکرالله پاکنجار -
محمد ملکی - سیاوش بشیری - علي رضا نوری زاده -
هوشنگه‌ ابته‌اج - اسماعیل شاه‌رودی - سیاوش کسراوی -
م . آزاد - جعفر کوش آبادی - نصرت رحمانی - کیومرث
منشی زاده - محمد حقوقی - جلال سرفراز - فریدون
تنکابی - سیمینی دانشور - داریوش آشوری - هوشنگ
گلشیری .

ئو هه‌ژماره‌کا دی ژ تورەفان و هونەرماندیت به‌ره‌هلستکار ل
ئیرانی شیان و خو دوزه‌خا خومه‌ینی رزگارکهن و ب ره‌فن بو
ده‌ره‌فی ئیرانی هیشتا ده‌ستی خومه‌ینی زالم و بی به‌خت
نه‌گه‌هشتی . . وه‌ک: . .

داتور موسوی - د. نوری زاده - امیری طاهری -
داریوش - گوگوش - منو شه‌یر - علي اشرف
درویشیان . . . هتد

ئەفیه ژ لایه‌کی ولایه‌کی دی‌ئه ئەفیه هه‌فت سانه
ده‌رگه‌هی زانکویا ته‌هرانی بی گرتیه ب فه‌رمانا خومه‌ینی
ئەفیه زی ژ به‌ر ویری دا گه‌نجیت ئیرانی نه‌گه‌هه‌ ئیک و
کومبنا دژی سیاسه‌تا خومه‌ینی نه‌کهن . . . ئو خومه‌ینی ب
گرتنده‌رگه‌هی زانکویا ته‌هرانی مه‌زنتین رویاری زانیاری و
ره‌وشنیه‌ری ل ئیرانی زوهاو هه‌شک کر . . !! دیسا ب سه‌دا
خانده‌گه‌ه و کتبخانیت گشتی ل ئیرانی و ب تایه‌تی
لکوردستانی ب فه‌رمانا خومه‌ینی هاتنه‌ سوتن و ویرانکرن و
روخاندن . . !!

ژ خویشه‌نگه‌هیت ته‌شکیلی و تپیت ئاو‌زو شانویی
هەر ئیکجار هه‌رامه‌و کوفره لدویف بینتا خومه‌ینی . . ئەف
چه‌نده دیمه‌نه‌کی کورت بوو به‌حسکرنه‌کا کیم بولسه‌ر
باری رهوشه‌نیه‌ری بی خویناوی ل ئیرانی لژی سیه‌را
ده‌جال خومه‌ینی و ده‌سته‌کا وی خامه‌نه‌تی و ره‌فسنجانی و
منتظری . . هتد

ئەفیه هیزایان بینتا فان تاوانبارا حاکمیت قم و ته‌هران
بو رهوشه‌نیه‌ری و هه‌فه‌چه‌رخیی و ژبانی لچه‌رخیی بیستی لی
بشانه‌هیا خودی و ب خه‌باتا ملله‌تیت ئیرانی و له‌شکه‌ری
مه‌یی قاره‌مان دی لئیزیک روژا رژیما خومه‌ینی بدویماهی
هیت و دی ملله‌تیت ئیرانی ژ وئی تاریستایی و دوزه‌خی
رزگار بن و دی ناف و کریاریت خومه‌ینی و ده‌سته‌کا وی یا
تاوانبار چیه‌ته دنای گلشخانا میژویی داو هه‌تا هه‌تایی دی
کوریت ئیرانی و هه‌می خه‌لکی فی جیهانی نفیرین و نه‌عه‌له‌تا
ل خومه‌ینی بارین .

لهسه رکړنه وهی

● کمال رؤوف محمد ○

شهریکه ته و «ه» قهوانیکي ده رکړد، وا بزانه ده وری سه د روپي په ی وه رگرتبوو.

ساله کهش هر له ده وری ۱۹۲۶ - ۱۹۲۷ بوو. دووای نزيکه ی مانگ و نیونکیش به پوښته دا، له ناو قوتوودا له

به غداوه قهوانه کانم بو هات که خوښ به سلیمانی و که رکړووک و چه مچه مالم ده فروشت. دانه ییم ده دا به ۲۰، ۳۰، ۴۰، ۵۰ روپي په. قادر شاغای عه تارو حه مه ی برازش که دووای من وه کاله تی قهوانیان وه رگرت، چند

کوښشیان بو وه رگرتن و فروشتنی ته و قهوانانه کړد، هر بویان نه چوو سه ر. که گورانی په کانیش بلا و بووه وه خه لکیکی زور سه ریان سوړ ماو زور یان پی خوش بوو، هه تا هر چایخانه په ک هم گورانیانه ی لی بدایه، هه فته په ک،

● په کمه کوردی لای خو زمان که له سه ر قه وان گورانی گوتیت، حه مدی ته فهندی په. من له وه پش قسم له گه ل

مه ستوولی شه ریکه تی نه بو چهل = هس ماسته رس فویس کړد بوو که گورانی کوردی بو ده رناکه ن؟ گوتیان: که س

نی په و سه رنیش نایی. گوتم: هه په و من بو تان په یدا ده کمه. گوتیان: بو مان بنیره و نه گه ر سه د دانه ت له قه وانی

فروشت وه کاله تت ده دیني... که که سیش هیچ وه کاله تیکي نه بوو. منیش به حه مدی ته فهنديم گوت که شتیکی وا هه په. قاقه زم دایه بیات بو نه وان به و شه رته ی

که قه وانی ده رچوو هر بو منی بنیرن. (۱۹۸۲/۷/۲) - له سلیمانی / خزم عه بدولکه ریمی: حاجی ره شید ته حه مد

که ریم - ره شه کوک، که ژن برای حه مدی ته فهندي په... بوی گپرامه وه که له گه ل ته و چوو بو به غدا بو تو مار کړدنی قه وانه کان. / ک. ر. م) ته ویش چوو بو به غداو بو لای ته و

زیاتریش، چایخانه‌کەسی بەر نە دەکەووت.
 ھەمدی ئەفەندیش خۆی لەبەر دەرکی سەرا لە سلێمانیدا
 لەگەڵ رەشیدی مەلا برایم چایخانەسی ھەبوو. ئەو
 گۆرانیانەسی کە زۆریش ناویان ھەبوو «ئای ئای،
 پیرەمەگروون موقەددەسی»ی بوون. قەوانی واش ھەبوو،
 ئەم دیوو و ئەو دیبوی یەک گۆرانی بوو، ھەشبوو لەسەر
 یەک دیودا بوو.

بەو جۆرە کاک عومەر قەرزازی ھەفتا و ھەشت سالی
 یەکەم وەکیلی کومپانی یەکانی قەوانە کۆنەکان لە
 سلێمانیدا، گۆلۆلی شریتی بیرەوهری خۆی بو کردینەو کە
 ھەندێ لەو یادگارانی شی لەو پێش، لە سالی ۱۹۷۹دا بو
 گێرا بوونەو^(۱) کە شازدە سالی شە خولیای دۆزینەو
 قەوانەکانی ھەمدی ئەفەندین و سەرەرای نە دۆزینەو پێشیان
 ھێشتا ھیوادارین و پرس کردنمان نەبەراوەتەو... بەلام
 ئەگەر دەفتری بیرەوهری ئەو بە سەرچاوە تەماشای بکرت
 ئەوا دەبێ چەند پرسباریکی تری بەرەو روو بکرت:

- ماموستا علی مەردانی کۆج کردوو^(۲) وای دەگێرایەو
 کە ئەو لەپێش ھەموو کەسیکەو گۆرانی کوردی لەسەر
 قەوان تۆمار کردوو، تۆ
 دەلیت چی؟

● ئەوی من ئاگاداری بێ، کوردی خۆمان (= سۆرانی
 /ک.ر.م) کەسیان لە پێش ھەمدی ئەفەندی یەو گۆرانی
 لەسەر قەوان تۆمار نەکردوو. دووای ئەم ئەمجا قەوانی
 علی مەردان و ھەمەمین گەرمیانی و ھەمە سەعی کە
 سەرراچ بوو لە خانسی حاجسی قەدووری لە بەغدادا،
 دایکی جەمال و مەلا کەریم و غەفوور ئاغا پەیدا بوو، ھەتا
 دیتەو بێرەم لەگەڵ دەرکەوتنی گۆرانی یەکانی ھەمدی
 ئەفەندی، لەو ھەلەدا قەوانی ئافەرتی بەتورکی
 ئەستەموولنی دەرچوو، ژنەکە وای بزانم - پلاس خانسی - ناو
 بوو. وەکو گوتم دووای ھەمدی ئەفەندی گۆرانین علی
 مەردان پەیدا بوو کە یەکی لە گۆرانی یەکانی ئەم بەستە
 بوو کە رەواجی ھەبوو:^(۳)

لەگەڵ تۆمە ئەی فاتیمە
 مەمکت فنجانی گوم گومە
 خوم قاوہچی پیم لازمە

ئەمە لە دیوونکی قەوانیکدا بوو کە دیبوەکە تری قەتاری
 گەرمیان بوو. ھە گەرمیانیش قەوانیکی دەکرد کە دیوونکی
 قەتار بوو، دیبوەکە تری ئەم بەستە یە بوو کە رەواجی
 ھەبوو:^(۱)

کەوای بەرت شەیتان بیزی
 دوگمە قەیتانی تەوریزی
 نیمام رەزا بیباریزی.

- وەکو تۆناسیوتەو ئاگاداریت، ئاخۆ بوچی ھەر پینچ
 قەوانی دەرکردو ئیتر ئەوا؟

● چونکە دووای ئەو خەلکی تر پەیدا بوون. جگە لەمە
 ئەگەر راست بویت ھەمدی ئەفەندی گۆرانی بیزی
 بێ خوش نەبوو،^(۲) دەعیە زل بوو.
 ● گۆرانی یەکان

کە قەوانەکان لەبەردەستدا نەبن و سەرچاوە یەکی تر
 بەدەستەو نەبێ ھەلبەت دیسان پشت بەبیرەوهری ئەم و
 ئەو بێستین بەشکو نزیك بێنەو. کاک عومەر قەرزاز
 سەرچاوە یەکە. برازای ھەمدی ئەفەندی: کاک ئەبوو بەکر
 ئیسماعیل - مەثموری سال لە رانیەو، کاک فوئاد رەسوول
 لە ھەولیرەو،^(۳) دەستیان گرتوون و گۆرانی یەکان
 ئەمانەن:

۱ - ئای ئای... «سەقام»... [کاک قەرزازو کاک
 ئەبوو بەکر ناویان ھیناوە، کە سیشیان نازانن ھونراو ھی کام
 شاعیرە؟]

۲ - بەھار ھاتەو بەھار ھاتەو
 وەختی گول و گولزار ھاتەو

... «بەستە»... [ھەر کاک قەرزاز ناوی ھیناوەو
 ناشزانری ھونراوی کی یە؟].

۳ - پیرەمەگروون موقەددەسی دوستی دائیمی کوردی
 ... «سروود» [کاک قەرزازو کاک ئەبوو بەکر و کاک فوئاد

ناویان هیناوه. کاک فوناد له نامه‌یدا ده‌لی: گورانی‌یه‌کی
 نه و سهرده‌مه که زور باو بوو به‌راده‌یه‌ک که دانه‌یه‌کی نه‌م
 قه‌وانه به‌یه‌ک لیره‌ی زهردی نه‌و زه‌مانه ده‌فرؤشرا،
 گورانی‌یه‌ک بوو که به‌ده‌نگی پیا‌بوو، روویه‌کی نه‌م
 قه‌وانه گورانی - پیره‌مه‌گروون موقه‌ده‌سی - ی بوو،
 رووی دووه‌میان گورانی - چیشتم نه‌مرو زه‌هری مار -
 بوو. موسیقای نه‌م گورانیانه‌ تنها - پیا‌نو - بوو^(۸) له‌سهر
 شیوه‌ی هارمونی موسیقای روزنا‌واو به‌ده‌نگی‌کی ته‌نیور،
 به‌رز ده‌گوترا. تیبینی: شیعی نه‌م سرووده هی عه‌بدوللا
 زیوره / ک.ر.م.]

۴ - چیشتم نه‌مرو زه‌هری مارو روحی شیرینم نه‌هات
 زه‌خمی کونم هاته ژان و مهره‌می برینم نه‌هات...
 [هه‌ر کاک فوناد ناوی هینا. تیبینی: شیعی مسته‌فا به‌گی
 کوردی‌یه، ده‌شئ مه‌قامیش بووی / ک.ر.م.]
 ۵ - سه‌وزه مه‌رو سه‌وزه‌کی چاووم... «به‌سته»...
 [کاک قه‌زاز و ناوی هیناوه. کاک نه‌بووبه‌کر ده‌لی:
 سه‌وزه مه‌رو سه‌وزه‌که.

تیبینی: هونراو ده‌شئ فولکلور بی مه‌لاکه‌ریمیش
 قه‌وانیکی وای هه‌یه / ک.ر.م.]

۶ - له‌به‌ر نازی چاوبازان خوردو خه‌ووم خونناوه
 به‌تیری تیراندازان چبکه‌م جه‌رگم برژاوه...
 [کاک نه‌بووبه‌کر وای ناوبردوه: له‌به‌ر نازی
 چاوبازان. کاک قه‌زاز نه‌م تاکه‌ی هاته‌وه بیر که ده‌لی:
 بوچ ده‌مکوژی خو قوربان پردی قیامت نه‌پساوه...
 زیاتر گوتی نه‌م گورانی‌یه له‌سهر هردوو دیبوی
 قه‌وانه‌که‌دابوو. تیبینی:

شیعی میرزا عه‌بدورره‌حیمی وه‌فایی‌یه‌وه ده‌شئ
 مه‌قامیش بووی / ک.ر.م.]

۷ - دل له دهردی وه‌تن په‌ست و گیراوه
 وه‌ک که‌وی ناو قه‌فس شه‌وقی نه‌ماوه...
 [کاک قه‌زاز ناوی نه‌هیناوه. کاک نه‌بووبه‌کر ناوی
 هینا به: وه‌ک که‌وی ناو قه‌فس... که نه‌مه‌ش شیعی

فایه‌ق بی‌که‌سه. هه‌مان گورانی‌ش مه‌لا که‌ریم گوتوبه‌تی
 به‌لام به‌شیوه‌ی سروود نا / ک.ر.م.]

۸ - له ناکه‌س کاریبا خاکم به‌سهر رووی به‌با عومرم
 خودا تو بمژینه تا له‌به‌ر قایی که‌سی ده‌مرم...
 [ته‌نها کاک نه‌بووبه‌کر ناوی هینا به: له ناکه‌س کاریبه
 ده‌ردم... شیعی‌ش هی مه‌حوی‌یه‌وه ده‌شئ مه‌قامیش
 بووی / ک.ر.م.]

به‌هه‌ر جوریکیش به‌توی، گورانی‌یه‌ک له‌سهر دوو دیبودا
 بی و هی‌تر له‌سهر یگ دیبودا، ده‌شئ راست بی که‌ پینج
 قه‌وانی هه‌بووی، به‌لام قسه‌ی هه‌ره دروست نه‌وه‌یه که
 قه‌وانه‌کان دوزرانه‌وه؟

● ژبانی هه‌مدی نه‌فه‌ندی

وه‌کو ته‌سکه‌ره‌ی نفوس‌ی ژماره: ۱۲۳۲ / ۴ - ۵ -
 ۱۹۴۳ / سلیمان‌ی باس ده‌گیرینه‌وه، ناوی: هه‌مدی
 افندی کوری نه‌مین آغایه.
 له سالی ۱۸۸۷ی زایینیدا له سلیمانیدا هاتووه‌ته
 دنیاوه.

باوکی ناوی نه‌مین ئاغایه (کوری حسین ئاغایه له
 بنه‌ماله‌ی حاجی سألح ئاغا - نامه‌که‌ی کاک نه‌بووبه‌کر -).
 دایکی ناوی عه‌طیه، موسلمانه، چاپچی‌یه، خوینده‌واره،
 خاوه‌ن خیزانه (وه‌کو خو‌م ده‌یاناسم، سی کوری هه‌یه که
 دایکیشیان ماوه یه‌ک له‌مه‌وه‌به‌ر کوچی کرد! / ک.ر.م) چاوی
 ره‌ش، گه‌نم ره‌نگ، خالیکی جیاوازی پیوه‌بووه. له
 گه‌ره‌کی ده‌رگه‌زین، خانووی ژماره ۵۸ / ۷۴ له
 سلیمانیدا دانیشتووه (وه‌کو که‌سه‌کانی ده‌یگیرنه‌وه له سالی
 ۱۹۴۹دا کوچی مال ئاوازی کردووه له گردی سه‌یواندا
 نیژراوه له لایه‌کی تره‌وه سالی دنیا دیتنی و کوچ کردنی
 له‌سهر به‌رگی ده‌فته‌ری نفوسه‌که‌دا لیک‌دراوه‌ته‌وه که ۶۲
 سال ژیاوه / ک.ر.م) برای اسماعیل و صبری‌وه
 شوکر و شوقی‌یه. له ئیسماعیلی برای عه‌لی و عثمان و
 عومره‌وه نه‌بوو به‌کرو دوو کچی خه‌دیجه‌وه فاطیمه‌وه ماوون و

ئىستا لە سلیمانیدا دانشتون. لە ئىسماعیلی برايمان
 بیست که به ویرائی دەنگ خوشی یان بو ماوه توه، وه کو
 ئىسماعیلی برای و ئەحمەدی حاجی قادری ناموزایان.
 جەمالی کوریشی هەر وه ها (نامەى كاك ئەبووبەکر زیاتر
 دەلى...) یەكەم ئیشی تووتن چی بووه. لە پاشدا لەبەر
 دەركی سەرا چایخانەى لەگەل حاجی رەشیدی مەلا
 ئیبراهیم دانا (كاك قەزاز هەر وه ها گویشی که لەگەل
 حاجی عەوول ناوێك چایخانەى هەبووه /ك.ر.م). لە
 پاشدا لەبەر حەوزی ناوبازار دوکانی پیلای فرۆشتنی دانا
 هەتا وفاتی کرد بۆ ناسرا بە حەمدی یەفەندی خەفەف.
 کردەوه کانی زۆر مۆتە دەبین بوو، لەخوا ترس، هەموو رۆژی
 جومعه سەلای جومعه و تەواشیحی دینی لەسەر منارەى
 مزگەوتی گەورەدا لەلایەن حەمدی ئەفەندی یەوه بوو.
 گوتراره لە هەموو مەلوودیکدا لەگەل خوالی خوش بوو
 مامۆستا عەلى كاكە^(١٢) بانگ دەکران. هەردووکیان
 مەقاماتی عیراقی یان دەگوت و لە مەقاماتی عیراقیدا زۆر
 شارەزا بوون تەنانەت لەگەل عەلى كاکە لە بەغدادا لەگەل
 شوبنی ناسراودا لەگەل پیاوه کۆنەکانی ئەعزەمى یەو کازمى یە
 دانشتون و مەقاماتی عیراقی یان گووتوه.

● یادگار

وه کو بیره وه ری به کانی ئەو زاتانای لێره دا که لکیان
 لی وزه رگیراوه، به تاییهت له مەهر هونەر و ژبانی، ئەوا هەر
 بیره وه ری و یادگارێکی تر بو ناسینه وهی هەر لایەنیکى تری
 حەمدی ئەفەندی بو ئەم باسە کەلکی هەیه وه کو ئەم
 بیره وه ریانه:

١ - (کاکى جەمالى كۆرى حەمدى ئەفەندی دەلى):
 عومرم چوارده دەسوو که باوکم مرد من ئە باسانەم لە
 خەيال دەرناسچى... باوکم زۆر حەزى بەدۆستایه تی و
 براده ری دەکرد، تەنانەت جارێکیان دایکمى لەسەر
 رەفیق و ئەربابی خوی دەکرد. جارێکیان باوکم که زۆر
 هاوڕینی خالم بوو «حاجی رەشید ئەحمەد کەریم -
 رەشە کۆل» دایکمى دەرکردبوو و ناردبوو یەوه بو مالى خالم

که ئەمە پیشەى بوو، سەیر ئەوه یەوه له بیرشمان ناچى،
 ئەوا دایکمى

دەرکردووه تەوه مالى خالم که چی ئیوارى خەبەرى ناردووه
 دەلى: با چیشتیکی باشمان بو بکەن، لەمە سەیرتر،
 سەرپا دایکمى نەدەبرده وه... خوی زیاد لە پنیوست
 بەلای دیندا بوو، ئەگەر هەرچی شتیکی بفرۆشتایه بو -
 مەلوودگیبران - که خوی لەگەل مامۆستا عەلى كاکە
 دەگیرا، سەری پنیوه نەبوو، بەدەگمەن شەوان دەکەوتە
 ماله وه، هەر لای دۆست و براده ریو، خەریکی
 مەلوودگیبران و بوگۆرانى شەوی رۆژ دەکرده وه، زۆر
 براده ری بێخودی شاعیر و شێخ مەحمەدی مەحوی
 باشکاتب بوو. ئەوه شەم لە بیر ناچى، لە مالى خۆمان،
 قەت گویمان لە گۆرانى گوئى نەبووه!

٢ - (رشتهى مروارى. بەرگی شەشەم. علاءالدین
 سجادى. بەغدا ١٩٧٩ باس دەگیرته وه دەلى): سالى
 ١٩٣٤-ه، رابوواردنى سوله یمانى جورىكى تر بوو،
 حەمدى ئەفەنى چایچی - خاوەنى قەوانى ئای ئای -
 بریاری دا پەردە پلاویك لە ماله وه دروست بکاو بو
 نیوه رۆژی ئەو رۆژه - که رۆژی سى شەنبه بوو - بیهینتیه
 مزگەوتی حاجی مەلا مستەفای حاجی مەلا رەسوول.
 وه ستا ئەورهەمانى کەبابچی، وه ستا ئەحمەدی حاجی
 سەیف الله، دەرویش ئەحمەدی چایچی، حاجی مەلا
 عارفی بستو، وه ستا سألحی چایچی، حاجی عەزیزى
 تووتنچى، مەلا حەسەنى شاتزى، دیاره منیش
 بەشوینیانە وه (واتە علائەددین سەجادی /ك.ر.م).

نوێژی نیوه رۆ کرا، حەمدى ئەفەنى ماله کە یان نزیك بوو لە
 مزگەوتە کە وه، دوو سى جار هاتوچوی ماله وه ی کردو هەر
 جار که دەهاتە وه رەنگی زیاتر تیک دەچووا حەمدیەفەنى
 خوی لە خویدا توورەبوو. لەو هاتوچوو هەشدا ئەوه نەدهی تر
 ئاگرى گرتبوو، لە ئیمه وایه پەردە پلاوه که ریک نەکەوتوووه
 لە شەرمە زاریدا توورە بووه، ئیمه هەموو هەستمان پى کرد.
 مامۆستا مەلا مستەفا هاتە قسە و تى: حەمدیەفەنى! هیچ

توورهي و شهرمه زاربي ناوي، نيمه هموو براي و خيزاني
 ماليکين، خو غريب نين، دوور ني به له مالهوه نيشيان
 هه بووي بويان ريک نه که وتي نان دروستکه ن، نيستا
 ده نيريشه بازار له که بابيه نايابه که ي وهستا نه وره حمانمان بو
 دين و نان ده خووين نيتر بوچي خوت سه غلته ده که ي؟
 حه مديه فه ني نيتر خوي نه گرت. وتي: مه لا مسته فا نه وه
 توده لني چي؟ ناني چي و شتي چي؟ من نه وا چهند سال و
 عه پام و زه مانه ني مړو هه وه ستم هه ستاوه له و قه حبه بابيه
 ژنم، هه ره که ده چمه وه به په له سه پير ده که م سي چوار
 ديله فوړ له ژووره که دان، ده بيه مه ژوورنيکي تر نه و خراپتر،
 ماله که مان ني مړو بووه به نيرگه له که ي سه ي نه حه مدي بابيه
 ره سوولنه وه، نازانم نه هم سوو ژنه چي به ني مړو روويان
 کردونه مالي نيمه؟ منيش به خير ده بي بو خوم سه بر بکه م تا
 ساليکي تر نه وه وخته!! له پاشا په رده پلاويان هينا، به لام
 چ په رده پلاويک؟ په رده پلاويکي شيرداخي به روئي زهنگ و
 برنجي بساکان و ده ست و په نچه ي نه جه خان لي نرابي،
 ده بي چ په رده پلاويک بووي؟ ناي حه و جار سلاو روئه
 زهنگه که ي نه و روئه!

● دووا قسه

کرده وه ي حه مدي نه فه ندي - نه گه ره په که م که س بي؟ -
 بو خوي چاک و جوان و به که لک بووه، به تاييه ت له گه ل
 داهانتي گرامه فون و قه وان له عيراقداو به تاييه تي له ناو
 کوردا، چونکه نه و سه رده مه باوي گوراني تورکي سوو
 که نه مه ش ده گه ريشه وه بو ته شه نه و جيگيري روشنبيري
 بينگانه. جگه له مه بلاو بوونه وه ي گوراني په که م له سه ر
 قه وان جوولنه يه که ي شارستان بي به خه لک خستوه و هانده ر
 بووه هه تا که ساني تر گوراني له سه ر قه وان تو مار بکه ن. له
 لايه که ي تره وه گيرانه وه ي شيعري شاعيران به گوراني سه ر
 قه وان ره و اجدانتي بووه به شيعرو به سرخي شاعيران.
 راستيش بي کرده وه که ي وه کو ته جرو به په که ي په که م چهند
 پچسو و کيش بووي له هه سوو سه ريکه وه شاياني ريزه و
 خو يسي ره حه مدي لي بي.

په راويز:

- ۱) نه م گفتارانه ي کاک عومره قه زازا به چهند جار وه رگيراهه
 که به شي زوري له ۱۹۸۲/۷/۲ دا وه رگيراهه.
- ۲) ماموستا عه لي مه رداني نه مر لاي خوم چهند جار وای
 ده گيرايه وه، جگه له وه ش هه ندي قه واني کومپاني په کانيش
 بهر ده ست که وتوون به لام له بهر ديار نه بووني ميژووي نه و
 قه وانانه، هه روه ها سه رچاوه يه که ي باوه ربي کراو نه م باسه
 په کلايي نه کراوه ته وه.
- ۳) نه م به سته يه م به قه وان يان له لاي راديوا نه ديوه.
- ۴) هه روه ها نه م به سته يه.
- ۵) وه کو ته ماشاي نه و روژگاره بکري که گرامه فون نه جي
 راديو - له لاي نيمه دا - به نه نتيکه و جندوکه زانرابي،
 هه لبه ت گوراني بيژ به چاويکي جووانه وه ته ماشا نه کراوه،
 بويه کا ري تي ده چي حه مدي نه فه ندي پياوي ناو کو ري
 تايين په روه ران له قه وان ده رکردن که وتوه.
- ۶) له سه ر داوای خوم کاک نه بووه کر نيسماعيل له پاييزي
 ۱۹۷۸ دا نامه يه که ي بو ناردم که باسه کاني نه م گوتاره ي
 نيدياه که داواکه يشم له زووه وه بوو.
- ۷) نامه ي کاک فوندا ره سوول له ۱۹۷۹/۲/۱۶ دا له
 هه وليزه وه بوم هاتوه که چه ند باسيکي گوراني
 کوني نيدياه.
- ۸) نه گه ره نه مه راست بيت بو خوي ترخيکي هونه ري
 ده نويني
- ۹) ژماره ي قه واني به يزا فون: ب/۹۲۰۱۳
- ۱۰) ده فته ري نفوسه که لاي نه م بوو که ليره دا وينه ي
 گيراهه ته وه
- ۱۱) نه م، وينه ي باوکی دايني و له به رمان گرتوه ته وه.
- ۱۲) سه باره ت به نه م زاته زور کوشمشان کردوه بو
 ناسيني، به تاييه تي که ره فيق چالاکی هونه رمه نديش
 ده يناسي و پني گوتم که لي بکولمه وه. موخابن که تا نيستا
 ره نجم بي وه ره:

شاعیرو ههلوئیست

○

کاتیك ده‌لین «شاعیر مروّفه» دیاره شاعیریه ت
سیفه‌تیکه تایه‌تی‌یه دراوه‌ته پال مروّف ته‌نبا سیفه‌تیک
ویهس نه‌گینا مروّف هه‌ر مروّفه، به‌لام زور شت له په‌نای
نهم سیفه‌ته‌وه خو‌بان حه‌شار داوه. ئایا دیاره‌کانی ژیان
لای هه‌موو مروّفیکه وه‌کو‌یه‌ک هه‌ستی پی‌ده‌کری؟ پی‌گومان
نا، نه‌و مروّفه‌ی پی‌ی ده‌ووترنی شاعیر زور به‌ ووردیه‌وه
ده‌چینه ناخی دیاره‌کانی به‌چاوئیکه تر سه‌یری شته‌کان
ده‌کات. که‌وابی شاعیر نامۆ ده‌بیت. . به‌لام ئایا چون نه‌و
مروّفه به‌وه رازی ده‌بیت که له‌سه‌رتاپای ژیانی دا هه‌ست به
نامۆی بکات؟. .

جاری باسه‌وه بزانی، که ئایا نه‌و مروّفه به‌ ته‌واوی
ده‌که‌وتنه ناو گنژاوی نامۆ بوون؟
ئیمه، که تووشی دیاره‌یه‌کی ناله‌بار ده‌بین و نه‌م

○ عبدالغنی صالح ○

شاعیر مروّفیکه بو مروّفانی تر قسه‌ده‌کات «ویردزویرت

دیارده به له گهل زوق و نارزه ووماندا ناگونجی تهنیا نازارمان ده دات. . به لام مروئی شاعیر کاریگه ریه که ی سنووری هم نازاره ده شکینی و پرو به پرووی ته قینه وه و شی کردنه وه ده بیته وه. که واته ناموسوونی شاعیر له و سنووره ناچیته دهره وه، که مروئیکه و خوی به بهرپرسیار ده زانی بهرامبر به کیشه یه کی دیاری کراو. نالیره شه وه دهره که وئی که و شاعیر مروئیکه و هلونستیکی تایه تی هه یه له ژیان. . به خوشی و ناخوشی به شیرینی و به دی یه وه که بیر «فکره» یان ناوه پروکی هونراوه کانی لی پیک دینی. که واته شاعر لای شاعیر بریتی یه له هویه که بو دهر برینی هه لونستی تایه تی خوی بهرامبر به ژیان.

نیمه زورجار ده بینین شاعیر له میانی شاعر کانی دا تعبیر له خودی خوی ده داته وه. . نیمه لیره دا نابی بروا به قسه ی نه و شاعیرانه بکه ین، که لافی هه لونستیکی و وجودی به هوی هم شاعرانه وه لی ده دن، چونکه نه و شاعیرانه بیانه وئی و نه یانه وئی کاتی گزارشت له هه ست و نه ستی دهر وونی خویان ده که نه وه، هه رگیز له کومه ل جیانه بوونه ته وه، چونکه شاعیر چی یه؟ که سیکه و له ناو کومه لیکه وه کو خویدا ده ژی. هه رچونیک بیت بیره کانی شاعیر هه ست و سوزی بریتین له ئینعیکاسی باری گشتی کومه له که ی و بوونی نه ویش وه کو نه دنامیک تیاپدا. شاعیری رومانتیکی فره نسی فیکتور هوگوده لی «من له کاتیکدا له باره ی خومه وه قسه ده که م نه وه له باره ی ئیوه وه قسه ده که م».

نیمه ده بی هه میشه نه و راستیه له بهر چاو بگرین که شاعیر گه روئیکه. . گه شتکه ریکه بی ته لیکه به کوله وه یه، نه که ویتنه ناو کیشه و هه راو گرمه و هاژه ی ژیان وه له هه ر سووچی ترووسکه به ک پروناکی دوزیه وه، یان بستنی خاکی له حقیقه تی تازه ی ژیان دیته وه خیرا بی ته له که ی ئیش بی ده کات و دانیشخوان له م شته تازه دوزراویه ناگادار ده کاته وه و بانگیان ده کات بو نه وه ی شوین بی ی بکه ون و هم خاکه ناوه دان بکه نه وه. . ئیتر نه و خوی دهر او له سه ر

دوزینه وه ی خوی به رده وام ده بی. یان به شیوه یه کی تر ده توانین بلین شاعیر شه یدا ی شتیکه بی ی ده ووتری راستی! . هه میشه له گه پراندا یه، له گه پرانه که شیا دووگه شتی دوورو دریز ی بو ده کات، په که م به ناخی خویدا شو رده بیته وه و سه ر به هه ر که لین و که له ریکه دهر وونی خوی دا نه کات و به ووردی ناوه وه ی خوی ده پشکنی و روشنی ده کاته وه، له گه شتی دووه میشدا به ره دهره وه بو ناو ژیان و وجودی به ره به رله لای به ره ده ی نه روا و نه که ویتنه گه پران و شوین بی هه لگرتنی نه و راستی یه که تامردن هه ر به دوا یا ویل و سه رگه رده.

نه وه شتیکه نا شکرایه، که هه ر شاعیره ی به بی ی خوی هه لگری په یامی مرو فایه تی به به لام هه لونستی مرو فانه ی شاعیر له دهر برینیا پیوانه ی هونه رمه ندیتی و راده ی شاعیر یتیکه یه تی، چونکه شاعیر کانی هونه رمه ندیکی سه ر - که و نه وه که بتوانی دهر برینی تاقی کردنه وه ی مرو فایه تی ناوه وه ی خوی به شاعر بخانه پرو، به جور ی نه و دهر برینه ره نگدانه وه ی وه زعی خوی بی له ناخیه وه، به و لایه نه ی خزمه تی باری ناوه وه ی مرو فایه تی ده کات و ده توانی دهر برینی ره وانی ناوه وه ی شاعیر بی بهرامبر به کومه ل. شاعیر ده بی ویل بی به دوای حه قیقه تی ژیان دا. لیره دا شتیکه گرنگ هه یه نه ویش نه وه یه که قوناغی له دایک بوونی شاعیر یتیکه ی ده بی مه سه له یه که بی، مه سه له یه که که راسته و خو په یوه ندی به لایه نه کانی کیشه ی مرو فایه تی و کاریگه ریه کی فیکریه وه هه بی، چونکه هه لونستی راسته قینه ی شاعیر له مه سه له یه کی دیاری کراوه وه سه ر هه لده دا. . له به رنه وه ی، که خوشه ویستی بهرامبر به کومه لانی خه لک له ئایدیالیزی دروزنانه وه هه لناقولنی له کاتیکدا ده ست بو هم لایه نه ده کیشین نه وه ش ده س نشان ده که ین که نه و بوچوونه ش هه لیه که ده لی «شاعر» ده بی ره نگدانه وه یه کی میکانیکی ژیان بی» خوی راسته شاعر ده بی جوولانه وه یه کی هه میشه به رده وام و گورج و گو ل بی له په یوه ندیه کانی ناو کومه لدا به لام به ره و په ره پیدانی

گۆزبانکاری راسته قېنه له گه ل ژيان و شته كاندا.

به پای من مهسه له ی دهر برېښ تارادده په کی زور کار له هه لوستی شاعیر ده کات. گه لې جار که شاعرېک ده خوښینه وه و چنده ها جار به سه ری دا دهر ژینه وه له وانه په

ناتوانین نه وه نده ی تو ز قالیك له مه به ستی شاعیر نریك بینه وه یاخود نریك بو هونراوه که دابنېن. راسته له وانه په نه وه هونراوه په گه لیک له مه و دای بی ری نیمه فراوانتر بی، به لام ناتوانین له پرووی مه به سته وه به سه ری دا زال بین، هه زمی بی که یڼ، یاخود ووز به کی فیکری لی ده ستگیر بکه یڼ.

لیره دا مانای نه وه نی په که نه وه شاعیره زیره کی نواندوه، به لکوبه پنجه وانه وه چونکه جه ماور ناتوانی سود له م شاعیره وهریگری، وهك پو ل فالیری ده لی «هیچ شتی نه وه نده ی بیرو پای جه ماور زیره کی و په سه نایه تی نوسه ر (شاعیر

ع. ص) دهر ناخا»، نه م جوړه شاعرانه په کسه ر ته عبیر له هه لوستی بوړ وازیانه ی نه وه شاعیره ده داته وه چونکه گه ر شاعیر نایدو لوز په تیکی بوړ وازیانه ی هه بیت ته نیا نه وه ی مه به سته که شاعر بلیت و به س.

شاعرېکی به رز. به رز تا رادده په ک که م که س ده ستی تیگه یشتی بگاتی. که واته شاعیری نوی و شاعیری مرو ف

په وهریش له ریگه ی دهر برېښه وه هه لوستی دهر ده که وئی. نه وه شاعیره ی، که به ناشکرا ده نگي ثاده میزاد، ده نگي ژان و

تازاره کانی ناخی مرو فایه تی هه لنده بری. نه وه شاعیره ده بیته خواون هه لوستیکی نه مر. نایا پو شکین، نارگسون،

مایکوفسکی، لورکا، نازم حکمه ت گوران، هتد. نه وانه

هه ر به هو ی هه لوستی مرو فایه تی که یانه وه نی په هه ر به نه مر ی ماونه ته وه؟

شاعیر کاتیک ده بیته خواون هه لوستیکی نه مر که به ناخی مرو فایه تی دا شو برېښه وه و شاعیره کانی ناراسته ی نه وه

که سانه بکات که له چینی زحمه نکیش و چه وساوون، چه کی بیرکړنه وه و هوشمه ندیان بداته ده ست و گیانی راپه برینان تی دا بیزو نیت.

به لی شاعیر کاتیک ده بیته خواون هه لوستیکی نه مر، که له پیناو چاره سه ر کړدی کیشه و مه سه له کانی کومه ل تی بکوشی. . ده بی هه رده م هه ول و ته قه لانی له پیناوی دوزینه وه ی بنه ما کانی حه قیقه تی ژیان دابی. . ده بی نه وکون و که له به رانه شی بکاته وه، که له واقعی کومه له که پیدا حه قیقه تی تیا خنکاوه.

له کونای دا ده لیم پیوسته شاعیر خواونی هه لوستیکی مرو فانه بی. . له پیناو خوشه ویستی و دلپاکی کومه ل دا خو ی

ماندو و بکات. . بو حه ساندنه وه ی هه ست و دهر و نی کومه له بیته پیشه ری ویک بو له ناو بردی نه وه بیرو باوهره کون و

رزیوانه ی که کومه ل به ره که نده لانی رزانه وه و دوا که وتووی ده بات که وا ریگه بو نیم پری الیزم و کونه په رستان خوش ده کات که زیاتر مشه خو رین له سه ری.

سه رچاوه

۱ - الادب والقضایا العصر - عادل عامل

۲ - نه دهب و په خنه - عزیز گه ردی

۳ - قضیه الشعر المعاصر - نازک الملائکه

۴ - الاقلام - عدد ۸ - سنة ۱۹۸۲

۵ - به یان ژماره ۸ - ۱۹۷۳

۶ - شاعری نوی و تاقی کړدنه وه - عبدالله عباس

(حەممەجەزا) بەھەمسو مائى دىئاي ناگۆرمەو، ساپەخو
بەقەسرو قەمەرەكەى ئەو خاوەن مائەشى نادەم! ... باسەد
ھىندەى ھەبىت، خو كۆرپىكى وەك (حەممەجەزا)ى نىە!
ئادەى راکە خەلخەل، گپانەكەى باوكە، دەى خىرا وەرە
باوھشم، ئەو بۇ وات لەخوت كۆدووە؟! . ئابىنە دەم و
لووتت بىرم، دەبەس نوقل بخو، جەژن ئەوەى خراپە منال
بىست وچوار سەعاتە دەمى لەنوقل و شىرىنى داپە! .
حەممەجەزا - خوى ھاویشتە باوھشى باوكى پەو،
حەممەبىنىش وەك باوھش بەگۆنى زەویدا بكات، گورج
بەخۆپەو قەسەند.

(- ئابىنە شەرئالەكەت بۇ ھەلكىشمەو، دەى
باپشېنەكەشت بۆتۆند كەمەو، دەتۆزىك گورج و گۆل بە
كۆرەكەم، ئەواشكۆر گەورە بوويت و، ئەمسال لەمەكتەب
داخت ئەكەم، ئىتر لەمەودا ئەچىتە مەكتەب و، خەلكى
ئەلن . . . كۆرەكەى حەممەبىنىش - مەكتەبلى پە! . . . ئا . . .
جاننا ئەكەبەشان و، ئەبىتەكۆر! . . . وەك من كۆپ
ئابىت . . . (ھەمدىس بەگەشەكەو، ئاھە، ساردەكەى
كەتەو زۆرانبازى! . . .) ئا . . . لەمەودا ئەبىتە پىاو، ئەبىتە
مامۇستاو، ئەفەنى؛ ئاى خۆزگە تا ئەوكتانە ئەمام و،
بەچاوى خۆم ئەمدىت، تۆ بوويتە ئەفەنى و، بەگۆنى
خۆشم بىم بىستاپە . . . خەلكى بىيان وتاپە . . . خو ئەو
(حەممەجەزاى) حەممەبىنى حەرەسەو، شكۆر بۆتە مامۇستا،
مدىر، دختۆر! . . . جاكوا؟! . . .)

(- بابە كەى پەزىنەو بۆمەلەو؟)

وەرسى تەنگى بەحەممەجەزا - ھەلچىپو، لەبەپانى
زۆرەو، لەتەك باوكىدا، لەبەردەرگای ئەو ئەپارتمانە
بەرزەدا، دەمىك بەتۆپە بچكۆلەكەى يارى دەكردو،
دەمىكىش سەرنجىكى قوولى ئەگرتە ئوتوسوبىلە
تېزرەوكان و، ماوہپەكەش لەباوھشى باوكىدا كاتى
بەدەمەتەقى پەكى خۆشەو بەسەردەبرد . . .

(- بابە . . . كەى پەزىنەو؟ . . .)

(- ئاى حەممە ئەمىن . . . ھەرتۆ نىتە! . . .) لەتېروانىنىكىدا
بۆ كۆرە بچكۆلەكەى بەزىپەكى گەش وەك ھەمسو شىكى
دژبەپەك دەستەو پەخەى ئاھە ساردەكەى دەبوو وەو،
سەرنجام دەپدا بەزەویدا .
(- بۆ نىمە؟! . . . ئاوەرە دلەكەم، دىپەكەى حەممە ئەمىن -
دەى خەلخەل راکە باوھش . . . بۆنە مە؟! . . . ئەو

بەزىپەكى گەش و بەھىكى سارە

○ محمد رشيد فتاح ○

(- نیواره .. نروینهوه، ددان بهخوتابگره کورهکهم ..
هیندهمان نهماوه، ههروا سنی چوار سهعاتیکی تر نروینهوه،
حهمه گیان منیش وهکو تو وه رسم و، ههست بهغهریی
نهکهم، ههزم نهکرد نیسته لهمالهوه بووماهوه، منیش وهکو
نهم خه لکه پشوو بهکم بایه! ...
(- بابه .. نهوه بو هه موو روژیک بهیت بوئیره؟)
(- ناخر .. لیره هه رسم).
(- نهزانم .. نهوه نهزانم ... تو هه ره سیست ..
بهلام ... نه لیم بابه جهژنه نه بهیت!).
(- ناخر .. نایی کورهکهم ... دوایی دهرم نهکن ..).
(- دهبا پروینهوه .. ههزم لهسواری چهرخ وهله که که
گه ره کی خومانه).
(- دهکوره شیرینهکهم ددان بهخوتابگره، تاوئیکی تر
نروینهوه، نهوسا خوم سواری چهرخ وهله که که که
نهکهم! ..).
حهمه جهزا - خوی لهباوهشی باوکی ده رباز کردوو

بەراکردن خۆی گەپانده کن ئەو ئوتوموبیلەى گەلەبەر
دەرگەى مالهەى تەنیشى ئەپارتمانە کەدا وەستابوو.

(دیسان بزەگەشە کەو، ئاھەساردە کەى، حەمەمین،
بەگزی بە کدا چوونەو.

(- ئا... حەمە کە... توش گەورە ئەبیت و، لەمەکتەب
دەرئەچیت و، ئەبیتە پیاویکی گەورە، جا ئەوحەلە ئەبیتە
خاوەنى سەپارەو، خانسووی خوت، ئا... خوزگە تا
ئەوکاتە ئەمام و، بەچاوی خۆم ئەمدیت سەپارەى خوت لى
بوخوریایەو، من و دایکیشت سوار ئەکردو، جەژنان
ئەچووینەو بو دى بەکەى خومان، ئاواى بەربنار، ئا...
هاوینانیش ئەچووین و، لەوتى لەنێو قوم و قیلەى خوماندا،
ماوەپە کمان بەسەر ئەبرد... جا ئەو کاتە گوێ لەخەلکى
ئاواى بگەرە ئەلین چی؟! ئەلین... ئەو کورە کەى
حەمەمینەو، بە ئوتوموبیلی خۆى هاتۆتەو ناومان!..)

(- حەمە کە... وەرە... دەى وەرەو باوەشم...
دەست مەدە لەوسەپارەپە... ئەومالە پێیان ناخوشە!..)
حەمەجەزا - بەخەخل، هاتەو باوەشى باوکى...
(- بابە... ئەو تومبیلە هى کى یە؟!)

(- هى ئەومالەپە...)

(- ئەى تۆ بۆتومبیلک ناکریت؟!)

(- ئەپکرین... باتۆ گەورەبیت... ئەوکاتە

ئەپکرین!..)

حەمەجەزا - دیسان هەستى بەوهرسى کرد، خێرا

لەباوەشى باوکى خۆى راپسکان و، لەسەر شۆستەى

شەقامە کە بەتۆپە بچکۆلە کەى کەوتەو یارى کردن...

شەقیکی لەتۆپە کە هەلدا، تۆپە کەى بەرجامى پێشەوہى

ئوتوموبیلە کە کەوت...

حەمەمین - لەشونى خۆى راپەرى، بەشلە ژاوییکەو

چاویکی بەدەرگاو حەوشە کەى مالهە کەدا گێرا.

کە کەسى بەدى نەکرد، ئاھیکى تینگەر... خێرا

تۆپە کەى هەلگرتەوہو، دەستى حەمەجەزای - گرت و،

گەراپەوہ جینگە کەى خۆى.

حەمەجەزا - ترسا رەنگى زەرد هەلگەر ابروو.

(- مەترسە... کورە کەم... جارێکی تر وامە کە، شکور

ھیچ نەبوو...)

(- بابە ئەمزانی...)

حەمەمین - ماچنیکى گەرم وگسورى کردو،

بەبزەگەشاوہ کەى خۆپەوہ پى و ت:

(- قەیناکا کورە کەم... جارێکی تر وامە کە... بالیمان

تووہ نەبن!..)

(- ئەى لەکوێ یارى کەم؟!..)

(- وەرە لەگەل مندا یارى کە... منیش وەکو تۆ

پى تاقەتم و، حەزم لە یارى یە!)

(- باشە... باپیکەوہ یارى بکەین...)

(- باشە... منیش پى تۆ بە دیار ئەم پینا بەرزوہ

هەلناکەم، بەس نپە لە دنیا دا خوا توشى پى رەو ا بینوین،

تایى تاقەتى شەو و رۆژمانى پى برەویننەو! دەرگای مالهە کەى

نزیکیان کرایەوہو، پیاو و ژنیک بەخۆیان و زەمیلەو،

راپەخ و، تەرمۆسەوہ هاتە دەرەوہو، پیاو کە خێرا شتەکانى

ئاخنى یە پشتى ئوتوموبیلە کە.

حەمە جەزا - لەباوەشى باوکىا بەوردى لى

دەروائین...

(- بابە... ئەو ئەچن بۆکوێ؟)

(- ئەچن بۆسەیران.)

(- ئەى ئیمە نابەن؟!..)

(- نا کورە کەم... ئیمە سەبىنى ئەچین!..)

(- توخوا... سەبىنى ئەچین بۆسەیران!..)

تۆپە کەى دەستى تووردایە سەر شەقامە کە، خۆشى

لەباوەشى باوکى دەرپەرى و، دووی تۆپە کە کەوت...

کابرای خاوەن ئوتوموبیل پى نابە بە نزین داو، بەرلەوہى

لاپە کیش لەحەمەمین - بکاتەوہ، دەرپەرى، حەمەمینیش -

چاوی لى نەدە تروکاندن، حەمەجەزای - لەبیرکردبوو...

ئەودەمە حەمەجەزا - بەخۆى و تۆپە کە یەوہ دەگەرپەوہ بۆ

باوەشى باوکى کە ئوتوموبیلە کە شىلاى.

دوردوڤ بەنگە

نووسینی: خەلیل موراڤوڤ
د. کوردستانی موکریانی هیناویەتە
سەرکوردی نووسینی پیتی عەرەبی

دکر، هەلا جار - جارا ژێ زوربەرا پەف دکەت، کو ئەوو
جەمیلێ کێژان ئالی هەرنە پەنجاری، وەکی ئەو پەیی وان
هەرە. وەختی زوربە دچو دگهیشته وان، ئەوتی ئەوو
جەمیلە تەنی دەهیشتن، ئالیکێ دنیدا دچو، کو ئەوانا
قاسەکی هەقرا خەبەردن.

روژ ئاوا دەهاتن و دچون، چقاس دچو، ئەوانا دەها
زەعف سەر هەف گەرم دبون، بەنگی دبون، ئاگرێ
بەنگیستی دلێ واندا فورددا.

لێ هم جەمیلێ، هم ژێ زوربە رند زانبون، وەکی
ئەوانا چقاس دوری هەفن، زوربە زانبو، وەکی باقی وی
قیزا دژمنا ناخازە، نایە مالا خو، لێ جەمیلێ ژێ زانبو،
وەکی باقی وی تو جارا قیزی نەدە دژمنا.

لێ گەلو دلێ بەنگی کارە ئەفێ گشکی حساب هەلدە؟
نا خێر دلێ بەنگی نە دورایی، نە دژمنایی ناس ناکە، ئەو
ریا خو دەدینە.

روژەکی ژێ - وەختی جەمیلەو زوربە ل دەشتی هەف
دبێنن، خولامی مالا عەلیخان وانا تەغمین دکە، تی
ئاغای خوەرا دبیژە.

ئەفا یەکا گەلەکی حوکومی سەر وی دکە، کو قیزا وی
جەم کورنی دژمنی وی دیتنە بەرێ بیساف گازی قیزا خو
دکە، یا بویی - نەبویی تینە سیری. دافیژە ناڤا پخینا،
ئوسا دگوتە، وەکی قیزکا بەلەنگاز مەیتکی ژ بن لنگی وی
دەرخن.

پاشی قی یەکی عەلیخان عەمری سەر ژنا خو دەکە،
وەکی تو جیادا نەشینە، خولاسە، فیزەکا بەلەنگاز ئیدی
رویی تەنی کولەکیژا دبیتە. ئەوانا کو تەغمین کربون وەکی
قیزا شینخا وانا زەیتون ئورتا و گەدەو قیزا واندا دچەو تی،
ئەوانا لنگی زەیتونی ژێ ژ مالا خو ددە برینی.

زوربە ئیژار تەنی بە کومەکدارییا قیزا جینارا وانا حال -
حوالی جەمیلێ بی دحەسییا و جار - جارا ژێ گلی ژیرا
دشانندن.

هەلا ل ئیری، گوندی بالوردا دو بەگی کوردا هەبون.
نافی یەکی مەمەد بو، لێ نافی ئی دنێ عەلیخان بو. ئەف
هەردو بەگ دژمنی هەف بون، سال تونەبو، وەکی قەبیلی
وانا شەر نەکرانا، میر ژ هەقدو نەکوشتانا، چقاس ئاغید
ئیسلا مەریید مەزن دکەتە ئورتی، وەکی لێف بینن، لێ
ئەوانا لێف نەدەهاتن، یەکی بەرێ دنێ دانەدخار.
قیزەکە عەلیخانە بەدەو هەبو، چەعفی تەمامییا خورتید
ئیلی ویبو. گەلەک گرەگرید ئیلی مەرف دشانده جەم باقی
وی، کو قیزا وی - جەمیلێ کورنی خوەرا بخازن، لێ
عەلیخان سوز نەددا تو کەسی، مەعنە دگرت، وەکی قیزا
وی هەلا پاری تفاله، وەعدی وی و میرا نینە.

کورەکی مەمەد ژێ هەبو، نافی وی زوربە بو. زوربە
ژێ خورتهکی بە گوتنا تە بەدەوی ئاقل بو.
وەختەک دەرباز دبه دلێ زوربەو جەمیلێ دکەفە هەقدو،
ئەوانا ئوسا سەر هەف بەنگی دبن، وەکی خەوتی شەفا ژێ
وانا دبه خورەت، وانا دحەرمە.

خوشکا زوربە بە ئاغرتی - زەیتون ژێ ئورته چیتیا وانا

پاشی چند مهها قهزیباکه نابینایی تئ سهری
جهمیلی. نهو هاقاس خوهدا دشهوتهو دوشورمیش دبه،
وهکی روژهکی زی و چند سهحهتا خهرقی دمینه. نهو
نهموشی ئیدی ژیرا دبه ناتی. نهو ناقا هفتیدا چند جار
دخهرقهو چند سهحهتا مریتی دمینه.

هر بهکی دهرهقا نهخوهشیبا جهمیلیدا خوهرا گلیک
دگوت، ههکا دگوت، وهکی یا مالییه، ههکا دگوت
ملیاکهتا لیخسته، وچهزار ناغی دنی پهی دخستن، تهنی
دی وبافی وی، زوربه زانبون، وهکی نهپهسیبا نهخوهشیبا
جهمیلی چیه.

زوربه زی نوتلا مومهکی دشهوتی، هیدی - هیدی
دتهمری. دی وبافی زوربه زی بی دحهسن، وهکی نهو
سهر قیزا عهلیخان - جهمیلی بهنگی بویه. زوربه وهختی
بی دحهسه، کو نهو بهتحال - نهخوهشه، نهو هیژ دبه
گورهکی هارو خوه دکهفه. نهو خوه گونههکار دکه وهکی
روی ویدانه، کو نهو قیزکا بهلهنگاز نهخوهش کهتیه.
جارنا زی دلمنیبا ددا بهر دلی خوهو دگوت.

- پاك، نهز چ نههقم؟ گهلو ئیزنا من تونه، نهز زی
نوتلا خورتی ههفالی خوه بهکی حركم، ب دلی خوه
بزهوجم... پاك بافی مه دژمنی ههفن، لی گهلو
گونههکاریا مه چ تیدا ههیه، نهو دژمنی ههفن، خوه نه
زی دژمن نین؟...

وهختهکی شوندا زوربه زی ژ کهربا نهخوهش دکهفه،
دکهفه جی - نفینا. دی وبافی وی دنهیرن، وهکی وانا،
کورنی وانا ژ دهست دچه، مریید مهزن رادکنه ئورتی
وهکی ههرن زمان بافی جهمیلیرا ببینن، کو نهوانا ههفرا
پهفکهفن، سهبا نهوانا ههرنه خوهزگینی.

مهری کو دچنه جهم بافی جهمیلی تو سهر و بهرا لی
ناخون. دی: - ناکو نابه، خردکی قیزا من فی سهحهتی
زی بمره، تو قیزا نهز بدمه کورنی مومد تونه! ههلا خونا
مه ستویی واندا، مه حهیفای خوه هلنهدايه، ههلا نهز

سهردا زی قیزی بدمه کورنی وی، لی ئیل و عشیری وی
چ مرا بیژن، مریید منی چ مرا بیژن؟ نهز سهبا قیزهکی
دهستی مهری خوه ژ خوه ناکم؟ وهختی دیا جهمیلی بی
دحهسه، وهکی نهو مهری مالا زوربهنه، هاتنه مالا وانا،
وهکی وانا پهفخن و سوزی قیزا وانا ژنی بستین، نهو دچه
جهم میری خوهو دبیزه:

- میزك، تارق - فارقا مه نهو قیزه، تی دنهیری نهوی
بویه نیف مهرف، روژی جارهکی دخهرقه، شهف - روژ
ناخین - ئوفینا ویه، وهکی ها ههره، نهمی وی بکنه ناخ و
بهری سار.

ههره یا من بکه واناا پهفکهفه، قیزا خوه زی بده گهده
برا ههره، نهفا دژمنایا زی ئورتا وه دهری - ههره.
عهلیخان سهر ژنیدا هیرسی دبهو دبیزه:

وهکی قیزنا، فی سهحهتی هون ههردوو تهفایی بمرن،
نهز تو جارا فی بهکی ناکم! تشتهکی نهکه، برا نهو چند
جارا زی بخهرقه، وهختهکی دهربازبه، نهوی ههه تشتی
بیر بکه، وی پاکبه زی، نهمی بدنه خورتهکی برا ههره.

خولاسه مهری مومد پوسی - پوسیده دچن، گشکی
ژیرا دبیزن. پاشی فان گلیبا هیژا ناگری زوربهو جهمیلیدی
گور دبه. نهوانا دبه گورنی هارو خوه دکهفن.

ههرگتی جهمیلی بهری ههفتی جارهکی، یان دودا
دخهرقی، پاشی فان گلیبا نهو ناقا روژی یدا ههتا دو -
سی جارا دخهرقه.

دیبا جهمیلی بهر خوه دبه نوتلا پهپویهکی، شهف روژ
کیلهکا قیزی دور ناکهفه دهردی دلی خوهرا دبیزهو دلوبینه.
روژهکی زی جهمیله دخهرقهو برا چهفتی خوه فهناکا.
ستوکا وی تمام دبه، لی نهو رانا به. حهکیم مهری زانه
تین لی دنهیرن و ئیزبات دکن، وهکی قیزك مریه.

خولاسه، پاشی روژهکی ههواری تین، دهر - جینار،
برا، پسمام تین و جهمیلی دبن چهل دکن. وهختی

چمکلرئی زوربه تهنی دورف رویی جه میلی زه نانه کی،
کو نهو چند مهه بو نه دیتبو دینهو جیب - جی دخه رقه.
هه فالئی وی ئافی دره شینه سر چعئی وی، ناف هه فرا
دکن تینن مالی. ئیفارئی هه فال - هوگرید زوربه تینه
دورئی، وی مژول دکن دلمینیا ددنه بهر دلی وی.

پاشی خیله شف هه فالئی وی دچنه مالی خوه، تهنی
هه فاله کی ویی هه ری نیزیك - جه مشیت جهم دمینه. روبه
خیله کی دکه فه نانا متالاو جمشیترا دبیزه:

- جمشیت، نه فا چ دنیا که بیره حمه، لی حزکرییا
مهرف بمره و مهرف نه سهره، قهت مهرف دم و خارئی
خوه ژی ژی نه خپوازه. جمشیت، توزانی، وه کی نه فا
چهند ساله کو دلی مه هه فلدو هه به تم گه له ک جارا راستی
ههرف ژی هاتنه، مه هه فرا خه بهر دایه، لی من قهت
جاره کی نهو راناموسایه.

نهز گه ره کی ئیشهف هه رم، نهوئی مه زهل ده رخم،
ده مخارتی خوه وی بخازم، عنییا وییه سر پاچکم و بینم،
پاشی چ دبه، برا به. جمشیت هه گی تیدا دودل دبه،
دخوهزه زوربه ژ فی نیتی پاشدا فه گهرینه، لی دینه وه کی
نهو نه چه ژی، زوربه یی تهنی. نهو دنهیره بوشه، نهو ژی
پیرا قایل دبه، مالی ددنه رازاندنی، ماراو گولنگا هلددن و
بهری خوه ددنه مه زه لا.

نهوانا وهختی مه زهل فه دکن، که فه نی قیزکی ستودا تینه
خاری، زوربه وهختی دخوهزه عنییا جه میلی زاموسه،
دنهیره عنییا وی گهرمه، دهستی خوه دده دهستی وی،
دنهیره دهستی وی ژی گهرمن. نهو ئیدی چابونا هندک
دمینه بفرای دبی: جه مشیت، مالا ته خرابه، زو بگه تم
جه میلی بین، نهو جاگه بنهیر، دهستی وی چاوا گهرمن،
جه مشیت کو قه فزا که چکی دگه ره دنهیره راستی ژی نهو
گهرمه، وی تاماری وی ژی دافیزن.

- نهها تم چاوا بکن، جمشیت؟ زوربه ژی دپرسه.
- نه می چاوا بکن، تم هه رن جایی بدنه دیو باقی

وی.

- نا خیر، تو جایی تم نادنه وانا - زوربه دبیزه وه ره تم
بینه مالاوه، خیتر پیره دیا ته ئیدی برا کهس پی نه حهسه،
چکا تم پاشی چ دوشورمیش دبن.

نهوانا ئوسا هه فدورا رازی دبن، که چکی ژ مه قهر
ده ردخن، کنجی خوه دافین سر، دیسا مه زهل نوتلا بهری
چیدکن، قیزکی ناف هه فرا دکن، تینه مالا جمشیت. دیا
جمشیت ده ریرا جی - نفینا داتینه، جه میلی دکنه ناف،
زوربه کیله کا وی رودنی، هیدی - هیدی لنگی وی،
دهستی وی مز دده، ملی وی دبه - تینه، هه و دنهیره
ئاخینه که کور تیدا، پاشی دبه ئیسکه - ئیسکا وی، نهو
چعئی خوه فه دکه. وهختی نهو چعئی خوه فه دکه دنهیره
وی جیکی نه ناسه و تهنی زوربه کیله کیسه، نهو دخوهزه
چعئی خوه جاره که دنی بگره، زوربه ناهیله، پیرا
خه به رده.

- جه میله، عزیزا من، چعئی خوه فه که مرا خه به رده
تیدا که سه ک مه ناکاره ژ هه فلدو بقه تینه.

- نهز تشته کی فعم ناکم، - جه میله دبیزه، - نه فا
خه ونه یانی راستیه، دبه رهش - په شن تینه چعئی من. یا
خوه دی، نه فا چ یه که تی سهری من، دبه نهز دین بومه؟
- نا عه زیزا من، جه میله، تو دین نه بوسی، من و
هه فالئی خوه توره فاندی، تم نهها مالا جمشیت دانن،
دخوهزی گازی جمشیت کم.

- وهختی ته نهز ره فاندم، لی چما بیرا من نای، لی
کائیته کنجی من، نهز چما ناف جیادامه؟
- کنجی ته نه ل ته بون، نهزئی نهها کنجا ته را بینم. دیا
جمشیت زوزوکا ژیرا کنجا تینه، نهو خوه دکه، رادبه سر
خوه رودنی.

- زوربه ته چما نهز ره فاندم؟ نه باقی منی پی به حهسه،
وی دیسا ئورتا باقی من و ته دا خونئی بریزه.
- فی جاری ئیدی خون نارزه - عزیزا من جه میله ..

زوربه هندی - هندی فەسال چ هاتیه سەری وئی، چاوا ئەو دەوسا مریبا چەلکرنه، چاوا ئەوی چوبه ژێ مهزەل دەرختیه، گشکی جەمیلێرا دبیژە.

- لێ تە چما هەما دەربێرا منرا نەگوت، تە تری ئەزی بترسیاما نەا کو ئەز جەم تەمە، ئیدی تو تشتی ناترسم، ئەز ژ مرنی ژێ ناترسم. ئەز ئیدی تو جارا ناخەرقم، ئەزی ئیدی قەنجیم. لێ تو نەا چ دوشورمیش دبی، تی چاوا بیژێ دی و باقی من، نەا تو وانا بترسە، وەکی ئەوانا نشکیفا چەف منکەفن، ئەوی دەربێرا چەتله میشب.

- تەتەکی ناکە، عەزیزا من، ئەمی جارەکی ژێ وێرا بیین، دبین؛ را هەمو تشتی دبه، تەنی را ل مرنی نابە. - دە ئیدی پاش ناخە، زوربه جان، نەا دیا منە قرکە - قزک ژ دەستی خوە چو، ئەز باوار ناکم، وەکی ئەو پەبی مرا عبورکە، پاشی سی - چار روژا، ئیقارەکی زوربه تاک - تەنی بەری خوە دده مالا عەلیخان، دچە وەختی ئەو دەری دخەو دچە هوندور، دی و باقی وئی عەجیب مای دەمین کەلا وانا تژە دبه، دگرین. ئەو ژێ رودنی وانرا دگری پاشی وەختی پەرچا وان داتینە، ئەو رادبەو دبیژە:

- قەت نەگرین، قیزا وە ساغە، وەکی ئەز ساغ سلامت قیزا وە بینم بدمەو، هونی بدنه من، خوە قی جاری ژێ ژ من تەعسیر ناکن، نابیژن: هون و باقی من دژمنی هەفن.

سەر فان گلی زوربه، هیژا دبه کورینیا دیا جەمیلی، دگری، دبی، هەلا بنهیر، چ هاتە سەری مە، هەمی قیزا مە مر، ئەف گەدی بەلەنگاز ژێ دین بویه، نەا خەلقی چ مەرا بیژە؟ وئی بیژن: - هەم قیزا خوە کوشتن، کوری خەلقی ژێ دانە سەر. دە نەا بیژە میرک، ئەفا یەکا پاکە یانی سەر حشکیا تە، وەکی تە دگوت: نەبیەک - نابە، ئەز قیزا خوە نادەمە کوری دژمن.

- عەفدا خودی، تو ژ من چ دخوەزی، دخوەزی ئەز ژێ نوتلا قی دینبم، وەکی من ژێ زانبویا یەکە های بی

سەری مە، منی ژێ مالا خوە خرابکرا، قیزک بدایدا، کئی چ دگوت، برا بگوتا.

- ئایی عەلیخان مەتا قەرقاش! دە وەکی ئوسانە، وەکی هینی قیزا خوە بدنه من، ئەزی قی سەختی هەرم قیزا وە ئەلمەسالە بینم، بدمە وە، پاشی وئی یەکی ژێ هین و بەختی خوە.

پاشی فان گلییا ئەو بە ئەز دیریفا دەرکەفە، دچە. - خوەدی ئەفا چ عەجیبە؟ ئەمی هیژا نافا ئیل و عەشیرادا بینە سەری سازا، - دیا جەمیلی دبیژە و دلبینە. زوربه زوزوکا تی کنجی خوشکا جەمشیت ل جەمیلی دکەو بەری خوە ددنه مالا باقی وئی.

وەختی ئەوانا دگهێژنە بەر دەری مالا باقی جەمیلی، زوربه دبیژە:

- جەمیلی، تو بەر دەری بسەکنە، ئەزی بکەفمە هوندور، وانارا بیژم: - قیزا وەتی نەا بی... یانی نا، بیگوتن، ئەو نشکیفا چەعف تەکەفن، دبه، دوری وانە دلکی وانا بتەفە.

ئەوانا ئوسا هەفرا قایل دبن و زوربه دچە هوندور، دبیژە: - هونی نەا بیژن کولا مە نە بەسی مەبە ئەفی دین چ ژ یاخا مە بەرنادە، من قیزا وە ثانیبە، وئی بەر داریبە، دە رابن بنهیرن. دیا وئی دکە رابە، لێ میر سەردا دقیرە، هەلا بنهیره وئی نەا بەر بای ئەفی دینکەفە، هەره بەر دەری. مالا تە خرابە، کئی سەکریبە، وەکی مری مەزەلا رابن.

ئەز دینم - زوربه دبیژە و بەرب دەری دچە، دەستی جەمیلی دگرەو تینە ناف مالی. - ها ئەفا قیزا وە.

وەختی ئەوانا قیزی دبین، بی جەمدی خوە دکەنە قیرین و دخەرقن.

زوربه و جەمیلە ئافی تینن سەر واندا دکن، ئەوانا بەرە - بەرە سەر خوەدا تین و قیزی ژ دەستی هەف دەرەفین، دی

ټهوی دی، ټهوی تر	ی دنی
پهک بوون	ههف یون
سال نه بوو	سال تونه بوو
نیوان	نورنی
کیز، کچ	قیز
دهنارد	دشانند
گه نچ، لاو	خورت
جووان	به دو
نانا سیت	ناس ناکه
زور، گه لهک	زه عف
هه نديک، هینديک	هه نک
وه کو، مینا	نوتل
ده کوژ ټه وه	دته مری
هه سنی پی ده که ن	دحه سن
گورک	گور
ده بور ټه وه، له هوش خوی	دخه رقه
ده چیت	
گور	مه زهل
شینوان، شله ژان	دوشورمش
جل و بهرکه	کنج
ده کاته وه	قه دکه
شینت	دین
بانک کردن	گاز کرن

حه میز دکه، پاچ دکه، ئیژار باف حه میز دکه و پاچ دکه.
خپله کنی شوندا وهختی یدا که لا دلنی وانا داتینه، یژار
ژی ټه دگه رنه سمر زوربه و وی حه میز دکن، پاچ دکن.
ععلی بهگ کو نوتلا زارا دگریبا، ژ زوربه هیقی دکه،
ده رهقا فی عه جیبیندا ژیرا بیژه.

دیا جه میلی خوه دافیزه سمر ده ست و پینی زوربه، لنی
ټو ناهیله، دینی: - دای تو من گونه هکار دکن.

چاوا قه ومیبه، زوربه وانرا په کو - په کو شروفه دکه، هه تا
ټو قسا خوه کوتا دکه، دیبا جه میلی چهند جارا خوه فا
دچه، لنی بافی وی مینا زاره کنی دگری.

- وه مالا خوه خراب کربو، قیزا خوه ساغه - ساغ
چه عمل کربو.

وهختی زوربه گلینی خوه کوتا دکه عه لیخان ټانجاخ
رادبه سمر قه ده می خوه و دبیژه:

- ټه ژیرودا فی قیزی پیشکیش نه قسا ته دکم، دژمنایا
کو ئورتا من و بافی ته دا ژی هه په، ئیرودا ټه ز حه می تشتی
دده بن پینی خوه، ټوسا ژی تو دکارن بافی خوه را بیژی.
هه لا نیف سه عاتی ژی ده ریزا نه بوو، مالا عه لیخان
به گنی ب مه ریبا کم کمیبو، هه وارینی چهند روز پیشدا
هاتبون چه عفرونکایا وی، گمینا ده ف و زورنی ژ مالا وی
دهات.

x خلیل مورادوف، مورینی نه نی، په ریفان، ۱۹۷۶،
۷۰ - ۷۹.

فهره نگوک

هه ل ده ستیت	رادبه
ره فاندن	ره فاندن
شوق بهرن، بته قن	چه تله میشبین
ببه قن	

ناف، ناو، نیو

ههله و ماله!

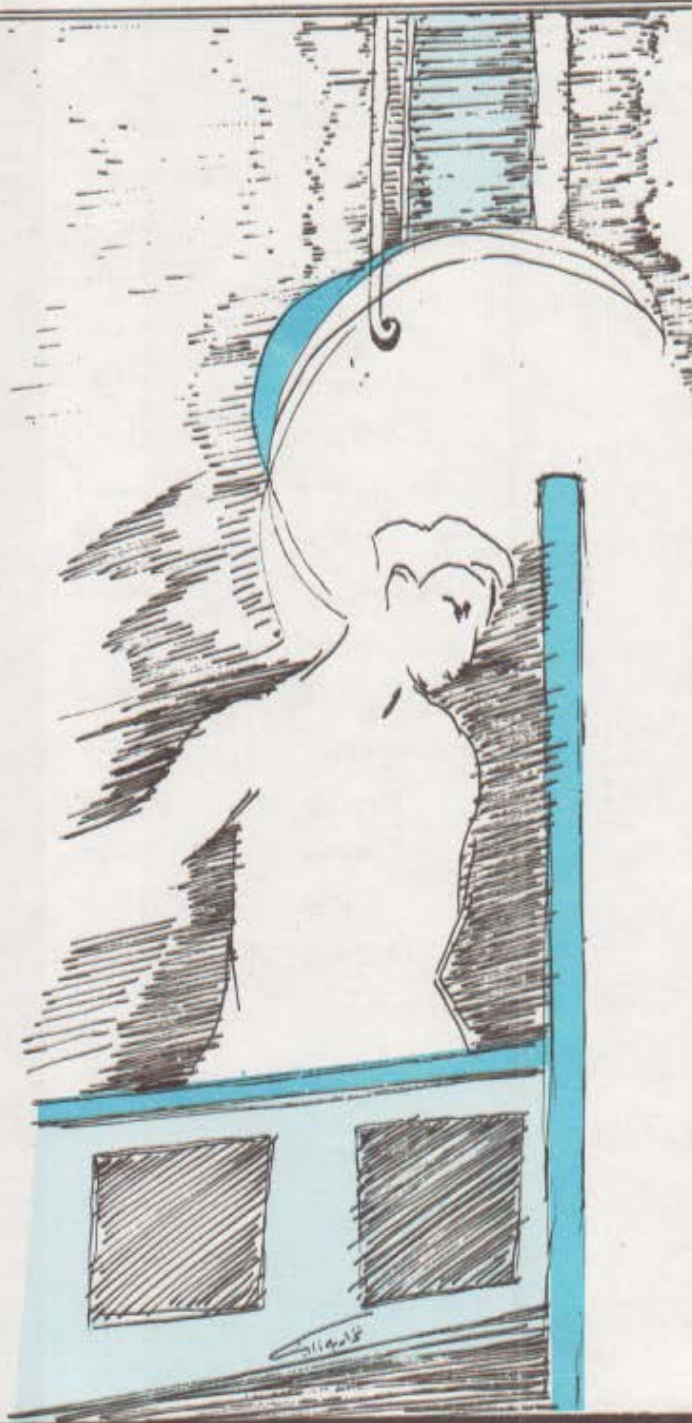
نووسینی: رهوف حهسهن

- ههله و ماله!

- یاقووب گیان... ئهوه تۆیت!؟ ئای چهند خهجالهتم! بهزاتی
خوا لهو شهوهوه... که بۆ بیکه مین جار له تهله فزیوندا
بیکه کهم بزاند به دهم و چاوتدا... وابزانم (14) ی
شوباتی ئهم سال⁽¹⁾ بوو... ههتا ئیستا که... هیند
شهرمه زارم پروم نه هاتووه به بهردهمی ماله که شتاند
گوزهر بکه... هه موو دوست و براده ره ئاره قخوړو
ئاره قنه خوړه کانیشم سه رزه نشتیان کردم... ئهوه
ریحانی ژنیشم هه ره مه پرسه... (مام ئیلا) له سه رتو
چی پی کردم... جا ئیتر نازانم (مه ریه م) خانی
خوشکت گله یی کردبوو یا (مادلینی) ژنت!؟
یا قووب گیان من ده زانم ئه وه هه مته ی یه به سه رمان
هاتووه گوناھی توی تیدا نی یه... به لام چی بکه م له
تو زیاتر نه که سی دیم له بهر ده ستدا بوو نه به که سی
دیش ده ویرم... ئیتر ئه وه بوو داخی دلای خومم به
تو برشت... ئیستا ده زانم چیم پی ده ئییت هه ی کوژه
پینه چی... ده ئی ی:

«ئی ی... ماله ورگن... پاره له گیرفان دیوته...
ئه لالا یعلم له کامه بار خوت فوول کردووه... ئیتر
هه ره ماله لات بوو... به به گک دپته دواوه بۆ کن
یا قووب».

یا قووب گیان چی ده ئی ی بیلی... هه رچه نده
هه رچی قه واعیدو رین زمان هه یه هه موویت له جی
بردووه و ئیسک و پروسکت تیک شکاندووه به لام
هه رچیم پی ده که یت هه قی خوته... ئه وه پاره یه ی له
«میر»م وه رگرت نه تو... نه ریحانی ژنم خیرتان

لی نه بینی .. لهوساوه بېردهوام ده خوښه وه ..
وام ده زانی ده توانم هم نارقه نفرته یی ته ترک
بکم ... به لام نه توانی و .. دوا یی به شهره زاری به
- کم به سهر بچی .. هر ده گپ ریمه وه کنت .. خه یال
نه کی ... یاقووب گیان ... هر دیمه وه ...
- هه له و ماله! ... من یاقووب نیم .. تو چیم بو
ده ریزی ..
- ها ... یاقووب نیت .. هی جه نابت کیت؟!
- په وفم .. جه نابم رهوف حه سه نه!
- په وف حه سه نه! ... چیت نیم ده ویت؟! له وه زیاتر که
به سهرت هینام چی دیت نیم ده ویت؟! سووک و
پسواری لای ژن و مالت کردم .. سووک و پسوای
نیو خه لکیت کردم .. منت کرده گالت ه جازو
قه شمهری ده ستی کار به ده ستان .. هینتا ماوته؟!
- ماله گیان بیوره .. به هه له دا مه چو .. نه گهر ده تزانی
من چیم لی کردو ویت؟! چ نرخ و فخریکم
پن دا ویت .. ته و زوو به زوو په شیمانیت حاصل
ده کردو دا وای لیوردنت لی ده کردم.
- نه خیر .. هه زار جار نه خیر .. هر گیز دا وای لیوردنت
لی ناکم به لکو به پیچه وانه وه .. ده بی تو دا وای
لیوردنت لی بکه یت .. نیستا ده زانم چ تاوانیکت
به رامهرم کردووه! تاوانیکت لیخو شبوونی نی به ..
نازانم چون و به چ پروینکه وه قسم له گه له دا
ده کیت! دوا یی ته وه موو په تپه تی به یی به سهرت
هینام .. هر وازت نه هینا تا وات لی کردم ده ست بو
«میر» و خولا مه کانی پان بکه مه وه و پاره یان لی و هر گرم؟!
ته مه کاری کرده نی به .. من سوپاسی کاکسی
ده رهینه ر ده کم .. که هر هیچ نه بی به جاری
ثایرووی نه بردم و وای لی کردم بیریک له حالی خوم
بکه مه وه .. راسته من تووشی نه خووشی «ده رده
مه ی» بووم چاک ده شزانم سه به بکاری هه موو
نه خووشی به کانه مان هر ته و دام و ده زگایه به که

بېروویاندا ده ته قمه وه له ته مسیله که دا پی یان ده لیم:
نه خیر من به ده ست ژنه که مه وه زه لاله تم نی به .. «من
به ده ست نیسوه زه لاله تمه»^(۱) تیر چون دوا یی ته مه
ده ستیان بو پان بکه مه وه و پاره یان لی و هر بگرم؟! ثایا
ته مه نیشانه یی خو به ده سته و دان و خو فروشتن نی به؟!
ماله گیان!

- ماله گیان نیم ... نیستا ده زانم چی ده لیت .. ده زانم چ
پاکانه به که ده کیت .. گوا به تاوان و گونا ه هی
جه نابت نی به و هه موو تاوانه که له ته ستوی نووسه ری
چیرو که که دابه .. «لوڈفیک هولبیرگی دانیمارکی»
تاوانباره .. ها .. تو ته نیا له عه ره بی به وه کردو و ته
کوردی .. قه پناکا .. هی ده سکاری کردنه که ت?
تو و ده زانیت ده سکاری کردن و نامه کردن هر
ته وه به ناو نیشانی ته مسیله که له «پیه الساکن علی
التل» و «الفلاح الباس» وه بکه پته «ماله ی
سهرگرده که» و ناوی ژنه که یی بکه پته (ریحان) و تیر
ده سکاری های ده سکاری و خو مالی های
خو مالی .. دلگیر مه به که خه ریکم بیمه سهر ته و
باوه ری له ته که ته و «په خنه گره» کورده دا پیت بلیم:
ته م ده سکاری و مه سکاری به هر بو ته وه به «وه که
عه بابینک هه له یی و هر گپ رانه که تی پی داپوشیت»^(۲)
- ماله گیان .. دپاره سهر خو شیت .. چی ده لئی
بیلی.

- جه ناب قسه پیککی غه له تم کردووه! راسته نیستا
سهر خو شیم به لام قسه کانم هه مووی هه قن .. هی
جه نابت نازانی ته و پاره به یی ورم گرت چیم لی کرد؟!
دوا یی هه موویم دا به عه ره ق .. نیستاش هر به و
پاره به فوول خوم سهر خو ش کردووه.
- ماله گیان منیش وستم ته مه ت بو پروون بکه مه وه.
- به عنی ده ته وی پیم بلیت ده بوایه پاره کم و هر نه گرتایه ..
ته هی ته وه نی به خو ت وات نووسیوه .. ده رهینه ریش
هر وای پیکردووم .. نازانم خه ریکم به ده ست تو و

دەرھینه روه ده هری دەبم .

- ماله گیان ... تۆو دەرھینەر هەر بیك بوچونتان ههیه ...
بهلام من جياتان ده كه مه وهو بو هەر په كیکتان قسه ی
تایه تی خۆم ههیه .. ههروه ها منیش جیاوازم ...
سه رتاپای ئەم كیشهیه به لای منه وه بهم جوړه
ده كه وئته وه :

پاره وه رگرتن هه رده بی له تهك به رده وام بوونتا بی
له سه ر ئاره ق خواردنه وه كه ت ... نه ده بوو پاره
وه ر بگریت و پیکه كه ت به سه رو چاوی یاقوویی
داماودا بریژیت .. ئەم دوو رهفتاره دژواری ییكن .

- باشه یاقووب داماوه و تاوانبار نی په ؟!

- نه خیر تاوانبار نی په .

- باشه هەر یاقووب نی په هانمان ده دات زیاتر بخۆینه وه وه
له گه ل هه موو قومیک دا ده لی : ماله نوش بیکه ...
ماله چریاو بیکه ... هەر ئەو نی په پاره مان
لی ده كیشه تیه وه .

- با .

- ئی ، كه واته به شیکى تاوانه كه به سه ر ئه ویشه وه یه .
- ماله ... ئیمه نابی ئه سلی كیشه كه مان له یاد بچی ... تۆ
ئه گه ر یاقووب ئی هانه شت بكات هەر ده خۆیتیه وه ...
چونكه توشی دهرده مه ی بویت ... دام و ده زگا و
پژیمیکى بی مروه ت تۆی نه خووش و سه رگه ردان
کردوه ... ئه گینا له هه موو جیهاندا مه ی فروش و
مه ی نوش هەن و كه سیشیان تاوانبار نین ... به لكو
نه شته ی خووشی و كامه رانی په خش ده كه نه وه ... له م
ته مسیله شدا تاوانباری راسته قینه ئه وانەن ئیوه مانانیا ن
سه رگه ردان کردوه ... ئەمجا ئه گه ر له توانادا بوو
ئەوا ده بی ئه و پیکه له سه رو فه سالی (میسر) و
خولامه كانیدا بشكینرت . . . بهلام چون ؟!

ئەوه بوو سه عدوون یونسى هونه رمه ند توانیبوو له نیو
كوشكدا ئەم مه به سته به چاكی بداته ده ست و
به شیوه ییكى هونه رمه ندانه هه موویان سووك و ریسوا

بكات . . . به لام له كو تاییه گه یدا ، كه ئەمه مان لیره دا
مه به سته . . . به جوړیكى دی بوو . ئەوی راستی بی
من خۆم ده متوانی به نوو كه قه له منی وا له (ماله) بكه م
پاره كهی (میسر) ره ت بكاته وه و پیکه كه ش به
دیواریک دا بشكینی و بچینه نیو خه لکی په وه و گوئی یان
لی بگریت و قسه شیان بو بكات و تیکرا هیممه تی
بكه ن .

- ئی باشه . . . تۆ كه ئەمه ده زانیت بووات لی نه كرد ؟ تا
ئیمه ش له م بگه ره به رده یه رزگارمان بوايه . . .

- ماله گیان هو زۆره . . . منیش زۆر به ووردی چوومه ته
بنج و بناوانی ئەم كیشه یه وه . . . هه زارو ییك
ئه سه رو ئه سه رم پیکردوه تا به م شیوه یه هاته
ئاراهه . . .

- هوكان بی بلی . . . ییکه ییکه بیان ژمیره . . . په كه م ،
ده ی .

- په كه م : كه سیکى وهك تۆ «ماله» به شایسته ی ئەوه م
نه زانی ئه رکیكى ئه وتۆی بخه مه ئه ستۆ ، یان بیخه مه
ژیر باریک له ووزه و توانیدا نه بی ت و قه ناعه تیش به
كه س نه كات . . . ماله به لای منه وه ته نیا هینده ی
لی ده وه شیتیه وه بیته په نجه ره ییك و بینه ر لیوه ی سه یری
نیو كوشك بكات و ئیتر هه رچی به دره وشتی میرو
خولامه كانی و خانه دانان هه یه بیخاته روو . . . كه تۆو
ماموستای دهرهینه ر كاك زوهیتر عه بدولمه سیحی
هونه رمه ند ئەم مه به سته تان به ته وای پیکابوو .
ئهمه ش به راستی جی ی شانازی و شایانی سوپاسه .
- تی ده گم ده لی تی چی . . . به لام چه زنا كه م ئەوه ی له
چاوه ساغه كه وه ده مانده تی له چاوه كویره كه وه لیمانی
وه رگریته وه . . . ده مه ونی بزانه بو به شایسته ی ئەوه مان
نازانی ئه رکی گه وره بگرینه ئه ستۆ ؟! مرۆف نین ؟!

بیر ناکه ینه وه ؟! داماوو چه وساوه نین ؟!

- ماله ئارامت بی . . . چه زنا كه م دل ت لیم بیه شی . . . با
جوړته تی راستی دهر برینمان هه بی . . . توشایانی ئەوه

نیت و برابره . . .

- نه خیر قوربان نه براوه ته وه و ده موی بومی روون بکه یته وه بو؟

- چونکه تو ناتوانیت به چاکي بیر له پاشه روژی خووت و ژن و مال و مندا له کانت بکه یته وه . . . له بیرته پاره ی شه کرو چاو سابوونه که یانت بردو داته مه ی؟! واته پارووه نان و گوزهران و تندر و ستیانت به خه یالدا نه هات . . . هر هیچ نه بی ئاره قه که ت پیش نه وان خست . له بهر نه وه من له و برابره دا نیم که سیکی وه ک تو بتوانی بیر له پاشه روژی میلله تیک بکاته وه وه هونلی چاره سهرو سرفرازی بو بدات و داوای لیور دنیشت لی ده که م .

- تو . . . برینم ده کولینیته وه . . . نازاره کانم قورستر ده که یت . . . با پیکیکی دی بخومه وه . . . نه وسا ده زانم چونت وه لام ده ده مه وه وه هرچی زانستی مه نتیق و فلسفه هه به هه مویت له بیر ده به مه وه . . . بلاوی . . . ئی . . . ده ی یه که م هو بو . . . نه ی دووه م؟! . . .

- ماله . . . دووه م نه واو . . . نوره ی هو ی سی یه مه .
- من خوار دووه م ته وه و توی گرتو وه؟! بی قه زایی دووه م مه پهرینه و فیلیم لی مه که و . . . ئیستیغلالی سه رخوشی یه که م مه که . . .

- نا ماله . . . نه م په راندو وه و فیلشت لی ناکه م . . . خووت سه به بی دووه مت ووت . . . هه ندی که س هه ن ته نیا له حاله تی سه رخوشیدا جورته ت په یدا ده که ن . . . چی به ده میاندا بی ده یلین . . . نه مانه جی ی پروانین . . . چونکه زور به ئاسانی دوای سه رخوشی یه که بیان له قه کانیا ن پاشگه ز ده به نه و . . . به هر حال . . . ماله ییکیکه له وانه ی به سه رخوشی جورته ت په یدا ده کات . . . لای منیش ته نیا نه وانه شایانی نه وه ن ئه رکی مه زن بگرنه نه ستویان که به هه موو هوش و گوش و هه ست و نه ستیا نه وه بو

مه سه له ییک ده سووتین . . .

تی گه یشتی؟! . . . نه مه دووه م بوو .

- تانم لی ده ده یت؟! . . .

- نا هه قیقه ت ده لیم . . . له یادته له ته مسیله که دا ته نانه ت بو روو به روو بوونه وه ی فرمانی دادگا داوای پیکیکت کرد تا جورته ت په یدا بکه یت و زات بده یته به رخوت .
- باشه نه ی سه به بی سی یه م؟

- ماله . . . خووت ده زانیت نه م شانویه سی سه د سال زیاتره نوسراوه و ره نگه بشزانیت نو سه ره دانیمارکی یه که ی بو چ مه به ستیکی تایه تی خو ی نوو سیویتی . . . به لای منیشه وه هر نه وه نده ی هه لده گرت که له هه ندی جه سه ره وه سه رو پونه لاکی کونه خو ازیتی لی بشکینم تو زو گه ردی سه دان ساله ی لی بته کینم و هه ندی بیرو بروای سه رده م و مرو فایه تیانه و پیشکه و تنخو ازانه ی بی بیه خشم . . .

- باشه . . . جه ناب! نه م هه موو عه زیته بو؟ خو ده بیان شانوی پوخت و پیشکه و تنخو ازانه هه بوو . . . بو یه کیکت له وانه هه لنه بژاردو گه گر به مه وه نیشتیه وه و خووت خسته ژیر نه م داره شکسته؟! . . .

- راست ده که یت عه زیتی دام . . . به لام من به دارینکی شکسته ی نازانم به لکو نه م شانویه به شا کارینکی هونه ری شانوی کلاسیکی ده زانم . . . هر نه م شانو گه ری یه له ییک لی له وولاته سوشیالیزمه کاندای پیشکش کرا و نه و هونه رمه نده ی ده وری (یه پا) واته (ماله) ی ده بی نی نازناوی «هونه رمه ندی گه ل» ی بی به خشرا که نه مه ش مه زنترین ریزلینانه له و وولاتانه دا . . . نه مجا نه و ئه رکه ی من کیشاومه تا راده ییک زور لایه نی فیکری شانویه که ی گه ش کردو ته وه . . . با نه وه شمان له یاد نه چی ، جگه له و لایه نه که سوود به خشین فیکری یه لایه نیک گرینگی دی هه یه نه ویش راکیشانی سه رنجی خه لکی یه بو نه وه ی کاتپکی کامه رانی له گه لدا

رَابویرن .

واته نابی لایه نی (تەرفیهی) فەرامۆش بکەیت کە لەم شانۆیەدا بەشێوەیەکی ھونەرمەندانە بەرجەستە کراوە . . .

ھونەرمەندانی جیھانی ئیوەدا بێ ناوو نیشانم . . . یا ناویانگم زۆر کەمە . . . تاک و تەرا دەمناسن . . . بەلام لەسەر دەمی خۆمدا چەپم لە (مۆلیس)ی فەرەنسا بێ کەمتر نەبوو . . . ئی ئی دنیا!!

- دیارە قسەبێکت بێ یەو دەتەوی بیلێی . . . دیارە . . . لە ھەندێ بیروواری ناھەموارت پەشیمانیت . . . بەراستی بەرامبەر چینی زەش و رووت دڵپەرق بوویت . . . فەرموو . . . فەرموو قسە بکە . . . پەشیمان بوونەو لە ھەلە جوانمەردی یە . . . بەتایبەتی لای ھونەرمەندان . . . نەرموو . . .

دەنگ: ئەو دەلێی چی ھەی تاوانبار! . . . چون زانت کرد فیکری من بگۆریت و خیانەتی فیکریم لێ بکەیت؟! بە چ ھەقیک بەلێ . . . ئەو ھەشم بیست جار یەکێان لە کۆریکی ھونەریدا لە شاری ئامیدی بەو پەری لە خۆرازی بوونەو بەسی ئەم جۆرە دەستکاری کردن و فیکر گۆرینەت کردوو و ناوشت لێ ناو «خیانەتی شەریف» جەنابت چی دەلێی بیلێ و چی دەکە یەکە . . . بەلام بەناوی منەو . . . بەناوی «ھۆلیسیرگی دانیمارکی» یەو چون زانت دەکەیت فیکریکی جودا بلاو بکەیتەو؟! . . .

- ئوخە . . . بەس نەبوو من لەم کەین و بەینەدا نەبووم . . . باش بوو ئەو بزانتن من تاقەتی ناویژی کردنتانم نی یە . . . ھەردوکتان نووسەر و شتی وان و لە زمانی بیکتر چاک تێدەگەن . . . فەرموو قوربان ئیو خەریک بن . . . با منیش بە سەلامەتی سەرتان پیکیکی دی نۆش بکەم .

- مالا گیان . . . تۆ ھەقت نەبێ . . . فەرموو قوربان کورت و موختەسەر چیت دەوی بیلێ .

دەنگ: کورت و موختەسەر دەمەونی بلیم: جەنابی ناموبارەکت بە چ ھەقی گۆرەوشارم دەدەیت؟ . . . خۆت نازانی مەبەستم لە نووسینی ئەو شانۆیە ئەو بوو کە لە دوا دیمەندا روونم کردۆتەو لەسەر

- جا توخوا ئەمە سەبەبی سی یەم بوو . . . یان کۆمەلێ قسە یی سەر و بەر؟! باشە بۆ نازانی بە دووسی وو شە پستەییکی پر مانام بەدەیتی و قناعەتم بێ بکەیت . . . - ھەول دەدەم: ئەم شانۆیە کلاسیکی یەو ھەرچەندە لە دەقە کەدا فیکرەییکی کۆنەخوازی دەخاتەروو . . . بەلام وام بە پەسەند زانی لە بوئەییکی ریاپلزمی رەخنەگریدا ئامادە ی بکەم و لەمە تێپەر نەکات . - قورئان بە ھەقت ھیچ حالی نەبووم . . . باوایی . . . بەلام ئەو غەلبە غەلب و دەنگە دەنگە چی یە . . .

- مالا . . . منیش گویم لە شتی کە . . . دەشی یەکی بەدزی یەو ھەو گویی لە تەلەفوونە کەمان گرتی! دەنگ: بەلێ . . . ئەو منم . . . لە دنیا بیککی دیکەو دەدویم . . .

سی سەد سال دەبی مردووم . . . بەلام بە ھۆی جەنابی زوھیر عەبدولمەسیح و رەووف ھەسەن و جەنابی سەعدوون پوونسەو ناچار بووم گۆر ھەلئە کینم و بێمە قسە .

- بۆ خاتری خوا . . . بۆ خاتری پیغەمبەر . . . من مالا م و جار بیککی دی لە ونم لێ مەگۆرن و بەو مەخسەرە یە ئەو جارە مەبەن کە بردمەتان . . . دیارە گۆلتاوە روینیکی دیکەتان بە دەستەو یە . . .

- دەنا لە لای لابەلاو ئەمە چی بوو بۆ من قوت بۆو سی سەد سالە مردوو و تازە بە تازە دەپوئیت لە جەھەنمەو ھەلبی و بێتە و نەزە ی نەگبە تیککی وەک من . . . کابرا . . . تۆ کیت؟! قسە بکە!

دەنگ: من نووسەری چیرۆکە کەم . . . (لۆد فیک) ھۆلیسیرگی) ی دانیمارکی بە داخەو . . . ئیستا لە نێو

زمانی فرمانبرهوا ده لیم: نه گهر فرمانبرهوايي و دهسه لاتداريتي درايه دست جوتيار گه جهرو گوجهر نهوا شیرازهی دنیا تیک ده چي و ژيان ده بیته گالته جار بويی به بروای من ده بی باستونی فرمانبرهوايي هر به دست خانه دانانهوه بیت . . . نیتر ده سکاري کردنی فیکری من له پای چي؟! من نه مه یه مه به ستم و هر گیز له و بیرم په شیمان نامه وه . . .

- بیوره . . . نیمه له و بروایه داین نهو چیروکه شانویهی جهنابت له چیروکیکی روزه لاتی لای خو مانه وه تا وهر گرتبیت که به ناوی «بیونه خلیفه به خه یال» هوه یه . . . هر وه ها تو بو مه به سستی خو ت ده سکاري ناوهر وک و مه به سته کنه یشت کردوه . . . به لام ده بی نه وه ش بزایت که نیمه له سه رد میکی دیکه دا ده ژین و زور جیاوازه له و سه رده مه ی تو . . . تو هر چي لایه نی (به راته ت) و هندی مه سه له ی نه خلاق دی هه یه به چیروکه کونه که ته وه نه ت هیشته وه و نه ناتهت جوړه فرو فیلیکیشت تی ناخنیوه هر بو نه وه ی پیمان سه له مینی که ته نیا خانه دانان شایانی فرمانبرهوا یین . . . نهو خیانه ته فیکری به ی له تو مان کردوه نه ک هر به کاریکی په سه ندو شریفانه ی تی ده گه یین، به لکو به راستکردنه وه ی هه له ییکی زه قی تویشی داده نیین که تی کی که وتوویت . . . نیتر هر چي به کی دیکه مان کردوه له چه ند توانج و سه ییکی به تو یکل و پروونکر نه وه زیاتر نی یه و نه ویش له سه ر زاری پالنه وانه سه ر کی به که . . . نه وه تا ماله لای نیمه . . . هر وه ها لای جهنابیش - به بی نه وه ی مه به سست بی - بوته په نجه ره ییک و به هویسه وه هر چي به دره وشتی و بی ئا پرووی و مامه حه مه یی و کړنووش بردن و دزی و دروژنی نهو چینه خانه داننه ی نیو کوشک هه یه ئاشکرا ده بیته . . . حه ز ده که م نه م دیالوگانه ی (ماله ت) جار یکی دی گونی لی بیت:

x ماله نه وه نده گه مژه نی یه که نیسه لی تیگه یشتون . . . داختان له دلما هنجگار زوره . «۴» .

x هه ستن . . . هه ستن . . . هر فیری کړنووش بردن «۵»

x من له به یانی مه لا بانگدانه وه تا نیواری رهنج ده دم و ناروق ده ریزم، تیر سکی خو م ناخوم «۶» کومه لی سه گ و گورگیش به سه فته دینار وهر ده گرن و به بی رهنج . . .

x نیسه قه یماغ ده خو ن و ماله ش مه گهر شیاکه ی دست بکه موی «۷» نه مانه و زوری دیکه ش.

دهنگ: نه مانه ی تو ده بیلیت هه ندیکی له ده قه که ی خو مدا نووسیومن به لام وا زق نین . . . چونکه سه رباری نهو که م و کورتیانه ی له نیو خانه داناندا هه ن به رای من هر لایه تی فرمانبرهوا یین به لام جهنابت که می له مه وه به ر باسی فروقیل و هه له ی زه قی منت کرد که تی کی که وتووم و نیتر سه ی دیکه ت به سه ردا هینا . . . فرموو بو م باس بکه .

- داوای لیسوردنت لی ده که م و ده لیم . . . جهنابت وات

داناوه که (ماله) ده چیته نیو کوشکه وه و به رگی (میری) له به ر ده که ن نیتر فرمانبرهوا یی و دهسه لاتداریتی که و ته دست جوتیار و رهش و پرووت و هر دوا به دوا ی نه مه نه وه ده خه یته پروو که له م حاله ته دا شیرازه ی وولات تیک ده چي و دنیا ده بیته مه خسه ره و گالته جار . . . نیمه له و بروایه داین کاره که ت لنگه و قووج کردو ته وه ده شته موی به سه رماندا تپه ریشی بکه ییت به لام له سه رتاپای چیروکه که تدا نیمه نه مانینی دهسه لاتداریتی بکه و ته دست رهش و پرووت . . . (ماله) نه بسو به فرمانبرهوا به لکو فرمانبرهوا یی هر به ده ست خانه دانانه وه بوو . . . ته نیا به رگه که یان له به ر کرد بوو، نیتر بو گالته و به زمی خو یان نه م کابرا هه ژارو بی دهسه لاتنه یان خانه دانان دره دخت و هر به م باره شدا نه گهر لنگه و قووجی کاره ساته کان راست بکه ینه وه نهوا به ئاشکرا دره ده که موی که دنیا به هوی

(ماله) و نه مسالی ماله وه نه بوته گالته جار... به لکو له و پیری دهسه لاتداریتی میرو خولامه کانیدا دنیا بوته گالته جار و هر و اش ده بی... هینده ههیه نیمه نه مان هیشت نه و مه به سته سهر بگریت و تم حالته هی دواییمان خسته پروو له نه جامدا نه که به قازانچی خانه دانان به لکو به زیانیاں شکایه وه... نه وه شمان له یاد نه چی نیمه هرگیز له و پروایه دا نین که (ماله ی سرگرده که) نمورنه ی بوختی چینی چه وساو په... نه خیر... وه که له مه و به ریش پروونمان کرده وه... ماله و نه مسالی ماله تا قمیکی گه جهر و گوجهرن له نیو چینه که یاندا و نه و چینه رهنجده ره نوینه ری هوشمه ندو کارامه ی خوی هه یه و هر کاتی فرمانبره و اییان به ده ست هینا نه و گشت (ماله کان) له سایه یاندا و به بی جیاوازی ده حه سینه و رهنجیاں به با ناچی و ناشینه گالته جار... چونکه خانه دانان به راده ییک تیزو ته سلن و له گه مه و رابواردندان که له پله ی بیزاریدان و کارو کاسپیان هاتوته سهر ته وه ی گه مه و ته شقه له ی نوی بو خویان بدوزنه وه و کاتی سهر جهم بی ئیشیانی بی به رنه سهر...

دهنگ: من له م که یین و به یینه تی ناگه م... دنیا زور خرابی به سهر هاتوو هه یچ شتی له جی ی خویدا نه ماوه... خانه دانان ریسوا ده کرین... ریز له رهش و پرووت و برسیان ده نین... باش بوو زوو مردم نه و دنیا سه مه ره یه م به چاوی خوم نه دی... ده نا من له ماله خراپترم به سهر ده هات... که واته با بگه پریمه وه بو جیگه که ی خوم... خوا حافیز نووسه رو هونه رهنه ندو ده رهنه رو ئاکتهری ئاخیر زه مان... خوا حافیز...

- خوا حافیز گه وره م... من هه قم به سه رتانه وه نی په... من خهریکی خواردنه وه ی خومم... ته نیا پاله وانیکسی چیرو که کانتانم و بهس چونم هه لده سوورینن هه یچ دهسه لاتیکم نی په... ده مکه نه

ماله... ده مکه نه میر... ده مکه نه داروغه... چیم لی ده کن که یفی خوتانه و من بی گونا هم گه وره م... خوا خافیزتان بی... به خیر چن.

- هه له و ماله...

- ها... نه و تو هیشتا نه رویشتوویت... هه یچی دیت ماوه بیلی ی بی قه زایی که دریز دادریت... نازانم چون منت دوزی سه وه... هینده ت رست نه ت هیشت ئاره قه که م به دلوه بنووسیت... بللی بو به و کابرا دانیمارکی یه م نه وت له گه ل خویدا بتبا بو جه هه نه م و ئیتر نه وه نه ده له خه یالم نه دیت...

- ماله گیان نیسه هه والی من ناپرسن، من هه و التان ده پرسم... گودله که ت چونه؟!

- ها کوری باش توانجمان تی ده گریت؟

- به سه ری ماله توانج ناگرم... چون دل م دیت... به پیچه وانسه... دلنیابه، به لای منه وه... نه و سه رتاشینه ت و هه وله هونه ری به کانت نیشانه ی گیانی له خو بووردنی تون و به لکه ی قوربانیدان و سووتان و خو بو هونه رو خزمه تکردن رهنجانندن... به لام حه زم کرد له م باره یه وه که می گفت و گوت له ته کدا بکه م.

- فه رموو... به لام به کورتی.

- خوت ده زانیت ته وه ی له کومه لگای نیمه دا باوه... خواردنه وه به کاریکی په سهند نازانن. به تاییه تی له رۆزگار یکدا که میرو داروغه و ترو ته شقه له له ئارادابوو.

- به لئی وایه... ئی:

- نه و که سه ی به رده وام و به ئاشکرا له و کومه له دا ده خواته وه که سیکه له هه ندی نه ریت و رهوشتی کومه له که یاخی ده بی و زیاتر شیوه و رهفتاری له که سیکی شارستانی نزیک ده بیته وه.

- ده ی باوایی.

- نه مجا نه و شیوه سه رتاشینه «قوچکه تاش» له نیو لادنی ی و

دواکه و توتووترین خه لکی قهراخ شاردا باو بوو. . . که بهرای من نه گهر قزه سهرت دریزیش بکردایه ته ووه ته نانهت هندی ریشیشته بهیششایه ته ووه په سهندو له بارتز ده بوو. . .

- باشه جده نابت که نه مانهت ده زانی بو زووتر قسهت نه کرد.

- ماله گیان قسه بوکی بکهم ۱۴ کی گوو به کلاوی نیمه ده پیوتی. . .

- نا. . . وانی په. . . قسهت بو من بکردایه. . . بو منی ماله نا. . . بو منی هونه رهنه ند، یا بو برای دهرهینه ر.

- ماله گیان. . . جا من چووزانم جه نابتان خه ریکی نه و کاره هونه ری به ن.

- ثای. . . چون نازانن. . . نهی ثیوه نووسه ر نین! ناماده که رنین!

ده سکاری که ر نین! . . .

- ثی ماله. . . دیاره به ته وای گرتویتی. . .

- بیووره کاکه ره و ف حه سن. . . من ده توانم به هه موو هه ست و هوش و گوشیکه وه له ته کتا بدونیم. . .

فه موون سه عدوون یوونس قسهت له گه لدا ده کات.

- چونی هاورنی هونه رهنه ند.

- سوپاست ده که م. . . و ابزانم گله ییت له ماله ده کرد که که س پرس ی نه کردوویت و ته مسیله که مان به بی پرس و رای تو تومار کردووه.

- به لئی پیم خوش بوو ناگادار بوومایه. . .

- کاک ی برا. . . هندی هو هه بوو. . . به لام نیمه که له گوشاری روشنبیری نونی ژماره (۷۷) ی سالی ۱۹۸۲ دا بینیمان بلاوینته وه. . . تیر به مولکی خومان زانی. . . نه مه له لاینک له لاینکی دی په وه وا تی ده گم نه گهر گیانی له خوبایی سوون و خو بهزل زانین له نارادا نه بی نه وا نه م پرس و روخسه ت وه رگرتنه هه ر پیوست ناکات و هه مووشمان هه ر مه به ستان خزمه ته و هه چی دی.

- چاوه که م. . . ده زانم که خوت و خیزانت و ثاوه له هونه رهنه ند کانت به و په ری گیانی له خو بورلادن و دل سوژی په وه هاتوونه ته نیو نه م کوری خزمه تگوزاری په وه. . . نه مه یان جی ی گومان نی په. . .

بو مه سه له ی پرس پیکردنیش. . . خوت ده زانیت چندان شانوی نوسراوو ناماده کراوو وه رگبرایوی بلاو کراوه هه ن و خاوه نه کانیان له سه ریان نووسیون «به بی پرس کردن و روخسه ت وه رگرتن» هه چ لایه نیک بو ی نی په له سه ر شانویا ته له فزیون پیشکه شی یان بکات. . . که من نه شتی وام نووسیوه و نه له گه ل نه مه دام. . .

- ثی. . . که واته تیر گله یی چیمان لی ده که بیت!؟

- گله یی نه وه تان لی ده که م. . . نه گهر به ته له فوونی. . . یا راسپارده نیک ناگادار بوومایه. . . نه و ده متوانی هندی رینمای و یاریده تان بده م و کاریکی وا بکهم له زور لایه نه وه بی که م و کووری و سه رکه و توتووتر بوایه. . .

چونکه حیکایه تی ماله ی سه رگرده که به قه ده ر ته مسیله که خوی مه خسه ره ی به سه ر هاتووه و له میزه وه به ووردی له ته کیدا ده ژیم و ناگاداری نهینی په کانیم و به ووردی چوومه ته پنج و بناوانی په وه.

- که واته. . . زورم پی خوشه نه و به سه ره اتانه بیستم و بشانم چون رینماییت ده کردین.

- حیکایه تی (ماله ی سه رگرده که) ده گه رپته وه بو سالی ۱۹۷۳ کاتی له ته ک چند هاورنی په کی هونه رهنه ند م دا «تیپی پیشره وی شانوی کوردی» م دروست کرد. . . ماموستا نه حمه د سالاری هونه رلامه ند داوای لی کردم «پیه الساکن علی التل» بو ته له فزیون ناماده بکهم. . . له ماوه بیکی کورتدا نه مه و چند شانوییه کی دیم بو تیه که مان ناماده کرد. . .

داوی چند مانگینگ پرؤفه و هه ول و کوشش - به داخه وه - رینگه یان نه داین نه له سه ر شانوی نه له ستودیزکانی ته له فزیونی به غذا توماری بکه ین. . .

دهستمان لى شوردو شانمان دابه بهر بهرهمينيكى دى... له سالى ۱۹۷۵ - ۱۹۷۶ دا كليلي بهختي ماله كرايهوهو كاكه هاشم على مهندي هونهرمه ند بردى و له شيوهى ته مسيليكى راديوئى دا به شهش تهلقه تومارى كردو بلاوكرايهوه... مينش بو تهو شهش تهلقه نيو سهعاتى په - شهش - دنيارم هه قدهست بو نوسرا... بهلام تاك و تهرا خهلكى گونى لى بسوو بوو... بوئى هه به تهماى تهوه بووم رۇژنى له رۇژان بلاوبكرنسهوهو تهوه بوو ناردم بو گوڤارى «رۇژى كوردستان» بهلام له بهر چهند هوييكي - هونهرى!! - بلاو نه كرايهوه... دوايسى ده زگاي كولتسوورو بلاوكردنهوهى كوردى داواى ليكردم و ته مجارهيان بهختيكي چاكي هيناو به ريك و پيكي له گوڤارى ناوبراودا بلاو بسوووه... دواى چهند مانگيك... دهسته ييك لاوى هونهرمه ند له (سه رچنار) خستيانه سه شانسوو گهرچى كه م و كوورپى زورى پئوه ديار بوو بهلام بهلامهوه كارىكي خراب نه بوو... چونكه زوربهى كه م و كوورپى به كاني ته م پيشكه شكردنهيان له دهسه لاني هونهرى خوياندا نه بوو... بهلكو له تهنجامى كه م ده رامتى و كه م ده رفه تى دا بوو... نيتر تهوه بوو دواچار ماله به ته له قزيونى رهنگاو رهنگى ته ميم شادبوو...

- كاكي برا... ته مه همووى ئاسايه وه هه ماله تى وواى به سه نه هاتوو... زور شانويى و كارى هونهرى دى جوانه مهرگ بوون و بهنگه ماله له زوربان باشتر بووي... به هه حال... پئويست بوو ته مانه بزائم... تهى باسى ته و رينمايى و يارنده دانته نه كرد... ته گه به اتايه و پرسمان يى پكر ديتايه، گهرچى ته مه يان په يوه ندى راسته وخوى به ده رهينه رهوه ههيه.

- كاتى خوى ماموستا ته حمه د سالار خهريكى ده رهينانى بوو... هه خويشى ده ورى (ماله) ي ده بينى... لهو

دهمه دا نزيكه ي (۲۳) ده قيقه ي به فليم تومار كرد... له تهك چهند هونهرمه نديكى ديكه داو له ناوچه ي «بباره» كه ده توانرا سوو ديكي زورى لى وه ربگيريت... جگه له مهش پيشه كى يه كى گورانى و موزيكي له لايه ن تپسى زانكوى - تهوساي - سليمانى يه وه بو ناماده كرا بوو... كاكه دلشاد محمه د ته مينى شاعير ريكي خستبوو، ماموستا ته نسور قه ره داغى تاوازي بو دانسا بوو... به ده نكي ماموستا ته حمه د سالاريش تومار كرا بوو... ده توانرا كاسيتيكي ته و گورانى يه له تهك تايتلى ناوى هونهرمه ندو هونهرى يه كاندا به كار به ينرايه... گورانبه كه پيش به م جوړه ده ست يى ده كات.

ماله م، ماله م، ماله م من ماله ي گرده كه م
ريهان به مام تىلا ديته ويزه م وه لالا... هند
كه بينگومانم ييكسه ر ده بووه ويزدى سه رزارى خهلكى...

- ته مانه راستن... بهلام چهند پئوه نديان به منه وه هه ن - وهك ته كتيريك هيندهش زياتر پئوه نديان به كاك زوهير عه بدولمه سيحى هونهرمه ندهوه ههيه - وهك ده رهينه ريكي ته مسيله كه له و بر وايه شدام تاگادارى هه ندى شت يى له م باره يه وه... بهلام وا تى ده گم جهنابت به م راوه رپوى يه نيازى شتيكى ديت ههيه ده ته وى ناره زايى خوت به رامبه ر به كاره كه مان نيشان بده يت.

يا هه ر هيج نه بى ده ته وى ره خنه مان لى بگريت... چى ره خنه يه كتان ههيه... فه رموون... ئيمه سنگمان فراوانه و به سوپاسه وه وهرى ده گرين.

- بيوره... ره خنه نا... ته گه ناوى ره خنه ي لى ده نين ته وا هيج ناليم... چونكه ره خنه گر نيم... جا ته گه ر وهك تيبسينى... يا بارى سه رنج ليم قبول ده فه رموون ته وا ناماده م چهند خالكى بخه مه روو.

- فرموو... ناوی چی لی دهنیت بیستی... باری
سرنج... تیبینی... بوچوون...
- چاکه...

من هدرگیز نامهوی جهمهووری هونهری کوردی
بهگشتی و شانوی کوردی بهتاییهتی تاوانبار بکهم به
نزمی ناستی چیژ وهرگرتن و تیگه یشتی کاره
هونهری بهکان... بهلام بهشویهیکی گشتی ناستیکی
دیاریکرویان هه به... نهگهر به ویزدانوه سهیری نهو
ناسته دیاریکروایان بکهین نهوا به ناشکرا له ناستی
رؤشنبیری و هونهری (ههنندی) هونهرمه نلو بهناو
رهخنهگری شانویی و قهلام بهدهستانی تم مهیدانه
بهرزتره... بهلام تمه ریگم لی نابهستیهوه لهوهی
بلیم: ههنندی جار له سهرهتادا بهرامبهر شاکاریکی
هونهری جیهانی نارهزایی نشان دهن... شانویی
«ماله ی سهرگردهکه» له ریزی شانویهکانی «مولیر» وه
همان سهردهمیش نوسراوه... تمجا داوای لیوردن
لهو بینهرانه دهکهم که بهگشتی له کارهکه نارازین...
چونکه تم شانویه لهلایهن هونهرمه ندانگی وروهوه،
به توحفهییکی گرانبههاو کم وینهی هونهری
کلاسیکی دهژمیرریت... لهم کارانهدا به زوری
کیشهییکی گچکه دهکریتنه دهسکه لای دهست و
نوسهر ههرچی موبالهغهی کومیدایی ههیه ههمووی
تیدا بهکاردههینیت... وهک «جهنایی موفهتیشی»
گوگول و «پسکهی تهریری» مولیر... هند.
تم لایهنه به ماله ی سهرگردهکهوه زور روونه... که
به پله ی بیکهم لهلایهن «هولیرگی دانمارکی پهوه» وه
به پله ی دووم لهلایهن منهوه بهتهنجام گهینراوه...
کاکه سهعدوون نابنی نهوشم لهیاد بچی تاچ
رادهیک دلسوزی و بهتهنگهوه هاتنی جهنابتانیشی پیوه
دیار بوو که له پله ی قوربایدان دلداریکردنا بوو
لهتهکیدا.

- تم پروونکردنهوانه بو جهمهوور و بو نیمهش پیویستن
بهلام جهز دهکهم کم و کوورپهکانمان گوی
لی بی... هروهها دمهونی بزائم ئایا بینهرانی
خوشهویستمان بوچی به پهروشوه به پیسری پهوه
نههاتن و تو بلنی سه بهی ناتهواوی نیمه بی له
پیشکه شکر دنیدا!؟

برای دهرهینرینی؟! هونهری بهکانی دی بی؟!؟

- کاکسی هونهرمه ندم... دمهوی زور به کورتی
دهست نشانی چهنده خالی بکهم، که رهنگه ههموو
لایهنهکان بگریتهوه:

x ههنندی دیالوگ به پوختی نهده بیسترا... بهتاییهتی
دیالوگهکانی ماله... رهنگه پیکه نینی زور هوینک بی بو
تمه... یان ناچار بوونت که زور بهی دیالوگه کانت بهشویه
سهرخوشینک دهر بریت هوینکی دیکه بی... که ماقول
نی به دیالوگی کاتی سهرخوشی و کاتی ووریایی دهوره کهت
چون ییک بن بهلام تم بیانوهه نایته مایه ی پاکانه بو نهوهی
دیالوگ به پوختی نهگاته بینهر... وهیان رهنگه هوی نهوه بی

دهقه کهم به زاراوهی سلیمانی ناماده کردیت و نهو تیکه لاور
بوونه کهمی کاریگهر بووی... ههر بو نمروونه «مام تیلار
مولازیم تیلای نیو دهقه که کرابووه «بهرچیغ» و... هند.

x گهرچی «سهرگردهکه» وهک پهمزیک نازناوی مالهو
بنمهاله که بهتی بهلام دهقوانرا وا نشان بدرایه که نیشه جنی

سهر گردیکن یان بهرزایه کن تا نهو ئالوزی به لای براییکی
(رهخنهگر) دروست نهجوایه که نهیزانی بوو ئاخو ماله

نیشه جنی سهرگردیکه... یان ماله خو ی سهری خر و
گردهو ناوی ته مسیله که له کهلله خری مالهوه هاتووه!!⁽⁸⁾

کس نی به نهزانیته که شارهکانی کوردستان بهگشتی
گردو بهرزایی و قه لایان تیدایه... قه لای هولیرو کهرکوک و
گردهکانی مامه یارهوه ههواره بهرزوه نه زسرو نه نانهت سهده

کۆنه‌که‌ی سلیمانی... هه‌روه‌ها ده‌کرا مالی یاقووب، مالی ییکی بێ له ماله‌کانی گه‌ره‌کی گاوران و که‌می له مالی ماله‌وه دووربێ و له ده‌قه که‌شدا یاقووب باری

دانه‌ناوه... به‌لکوله ماله‌وه ئاره‌ق ده‌فروشی و ئه‌و دیکۆره نامۆیه‌ی بۆ باره‌که دانرابوو که‌می گله‌یی بینهری هینایه سه‌رمان.

× له نیو کۆشکدا کاتی ماله به‌خه‌به‌ر دیت چهند هه‌له‌پینک رووده‌دات، ئه‌ویش پینش و پاشخه‌ستنی دیالوگه‌کانه که زنجیره‌ فیکری بینه‌روه‌له‌نگه‌ر گرتنی شانۆگه‌ریه‌که ده‌شیوی...

× وه‌ک ووتمان ئه‌م شانۆگه‌ریانه به‌ندن به‌شیوه‌ی موباله‌غه‌وه... که‌چی ئه‌و خوانه‌ی له کۆشکدا بۆ ماله

پازابووه هه‌تا بلی‌ی په‌زیلانه بوو... به‌جۆری نه‌یده‌توانی ده‌به‌به‌ لیدان و خوشگوزه‌رانی و مفت خۆری نیو کۆشک

بخاته‌ روو... که به‌لای ئیمه‌وه پيشاندانی ئه‌مه به‌ روونکردنه‌وه‌ی مه‌به‌ستیکي گرینگی شانۆیه‌که‌مان داده‌نریت.

× مالی ماله‌وه‌جل و به‌رگی خه‌زانه‌که‌ی ئه‌وه‌ی نه‌ده‌سه‌لماند که خه‌زانیکی هه‌زار بن... به‌تایه‌تی په‌یحان هیند پوخته‌وه په‌رداخ بوو که له‌وانه‌یه بینه‌ر وا لی‌بکات بینه سه‌ر ئه‌و باوه‌په‌ی بلی:

پاسته ماله‌ ته‌نیا به‌ ده‌ست ژنه‌که‌یه‌وه ده‌چه‌وسینه‌وه به‌ پینچه‌وانه‌ی مه‌به‌ستی ئیمه‌وه که ده‌مانه‌وی ئاشکرای بکه‌ین ماله‌وه‌مان و مندالی تیگرا به‌ ده‌ست چهند گورگیکی

خانه‌دانه‌وه ده‌چه‌وسینه‌وه.

- کاکه‌ ره‌وف... ده‌مه‌وی ته‌نیا خه‌لیکیانت بۆ روون

بکه‌مه‌وه... ئه‌ویش مالی ماله‌وه‌سه‌له‌ی گرده‌که‌یه، گه‌رچی ده‌کری په‌مزیش بیت.

ئه‌و ئیمکانیه‌ی له ستۆدیوی ته‌له‌فزیونی ته‌ئیمیم دا هه‌یه به‌وه‌په‌ری پوختی یه‌وه به‌کارمان هیناوه‌وه بڕوا ناکه‌م

هیچ به‌ره‌مه‌یکي دی به‌و پوختی یه‌وه به‌و ئیمکانیه‌ته که‌مه تو‌مارکرای... له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هه‌ر ستۆدیو ته‌نگه

به‌ره‌که‌ بوو... نه‌مانتوانی گه‌ردو قه‌لاتی تیا دروست بکه‌ین و کامی‌اشمان به‌سه‌ر شان نه‌هیناوه‌وه ده‌ره‌وه.

بۆنی داوای لی‌بوردن ده‌که‌ین و سوپاسی هه‌موو لایه‌نگه‌کان ده‌که‌ین...

- هیوادارم به‌سه‌رکه‌وتووی بمینه‌وه.

په‌راویزه‌کان:

- ۱ - سالی ۱۹۸۳.
- ۲ - گوڤاری رۆشنییری نوی ژماره ۷۷ ل ۶۵.
- ۳ - هاوکاری ژماره ۶۸۳ رۆژی ۱۴/۴/۱۹۸۳.
- ۴ - سه‌رچاوه‌ی پيشووتر ل ۵۹.
- ۵ - سه‌رچاوه‌ی پيشووتر ل ۵۹.
- ۶ - سه‌رچاوه‌ی پيشووتر ل ۵۸.
- ۷ - سه‌رچاوه‌ی پيشووتر ل ۶۰/۵۹.
- ۸ - هاوکاری ژماره ۶۸۳.

ئافووری دارین

وهرگيرانی

● محمد حسین زه‌هاوی

هه‌ژارتیرین کرینکاری رۆژانه‌ی دنییه‌که مرد. بێچاره‌ دوا‌ی
ژیانیک‌ی دورو‌دریژ سهری نایه‌وه، هه‌روه‌کو‌چون
هه‌موو‌کان ده‌مرن، ته‌ویش له‌ دوو‌تویی‌ی نوینه‌که‌یدا مرد.
به‌ تابووتیک‌ی ته‌خته‌یی که‌ل و کۆم دا به‌ره‌و گۆرستانیان بردو
له‌وی ناشتیان.. ته‌و چهند که‌سه‌ی که‌ له‌گه‌ل ته‌رمه‌که‌دا
بوون بۆ دنی گه‌رانه‌وه.. زۆر نه‌بوون؛

هه‌ردوو کوره‌که‌ی و ژنه‌ له‌ش بچووکه‌ په‌ك که‌وتوه‌که‌ی و
سێ ژنی دراوسی و پیره‌ میردیک‌ که‌ له‌ هه‌موو ژیان‌ی دا له
گه‌ل مردوه‌که‌دا له‌ شه‌رو ناکۆکیدا بوونه. ته‌م پیره‌ میرده‌یش
هه‌ز له‌ بۆ ته‌وه‌ هاتبوو به‌لکو‌ چهند کلۆ به‌ردیک‌ به‌هاو‌یژینه

سەر گۆره كەسى و داخى دلى خۇى برىژىت . چوار پىنج كوره منداليش له گەل مامۇستا قەشە كەيان دا به درىژاىى دىيە كەدا سروودو ئاوازى ئاينيان ئەخويندەووه له پىشەووى تەرمە كەدا ئەروىشتن ، پىنج شەش كەسپش له دەورو بەر وه له دواوه دەهاتن . ئەمانە سرووديان نەدەخويند بەلكو بو تەماشا كردن هاتبوون .

كاتى له گۆرستان گەرانەووه ، بەشداربووه كان ديسان كەمى دەربارەى مردووه كە قەسەيان كرد . . ئەيان وت : مروفى چاك بوو ، ئەيتوانى ديسان زىندوو بىت ، خووى دابووه پايپ ، لەبەر ئەووى تەماكووى دەست نەدەكەوت پىنچارە هەميشە رەگە وشكەكانى دارى پتيشەى ئەكرده تەماكو . . مردوو كە لەياد چوو .

دوو كوبرى گەنج ، (مىهالى) و (فرى) بو مان گەرانەووه : خۇيان كرده ژووره كەياندا ، دىوارى ژووره كە زور نزم بوو ، كلأوه كانيان له دارەكانى ئەدا . لەو كاتەدا كە داىكيان ئەپويست ئەو پەنجەرەيه داخات كە له هەنگاوى بردنى تەرمە كەدا كەردبوويهووه هەردوو كۆرەكە به ئارامى لەسەر كورسى سىپە كۆنەكە دانشتبوون .

پىسرە ژن ئاگرى كردهووه تاكو ئەو مەنجەلە دولمە كە لەمەيهى كە خاوەن ماله كەيان بۇيانى ناردبوو گەرم بكاتەووه . . له تەواوى ماوهى ناشتنى مردووه كەدا پىرى دولمە كە لەمەكە هاوړيان بوو ، بوو تامى لەگەل سروودو دوغای مامۇستا قەشە كەدا تىكەلأو ئەبوو . . له هەمان كاتيشدا دوو كۆرە گەنجەكە بىريان لەو دەكردهووه كە لەگەل گەرانەووهيان له گۆرستان و له خىرو بەرەكەتى مەرگى باوكى پىنچارەيان دا ئەتوانن هەر چۆنىك بىت و بو خۇيان زگيان بو جارەك له غەم و پەژارە وه دوور خەن .

ئەو خاوەن مالهى كە دۆلەمەى كە لەمى بو ناردبوون پىيان ئەوت مروفىكى چاكە هەرچە نەدەش پىش چەند رۆژنىك داواى چۆل كردنى خانووه كەى لى كردبوون . . تا ئەو رۆژەى پىرە مێردەكە زىندوو بوو له خانووه كەدا مابوون ، بەلام ئەبى

له سەبەى بەيانیهووه جىگەو شونىكى دىكە بو خۇيان پەيدا كەن ، كرىچى سە تازەكە ، هەر له ئىستاهو خۇى ئامادە كردهووه كە خانووه كە چۆل بىت و شتومەكە كانيان بو بگۆيزنەوه .

بەهار بوو ، نەئەبوو ئىش دوا بكەوئىت ، بەتايەتى كارو بارى كشتوكال كە به بۆنەى نەخوشى پىرەمێردەووه دوا كەوتبوو ، لەگەل ئەم هەموو گىروگرفتهدا غەمیان نەدەخوارد چونكە هەموو شتىكيان بو داهاتوو جى بەجى كردبوو . پىرەژن وەختى چوو بوه مالى قەشەكە بو ئەووى ئامادە بىت بو خويندنى سروودى ئاينى مەرگى مێردەكەى ، هاوسەرى قەشەكە پىى وتبوو :

- باشە نەنە شوسى ، ئىستا ئەتەوى چى بكەى ؟

هەر وهها وتبووى كە ئەتوانىت لەمالى قەشەكەدا بو خۇى نشتە جى بىت . بەتايەتى ئەگەر تەختى خەوتنەكەشى بەئىت و ئەوانىش لىفەكەيكى پىى بدەن ، ئەتوانىت تا دوا ژيانى لەوى بەسەر بەرىت . هەلبەت بە مەرچى حەوشو تەويلەكەيان بو پاك بكاتەووه ، گىيا بو مراوى يەكان درەو بكات و خوراك بداتە بەرازەكان و جىگەكانى دىكەش گەسك بدات ، خزمەت بكات ، خزمەتىك كە پىسرەژنىك وەكو ئەو بتوانىت ئەنجامى بدات . . . پىسرە ژن بەم قسانە نەختى ئارام داى گرت و ئاهو ئالەى كەمتر بوو ، غەمى ئەووى خوارد كە ئەبوایە زووتر بكەوتايەتە ئەم جۆرە ژيان و كامەرانىه ، ئىتر خانووه خەراپ و پىس پۆخلەكەى بەخەيالىدا نەدەهات ، نەختى ناوەراستى ژووره كەى پاك كردهووه . . ئىتر لەم خانووه مىوانە ، بو خۇى ماندوو بكات ، ئەو له بەيانیهووه ئەچىتە مالى قەشە ئىتر بەلايهووه هىچ شتى تر گرنگ نەه .

له ئىوانى بىندەنگى و ئارامى دا ئەوئەندەيان دولمە خوارد بەتەواوى تىر بوون ، هەمان وەخت كۆرەكان تەماشای داىكيان كرد ، زور ماندوو بوو بوون ، بىريان دەكردهووه . . هەردوو كىيان برىارى ئەوەيان دابوو واز له ئىش كردن له

لای خاوهن کاره‌کانیان بهینن وه به برپاره‌کەشیان رازی بوو بوون. له راستیشدا خاوهن ئیسه‌کانیان توانیبوو خوینیان بمژن، یه‌کێک له دوو کۆره‌که ئه‌یویست له لای کونێخای دینه‌که بیه‌ته شوفیری گالیسکه‌وه ئه‌وی تریان ئه‌یویست له دینه‌که ده‌رچیت و بو شار بروات. به‌راستی هه‌ردوو بیریان له‌وه ده‌کرده‌وه که ئه‌ی بی یه‌که‌م جار میراتی باوکیان دابه‌ش بکه‌ن.

کۆره‌ بچکۆله‌که‌ش پرسى:

- باشه‌ دایه، تو یو مالى قه‌شه‌ ده‌رویت؟

که ئه‌م پرسباره‌ی کرد بیره‌وه‌وشی له لای شار بوو.

ئه‌گه‌ر پاره‌ی ئه‌بوو تاكو ئه‌میریکایش ئه‌رویت...

پیره‌ژن هه‌ر چۆنی بیت وه‌لامی دایه‌وه:

- هیچ نازانم.

نه‌یویرا راستیه‌که‌ی بلت. بئچاره‌ هه‌میشه‌ نیگه‌رانی ئه‌وه

بوو که هیچ پاره‌و پولێکی نه‌بووه‌وه، بیری له‌وه ده‌کرده‌وه که

چۆن له‌ چنگی به‌د به‌ختی بو هه‌میشه‌ رزگاری بیت.

ئاشکرا له‌رز دایگرتبوو. موبه‌قی مالى قه‌شه‌ به‌هه‌شتی

سه‌رزه‌وی بوو بۆی. خوايه؛ هه‌ر ئه‌مرو له‌ کاتی تیه‌پ

بوونیا به‌لای مالى قه‌شه‌دا دیبوی که چۆن لپ و لیخه‌رووی

میرشکێک به‌تال ئه‌که‌ن و باشیش ئه‌یزانی روژی جه‌ژن و

پشوودان نیه.

کۆره‌ گه‌وره‌که به‌ هه‌منی وتی:

- ئه‌مه په‌یوه‌ندی به‌ خوێتانه‌وه هه‌یه.

میهایلی، کۆره‌ گه‌وره‌ ده‌یه‌ویست له‌ دینه‌که به‌مینه‌ته‌وه

به‌لام وه‌ختی ئه‌م قسانه‌ی به‌دایکی ئه‌ووت بیره‌وه‌وشی

له‌لای کیژنکی نه‌وه‌مام بوو که ئه‌یویست ببخوازیت

به‌تایبه‌تی خه‌زانی که‌چه‌که‌ش خانوویه‌کی بچووکیان

هه‌بوو. ئه‌ویش له‌به‌ر ئه‌وه‌یه له‌ به‌لای دایکه‌ پیره‌که‌ی

رزگاری ئه‌بوو، زۆر خوشحال بوو.

(فری)، کۆره‌ بچکۆله‌که‌ ئه‌وه‌ چه‌قۆیه‌ی داخست که به

ده‌ستیه‌وه بوو. ده‌سکی چه‌قۆکه له‌ وینه‌ی ماسی ئه‌چوو،

کاتی داخستنی تیغی چه‌قۆکه‌ی ده‌نگیکی وه‌کو ته‌قه‌ی ده‌مانچه‌ی لیه‌وه‌هات. فری جارێکی که‌ش تیغی چه‌قۆکه‌ی کرده‌وه‌و دیسان دایخسته‌وه. ئه‌م چه‌قۆیه‌ زۆر نایاب بوو بو مرووفیک که به‌دوای سه‌رو سامانیکا بگه‌ڕی، بیری به‌ په‌له‌ دابه‌ش کردنی میراته‌که‌ ناره‌حه‌تی کردبوو. نه‌یزانی چۆن و له‌ کۆیوه‌ ده‌ست پی بکات.

دوایی که‌ چاوی به‌ تۆیشه‌به‌ره‌که‌ی پشتی باوکی که‌وت

که له‌کونجی ژووره‌که‌دا بوو وتی:

- عه‌جیب تۆیشه‌به‌ریکی به‌د به‌ختیه!

کۆره‌ گه‌وره‌که ته‌ماشایه‌کی تۆیشه‌به‌ره‌که‌ی کرد. دیاره

برا بچکۆله‌که‌ش ئه‌م تۆیشه‌به‌ره‌ی که‌ میراتی هه‌ردووکیانه

ده‌ویست بو خۆی بیت.

ئه‌م تۆیشه‌به‌ره‌یه‌ی باوکیان که هه‌میشه‌ له‌گه‌ل خۆی

ئه‌بهرد بو شارو دهباته‌هه‌ نزیکه‌کان له‌ کاتی ئیش کردو به‌نایی

کردندا.

هه‌ریه‌که‌ ئاره‌زووی ئه‌وه‌یان ئه‌کرد هه‌ر له‌ منداڵیه‌وه

تۆیشه‌ به‌ره‌که‌ هه‌ی خۆی بوایه. به‌م تۆیشه‌به‌ره‌یه‌ بوو باوکیان

ورده‌ نانی پاشماوه‌و خرت و پرتی که له‌ بازاری دهباته‌

ئه‌یکه‌ری له‌گه‌ل خۆیدا ئه‌یه‌ننا. هه‌ردووکیان زۆر ریزی

ئه‌م تۆیشه‌ به‌ره‌یان ئه‌گرت.

کۆره‌ گه‌وره‌که به‌ ته‌واوی له‌ قسه‌کانی براکه‌ی تی

ده‌گه‌یشت. هه‌ستی ده‌کرت براکه‌ی ئه‌یه‌وتی تۆیشه‌به‌ره‌که

بو خۆی بیات بی ئه‌وه‌ی هیچ شتیک له‌ جیاتی بدات.

ئه‌ویش له‌ ماوه‌یه‌کی بی ده‌نگی سه‌یری چه‌که‌م په‌سه‌کانی

باوکی ده‌کرد که له‌ ژیر ته‌خته‌که‌دا لوتی ده‌رکه‌وتبووه‌کو

بلنی هیچ په‌یوه‌ندییه‌کی به‌وانه‌وه نه‌بی وتی:

- باشه، ئه‌وه هه‌ر تۆیشه‌به‌ره‌یه، ئه‌ی به‌م چه‌که‌م ژیر

سوواو پیس و په‌ک که‌وتوووه چی بکه‌ین؟

کۆره‌ بچکۆکه‌ ته‌ماشایه‌کی چه‌که‌مکانی کرد. چ

چه‌که‌مه‌یه‌که! راسته‌ زۆر نوێ و تازه‌ نین به‌لام مرووف

له‌گه‌ل داشتنی ئه‌م چه‌که‌مانه‌ هه‌میشه‌ پیلاوه‌کانی به‌تازه‌یی

بوی دەمینیتهوه. سنی رۆژ پێش بهی هیچ نهخشهیهك، له گەل خۆیدا بیری كردهوه كه ئایا تۆشەبەرەكه هەلبژێریت یان چەكمەكه؟ كاشكا ئەیزانی براكەى بیری له کامیان دەکاتەوه. . هەر چۆنیک بێت تۆشەبەرەكه تا ئەو وختەى ئەگاتە شار بەدەردی ئەخوات، چونکە له شار كەس بەكارى ناهینیت، بەلام لەبەر ئەوەى براكەى ئەیویست له دى بمینیتهوه تا ماوهیهك تۆشەبەرەكه بەكەلکی ئەهات، ئەبى لەم بارهیهوه سوور بێت بەلام تۆشەبەرەكه زۆر پێویستە بوی چونکە لەسەر سەفەر بوو بەبى تۆشەبەرەكەش له مروڤیکى دەچیت رووت و قووت به زێوه دەپروات.

له پرڤا هەستى كرد براكەى ئەیهوى چكەمەكان هەلبژێریت و تۆشەبەرەكەشى ناوتى، ترس داىگرت به روویهكى بریسكەدارو زەردە خەنەوه وتى:

- شايد ئەم چەكمانە زیاتر لەوێ پیر ئەكەیتەوه بەهای هەبیت.

دايكيان ماوهیهك بوو له گریان وهستاوو وتى:

- ناخ مندالینە هەمووشت لێردەدا هی ئیوهیه، باوكی بێچارەتان مرد. لەهەمان كاتدا سەیرىكى خەماوى تۆشەبەرەكهو چەكمەكانى كرد، بیری لەوه دەكردەوه كه ئەبى ئەم شانە خوی بمینیتهوه. ئەیتوانی تۆشەبەرەكه بفروشت. له پیشیدا نهخشەى ئەوهى كێشابوو بەلام تا ئەو كاتەى پیره مێردەكه نەمردبوو نەپوێرا ئەم ئیسه بكا. .

شەونكیش كۆرى (لوکاج) هاتبوو تاكو لەسەر گەفتى خوی چبوغە سوورەكهو تۆشەبەرەكه وەر بگرت و لەباتیاندا كراسینك لەكراسەكانى داىكى بەو بدات. ئەم كراسە لەنافتەى رەش بوو هەرچەندەش لەهەندى شویندا رەنگى چوو بۆوه بەلام كالیهكى مەحكەمى هەبوو. زۆر دلێ بەوهوه بوو كه كاتى رۆشتن بۆ مالى قەشە ئەم كراسە لەبەر بكاتە چونکە زۆر گەرابوو تاكو كراسىكى كۆنەو ئابرومەندى دەس كەوتى بەلام هەول و تەقەلاکەى بەفیرۆچوو، لەناكاو دەستى كرده گریان.

بەراستی گریسانی بى پایان بوو. . بەم جۆره وهزعه بچوكتەرىن ریزی لەمالى قەشە نەبوو. ئەگەر كۆرەكان تۆشەبەرەكهو چەكمەكان بیهن ئەو ئەبى بۆ پارۆیهك نان له كۆلانەكان سووال بكات. كۆرەكان ئەیانزانى داىكيان بیری له تۆشەبەرەكه دەکاتەوه، بەلام ئاگایان له پێشنياری كۆرى (لوکاج) نەبوو. . وایان ئەزانى داىكيان هەر خەمى ئەوه دەخوات كه چۆن شتومەكەكان لەدەستى دەپروات و ئەم مەسەلەیهش كوسپێك بوو بۆیان. دواى ئەوهى پیرهژن زۆر گریا، كۆرە گەورەكهى بەبى ترس وتى:

- بۆچی ئەوهنده ئەگرت؟

پیرهژن له گریان وهستاو دواى ماوهیهك بى دەنگى وتى:

- لەبەر ئەوهى باوكی بێچارەتان مرد. . نازانن بۆمن چى بوو. . كۆرە بچوکهكه لەم كاتەدا سوخمه پوله كینهكهى باوكی له سەر مینخهكه داگرت و چبوغه سوورهكەش له گرافانى سووخمهكه بوو، پیرهژن زۆر ترسا. كۆرە گەورەكەش له هەمان وهختدا داس و بیلەكهى هەلگرت. هەردووکیان ماوهیكى زۆر بیریان لەوه دەكردەوه كه كامیان شتیكى باشتەر بۆ خوی هەلگرت. بەلام پیرهژنى بێچارە دەرکی بەوه كردبوو كه هەمیشە كۆرە بچووكەكهى بیری لای تۆشەبەرەكهو چبوغه سوورهكهپهو ئەیهوى بۆ خوی بیانات.

لەمەش زیاتر ئەم ئییلیسه بەدزاتە هەمان كۆرى بەد خوو بووكە ئەیویست لەدیکه پروات. هەر لەبەر ئەمەش بوو داىكيان كینهى له دلدا بووو له حالەتیک كه بەمشتى دەستى ئەوانى ئەترساندو هاواری ئەكرد:

- سەگ سیفەتان! هیشتا كفى باوكتان وشك نەرزیهو خوتان فری داووتە سەر میراتەكهى. . دلم دەبەوتى بەدەستى خۆم خاك بەگۆرتان كەم. ئیوه. . ئیوهى بى نرخی! . . . بەلام كۆرەكان گونیان بەقسەكانى داىكيان نەداو تا وختى نیوهپۆی رۆژى دواى تەواوی جل و بەرگەكان و

شتوومه که کانیاں کۆ کرده ووه له هه مان کاتیشدا هه ر شهريان پیکه وه ده کرد، نق و جقیان لیه وه ده هات، تفیان ده کرد، زۆر چه نه بازی و قسه یان ده کرد.

کرچییه تازه که ناو ماله ی بو خانوکه گواسته وه.

به عه ره بانه ی هاوسی تازه که یان دایکیان له گه ل قه روئله و سنووقه کۆنه که و پینه هه ی بو مالی قه شه گواستبوه وه، کۆره کانیش خه ریکی دابه ش کردنی ناو ماله که بوون. هینستا تاراده به ک خوشیان له یه کتر نه ده هات و بریاریان دابوو که هه رگیز ته ماشای ناوچاوانی به کتریش نه که ن.

ئه وان له م خانووه خراپه له نیوانی ئه م خرت و پرتانه دا گه وه بوو سوون قه ت بیریان له وه نه ده کرده وه که ده ست دریزی بکه ن و له خه یالیشیان دا نه بوو ناو ماله دابه ش بکه ن چونکه له ژیر سایه ی یکیتی خیزان و به یی هه چ گه یرو گرفت و هه ژارانه بو خویمان ژیا بوون.

به لام له پهدا بیریکی تازه هاته میشکیان، بینه کان، جلوه رگه کۆنه کان هه تا بزمازی ژهنگاوی دیواره که که کورتانی ئه سپیان ئه نایه سه ری هه سوو ئه و شتانه که سایه تیکی سه ر به خویمان په یدا کردبوو. ئیستا ئه و بیره

تازه یه که و تبه ووه میشکیانه وه و تا ئه م کاته ئه و ه یان قه ت نه ده زانی، بیری داشتنی تابه تی، عه شقیکی بی سنووری داشتن، سه ره نجامی ئه و هه ش، ئه م ئه وینه تاراده به ک ترسینه ر بوو که سه ر وه ختی بو خاتری کۆمه له جل و به رگی پس و

پوخل که له چه ن کونوو قوژبندا په یدا یان کردبوو، به چاقو ئه که و ته گیانی په کتر. سه ره نجامی ئیسه کان ئاشکرا بوو، دابه ش کردنی شته کان کۆتایی پی هات، به لام له پردا کۆره بچوکه که چاوی به ئاخووریکی دارین له بنی هه وشه که دا که وت که زۆر کۆن و دارزاو و بی که لک که تبه و

وتی:

- ئه مه ش ماوه ئه بی به شی بکه یان!
کۆره گه وه که له ژیر لیه وه وه به شیوه یکی نیکه ل و پیکه ل وتی:

- هه له ت.

کرچییه تازه که بو گالته وتی:

- بیکه نه دوو که رته وه. . و پی که نی. له راستی دا ئاخووریک که کرایه دوو به ش به که لکی هه چ شتی ک نایه ت.

کۆره گه وه که له به ر ئه وه ی ئه بو یست له دینه که دا به مینته وه بیری کرده وه که ئاخووره که ش بکرت به دوو که رته وه خه راپ نیه، ئه گه ر ته خته یه ک له بنی دا بکوتیت دیسان شایه د به کار بیت.

کۆره بچوکه که له راستیدا هه چ په یوه ندیه کی به بردنی ئه و وه نه بوو به لکو ئه ی توانی به که سینک بیه خشیت یا خود به به سه به کی تووتن له گه ل دوو کانداره جووله که که دا

بیگۆرته وه. میهالی، برا گه وه، (مشاری له ناوه راستی ئاخووره که دا دانا به نیازی دوو که رت کردنی، به لام (فری)، برا بچوکه که پیلانی برا که ی زانی و بیری کرده وه که ئه گه ر ئاخه ر که به و شیوه یه که رت بکرت له وانه به برا که ی سوودی

لی وه ر بگرت و به کاری بینه ت بو به خینو کردنی به رازیک. . دوایش که به رازه که ی فرۆشت به پاره که ی کۆیره که ی پی ده کرت و وه ختی ئه بیته گایه ک ئه توانیت به پاره که ی مانگایه ک و خانوویه ک بکرت. . . ئه بیته ئاغایه ک بو خوی. . له کاتیکدا ئه و له جاده کان به جلو به رگیکی دراو، به سه ر گه ردانیه وه ئه سوورته وه.

له پردا هه ره که ی له ده ست برا که ی وه رگرت و به دریزی ئاخووره که ی کرده دوو که رت و هه چ په کیکیان نه ی توانی سوودی لی وه ر بگرت.

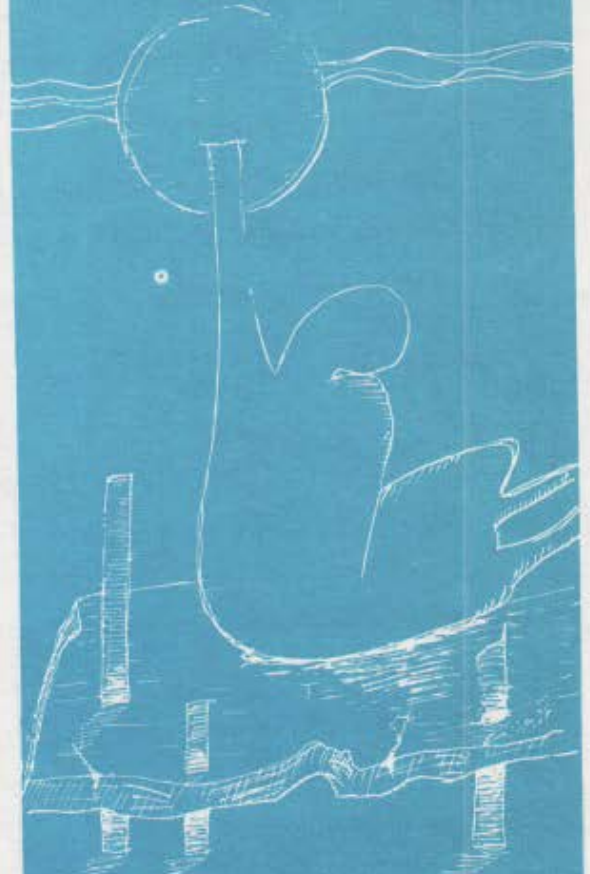
ٺو ڙوورهي ڪه له شاري (شاهڪانج) دا ٿيڊا ده ڙيام تا
بلي ي بچووك بوو. به جوڙي ٺهونده هاتوچوم ده ڪرد ڪه
درڙي و پاني ي ڙووره ڪم له بهر ڪردبوو، گهر لي يان
پيرسيمايه چهنده؟ ده مگوت ۱۲ پي ۱۰ پي به. ٿيله ڪاني
قهرينوله ڪم ڙور شل بوون وه. ڙورجار به بيانان ڪه له
خهو ههل ده ستام هه ستم به پشت ٿيشه ده ڪرد.

سهندو ٿيڪي بچووکم له ڙير قهرينوله ڪمدا دانابوو، پري
بوو له ڪاغزه زو جلي ڪون و وينه و چهند پيوس تي به ڪي
ديڪه. ڀريارم دابوو ڪه ٺه گهر بتوانم قازانج ٿيڪي باش، له
فروشتي ٺه و ڪٽي به ڪه ده مهويت بينووسمه وه، وه دست
بينم. ٺهوا ٺه وه سهندو و قهو هه رچي ڪونه شته هه مووي له
پهنجهره فرني ده ده مه خوار ي و به به ڪجاره ڪي شاري
شاهڪانج جي ڏيئلم. به لام تا ٺه و ڪانه دي. ده بي خوم
به به ندر او ٿيڪي به نديخانه بڙميرم! ڪري ي ڙووره ڪم
مام ناوه ندي بوو، پهنجهره ي ڙووره ڪم ده پيرواني به
شونين ٿيڪي وه ستاني پاسه ڪه.

له راستي دا، من، به تهنيا نه ده ڙيام. ڙورجار
سوال ڪهرو بي دهره تانان ده هاتن له بالڪوني ڙووره ڪم دا
روڙيان ده ڪرد ده وه. خو له شهوي ساردو باراناي دا،
مندالان و شاگرداني چا پخانه ڪان، ڪه له سهر شوسته ڪان
ده خهوتن، په نايان ده برده بهر ڙووره ڪي من.

به بيانان ڪردبووم به پيشه، زوو خه بهرم ده بووه، هه ڪه
سه عات پينجي به ياني دابهاتايه، به ڪسهر قيت ده بوومه وه و
ڙووره ڪم جي ده هيشت و له ڪي لگه ڪاندا پياسم ده ڪرد.
به ياني به ڪيان، هه وه ڪو جارن، له ڪي لگه ڪه دا پياسم
ده ڪرد، چاووم به زه لامنيڪ ڪهوت، ڪه له سهر ريگاڪه لي ي
راڪشابوو. گه لاي داره ڪان دم و چاوي داپوشي بوو. . .
ڪه زياتر لي ي نزيڪ بوومه وه ڪورنيڪي به ته من شازده سال
بوو. . . لهش و لارنيڪي لاوزو له پري هه بسو. . . دم و
چاوي زرد هه لگه راو. . . چاووم به چهند دلويه خوينيڪ
ڪهوت له ده ميه وه ده هاته ده ري. . . ده ست و قاچي وه ڪو

درخته به ماوه ڪه

نووسيني: چيروڪ نووسي هيندستاني
راسڪين بوند
وهر گيراني له عه ره بي به وه
بهاء الدين جلال مصطفي

مريشكى سەربراو. . له جوله دابووا!

- چيت به سەر هاتووه؟ ئەم پرسيارەم لى ئى كرد. . بەلام
ههچ هوشى نه بوو. . وهلامى نه دامه وه. يه كسەر به پهله
چووم، لهو بیرهى كه له نيو كیلگه دا، جوتياران بو ئاودانى
شيناى يه كانيان، لى يان دابوو. چمكى كراسه كه م
تهركردو هاتمه وه لای و دەم و چاوم پى سربه وه. . چاوى
كرده وه. . به دەم و چاوى كى گريانواى يه وه، سه پىرى كردم،
بى ئەوى بزانی من كىم!

له راستى دا، ئەو كوربه لاوه زور سەرنجى راکيشام. .
پاشان پى ئى ووتم: من ههچم نى يه. . سهلامه تم. . زور
جار تووشى ئەم دەرده دىم.

- باشه نه چويته لای پزىشك. .

- له مێژه. . جارنىك چوومه لای پزىشك. . . چند
حه بىكى بو نووسيم. . بەلام ههستم ده كرد. ئەو حه بانه
زياتر بى تاقت و لاوازم ده كات. . هه چوئىك بىت. . كه
تووشى ئەم دەرده دىم، ههست به ههچ ناخوشى يه ك
ناكم.

به گورجى ههستايه سه پى. . . دەم و چاوى
سپى يه وه. . بزه يه كى تهك لى وه سېسه كانى گرتوه.

زور لاواز بوو، هه ندىك تاله موو لاروومه ته كانى
داگرتبوو. . سمىلى گوگره ببوو.

لىم پرسى: له كورنى داده نيشى؟ له گهلت ده رۆم هه تا
دهنگه ينمه وه مالى خوتان. .

- من شوئىكى ديارىكراوم نى يه! لى ئى بژىم. . شەوى
وا هه يه له په رستگا كه دا ده خوم. . له هاوئىشدا له باخچه
گشتى يه كاندا رۆژ ده كه مه وه. .

- كه واته باشه، به يه كه وه رى ده كه ين. . تاده گه ينه
باخچه كان.

پى ئى ووتم ناوم (كه مال) ه. . . له قوتابخانهى
وه ندىى شاهكانج دا ده خوئى. . ئومىدى وا به له
ماقى كردنه وه كاندا سه ركه وىت. . تاكو بگا ته ئەو كوئىچەى
دهمىكه مه به ستى يه تى. . بەلام ئەگەر سه رنه كه وت ئەوا

ههروه كو خوى گوتى: (ده بىت له باخچه كاندا رۆژگار
به سه ره رى؟!).

سىنى يه كى بچوو كى به سىنگى يه وه نووساندبوو. .
سىنى يه كه په ربوو له بووگه شووشه و شانە و بنىش و قوئىچە و
چەند شووشه بۆنىك كه به درىزايى ئەو رۆژه به كۆلانه كاندا
ده سه رايه وه، تاكو هه ر نه بىت يه ك دوو روپه په يدا بكات و
كرنى نان خواردن و خوئىنده كه ي مسوگەر بكات.

به ره و شوئىى وه ستانى پاسه كه ده چووين، كه ئەو قسانه ي
بو ده گىرامه وه. . گه رامه وه ژووره كه ي خوم. . هه ولم دا
شنىك بنووسم. . ئەو يش رووى كرده بازار، بو فروشتنى
كەل و په له كه ي. . .

شنىكى سه پىر نه بوو، كه كه مال هه تىو بىت، يان په نا
به رىبىت. . چونكه له و قه سابخانه يه ي كه له سالانى چل دا
رووى دا، هه زاره ها مال كاوول بوو، هه زاره ها ئافره ت و
مندال و په ككه وته كوژرا، ئەوى سەرنجى راکيشام له سه ر
خوئى و هينى و دهنگى پرسۆزى كه مال و زه رده خه نه
هه ميشه يى كه ي بوو، كه سه ربارى ئەم هه موو دوخه
ده روونى يه، دەم و چاوى گرتبووه.

بو رۆژى دوایى، ده رگا كه م كرده وه، كه مال، له سه ره وه ي
پىپىلكه كه خه وىبوو. . سىنى وورده واله كه ي له نزىكى يه وه
دانرايوو. . له سه ره خو به ئاگام هينا و لىم پرسى: دوئى
شه و لىزه خه وىبووت؟

بوچى نه هاتى يه ژووره وه؟. .

- ده رنگه گه رامه وه. . حه زىشم نه كرد. . بىزارت
كم. . .

- به لام هه ركه سىك به اتايه. . ده پتوانى وورده واله كه ت
بدرى.

- خه وم گران نى يه. . پاشان ئەوه بزانه، وورده واله كه م
ئەوه ناهىنى. . كه سىك بىدزنى. . به هه رحال هاتووم
داخوئى يه كى بچووكم هه به.

- پىوئىت به پاره هه يه؟!

- نه خىر ده موئى ئەمشه و به يه كه وه نان بخوئى!

بی سوود بوو. . . تازه تم مندالنه لم قهره بالغی یه دا وون بوو. . . تائیسواره به گریان رژی تاواکرد. . . که ئیستگهی شه مننده فهره که چول بوو. . . پولیسیک بردی بو خیه تگهی په نابهران. . . پاشان چو بو هه تیوخانه! تا تمه نی گه یشته هشت سالان. . . ئینجا له وی دا هه لات و رزگاری بوو.

ماوه یه کی دریز - که مال - بوو به شاگردی چاپخانه یه که به لام له بهر نه وهی تووشی نه خوشی (خوگرتن) بوو خاوه ن چاپخانه که له ئیشه که دا ده ری کرد. . . ناچار به و پاره یه ی پیدای کردبوو، هه ندیک وورده واله و کهل و پهل و و کو شان و قویچه و بون و گولای هه رزانی کری و له کولان و شه قامه کانداهه یفروشت. . .

شاری شاهکانج شاریکی بچوک بوو. مال نه ما بوو - که مال - سه ری پیدا نه کاو ته نانه ت له هه ندیک مال دا نانی نیسه پروو ئیسواره یشی ده خوارده منداله کانی نه وگه پره کانه خوشیان ده ویست. . . چونکه ده یزانی شمشالیش بژهنی! که تمه نی گه یشته شانزه سال، لهش و لاری گه وره بوو، توانی هه ست به لی پرسینه وه بکات. . . به لام هه ر جاریک من، سهیری نه و لهش و لاره په رپوت و لاوازه ییم بکر دایه، گریان قورگمی ده گرت و به زه ییم پیدا ده هاته وه. له گه ل که مال دا ریک که وتین به و پاره که ممی که کومان کردبووه بچینه شاری (ده لهی) به لکو له وی بتوانم چاره ی نه خوشی یه که ی بکه م. . . به لام که تاقی کردنه وه کان ته و او بوو نه و جا ده رین. . .

رژیک له رژان، به سواری پاسکیلیک له شاره که ی خومان دوور که وتینه وه، به ناو کیلگه به کی خولاییدا رویشین. . . ماوه یه که به ناو تم کیلگه یه دا گه رابین. . . تا تووشی دره ختیکی سهیر هاتین. . . به حیاتم دره ختی تاوام نه دیسوو. . . قه ده که ی چه ما بووه. . . ته نانه ت گه لا کانی زور ره ق و چه ماوه دیار بوون.

به شی خواره وهی دره خته که، کولرابوو، دوو کونده

- به لام له کوئی؟ تو هیچ شونیکت نی به. . . پاشان نان خواردن له چیشته خانه دا پاره یه کی زوری ده وی!
- له ژووره که ی تودا - که مال ووتی. . . (خواردن له گه ل خومدا دینم و لیره لی ده نیم. . . ته باخی چیشت لی نانت هه یه؟
- وا بزایم. . . هه مه. . . با جاری لی ی بگه ریم و بیدوزمه وه. . .

که مال ووتی: سه عات حوت دینم. . . سینی یه که ی کرده وه به شانسی داو پی ی و وتم. . . دوو دل مه به ده زانم چیشت لی نیم.

به خیرایی. . . له پیلیکه که چوه خواری و رووی له بازاره که کرد. . . منیش ده ستم کرد به گه ران به داوی ته باخی نه و ته که. . . دوزیمه وه. . . به لام خو نه مه نجه ل و نه قاب و که وچکم نی به. . . چوومه لای سه رتاشه که لیم خواسته وه.

که مال، مریشکیکی به سی روویه کریوو، له و سه رده مه دا له شاری (شاهکانج) دا خه لکی، سالی له دوو سی جار زیاتر مریشکی نه ده خوارد، چونکه گرانی ی بوو. . . به ربووه پاک - کردنی و لیشانی. . . له و کاته دا چوومه بازارو شوشه یه که بیرم کری. . .

که مال، نه یده زانی. . . باوک و دایکی هیشته هه ر زیندوون. نه و، که تمه نی شهش سال بوو، له ئیستگه یه کی شه مننده فهره دا له بهر قهره بالغی و په نابهرانی ناوچه کان، باوک و دایکی وون کردبوو. . . که مال چمکی کراسه که ی دایکی گرتیوو، که له و کاته دا ئافره تیک له سه ر زه وی یه که پال که وتیوو، بو جگه رگوشه کانی خوی ده گریا. . . که مال هه ر سهیری ئافره ته که ی ده کرد. . .

تا قهره بالغی وای لی کرد، دهستی له دهستی دایکی به رنه لابلوو. . . که مال وون بوو! هه ر نه وه منده ی پی چوو، گوئی له دهنگی به سوزی دایکی بوو که به به رده وایمی بانگی ده کرد. . . (که مال. . . که مال. . . که مال!) به لام

به بوی سهوز هیلاننه بیان تیدا کردبوو. . که نیمه بیان بینی

یه کسه دایان له شقهی بال و به تاسماندا فرین. .

له نزیك دره خته سهوزه چه ماهه که دانیشترین. . تا
توزیک بجه سیننه وه. . دواى نان خواردن. . له سهوز
سهوزه گیای دهوروشتی دره خته که لی پال که وتین. .

گویم پر بوو له خوږه ی کانیاو دهنگی به سوزی
بالنده کان. . بوئی قورای به رده کانی دهوروشتی بیره که
لووتی تاساندم. . پاشی که مینک سواری پاسکیله که
بووین و گه پانیه وه، تا گه یشتینه نیستگه ی پاسه که ی
شاره که مان. . توزیک دور که وتینه وه له وی چاومان به
پارچه زهوی به کی زور جوان و رازوه که وت. . که دهوره ی
به ناو گیر ابوو. . خانسوویه کی کونیش لی قوت
بیووه. . دهستان کرد به زورانبازی، هر چه نده من له
که مال گه وره تر بووم، به لام نهویش ماسولکه ی قوله کانی
له هی من به هیزتر بوون. له و کانه دا ههستم کرد که له شی
که مال تادیت فورسترو سرتر ده بیت.

یه کسه زانیم که ده رده که گرتی یه وه. . هر چه نده
ههولم دا خوم زرگار بکه م به لام بی سوود بوو. . دهستم
خسته نیو ده می یه وه به و هیوایه ی نه توانیت ده می
دایخات. . به لام دانه کانی له دهستم گیر کردو نیتر منیش
له بهر نیش و نازاری دهستم ناگام له خوم برا. . چاوم
نوو قاندا. . زوری پی نه چوو. . له شی سست بووه وه هاته وه
هوش خوی. . دهستم بریندار بوو به لام نه هیش
ههستی پی بکات یه کسه به ده سرتیک به ستمه وه.

هاتینه وه ژوره که ی خوم، به لام بی دهنگیم لی کرد. .
که مالیش نه و روزه تا نیواره چه په سابوو. . زور هیلاک و
ماندوو بوو. شهوان، که مال، دهستی ده کرد به شمشال
لیدان، ههتا نه و کاته ی خه ویشم لی ده که وت، له خه و ما
گویم به دهنگی به جوشی شمشاله که ده زرنگایه وه.
کاتی تا قی کرده وه نزیك بووه. . که مال - که قوتابی

بوو.

خه ریکی خویندنه وه و موتاله بوو. . به لام من خه ریکی
نووسینه وه ی به شی یه که می کتیه که م بووم. . بو نه وه ی به
زورترین کات نه وای بکه م و دووسی روویسه ی پی وه ر
بگرم. بویه که مال وازی له شمشال لیدان هیناو که وته خو
تاماده کردن بو تا قی کرده وه. .

نه و روزه ی، که نه نجامی تا قی کرده وه کان ده رچوو،
یه کسه چوومه په رتوک خانه یه ک و روزه نامه یه کم کبری، به لام
به داخه وه - که مال - له تا قی کرده وه دا درنه چووبوو.
یه کسه موچرکینم پنداهات و خه م له شی داگرتم.

- به سته زمان. . نه م سال وا که وت و له وانه یسه
سالیکی تر سه ریکه وت. که هاتمه وه مالی. . دیم به
غه ماری دانیشتبوو. . رووم تی ی کردو گوتم: - سالیکی تر
ده بیت ده ربجیت و زرگارت بیت.

به لینی دامی که وا بکات و زیاتر خوی ماندوو بکات. .
سینی یه که ی کرده وه شانی و گووتی: - جاران زور
خه م بار بووم. . به لام له مه و پاش نه م ژبانه بو م پی
ده که تی و منیش ده بی خوم ماندوو بکه م.

له ژوره که م چووه خواری و ناوریکی نیم دایه وه و زه رده
خه نه یه ک لیه نه که کانی گرتنه وه. . له و کانه دا بو م روون
بووه. . که نا نیستا دهستم به نووسینه وه ی چیرو که که م
کرد.

★ ته و او ★

xx خو و گرتن: نه خوشی یه که تووشی مروف دیت. . له
هه ندیک ناچه دا (په رکه م) بیان (فی گرتن) ی پی ده لنین.

تیبینی:

له هه ندیک شونین دا له کاتی وه رگبیرانی نه م چیرو که دا،
ده ستکاریم کردوو به لام ماناو ناوه روکی چیرو که که هر وه کو
خو به تی.

ههروه كو له ژيانى رۆژانه ماندا ئەكهوئنه پيش چاومان
 برى له خوئنه واران وان له كه ميني دهرحون و چاپ بوني
 كئيبى تازه دا، كه هه هاته بازاره وه به دهستی برون، سايان
 بيكرن، يان به هه شيوه ييكي تر، وه هه يانه هه
 پاشه كه وتيكيان بيت نه پده نه كئيب، بگره هي وايش هه بيت
 له ده مي خوي بگرته وه بو سه ندى كئيب، نه وانهش كه
 له مه و خوارن هه ركاسه و به گونره ي حالى خوي كه موزور
 كئيب ديزنه دهست وه خاوه ني كئيب خانه ن.

جا به شيوه ييكي تيكرايى، نه مانه خو هه مويان وه نه يى
 مهراقى كئيب خوئندنه وه يان هه بيت به لكو نه ويش پله
 پله يه و جورا و جور، به لام ئايا به راستى كئيب بو
 خوئندنه وه يه يان بو هه ل چين و له كئيب خانه دا زيندان
 كردن؟ وه ئايا نه وه ي كئيبى زورى هه بو ئيتر خوئنه واره !!!
 وه نه وه ي زورترى هه بو خوئنه واره ؟.

من لام وايه كئيب بو خوئندنه وه يه نهك بو قه تيس كردن
 له ناوى خانه ي كئيب خانه دا، وه ههروه ها پيوست نه
 مروف له زانيسارى يكددا شاره زايى نه يى هه ول بدات بو
 هينانه دوستى كئيبه كانى، بيگومان برى كئيب هه يه، يان
 برى مه به ست هه يه خوئندنه وه ي بو هه سوكه س دهست
 نه دات يان، بو زوركه س. برى كيشى زور تايه ته بو
 خاوه ني خوي.

بو نمونه نه گه ر براده ريك كئيب خانه ييكي هه زار كئيبى
 هه بيت وه ناوه ندى په ره كانيان دوصه د لاپه ره بيت، نه كاته
 دوصه هه زار لاپه ره.

وه نه گه ر هه زمانگه ي سى كئيب له م كئيبانه به وردى و
 باشى بخوئنيته وه واته شه ش صه د لاپه ريك كه زور
 سه ختيشه، چونكه پشودان و ئيشوكارو سه رجه نجالى و
 هه زاران ته گه ره ي تريس نه يى له پيش چاو بگرين، جا به م
 حاله شه وه نه گه ر هه زمانگه ي سى كئيبى خوئنده وه سالى
 نه كاته (٣٦) كئيب، وه ده سال (٣٦) كئيب، واته نزيكه
 (٣٠) سالى نه وئيت

كئيب

بو كوكورنه وه يه،

يان بو خوئندنه وه

نوسيني - نه مين شيخ علاء الدين نه قشبه ندى.

بۆ خویندنه‌وه‌ی هه‌زار کتیبه‌که‌ی، ئیتر کتیبه‌ی تازه
خویندنه‌وه‌ی رۆژنامه‌و گوڤارو شتی تری رۆژانه‌ش با
بوه‌ستی .

که‌واته بۆ مروفیکی خوینه‌واری زانیاری ویست ته‌گه‌ر
راست تا‌قه‌تی خویندنه‌وه‌ی هه‌بی وه بیرو هوشیشی
به‌ریک و پیکێ کار بکات بۆته‌وه‌ی ته‌وشته‌ی مواته‌ی ته‌کات
که‌لکی لی‌وه‌رگری، زوری‌شی زیاده .

به‌لام ته‌گه‌ر خویندنه‌وه‌که‌ی هه‌روا سه‌رزای و به په‌له‌و بی
وردبونه‌وه و تی‌گه‌شیتن بی وه . باش ته‌رواته قولایی
میشکه‌وه، یان بیروه‌وشی جو‌ری بیت له‌بیری چینه‌وه، ئیتر
ئه‌وه که‌ی بوه‌ته خویندنه‌وه‌ی به‌که‌لک یان ته‌گه‌ر کتیبه
په‌یداکردن هه‌ر بۆ تیرکردنی غه‌ریزه‌ی ئینسانی‌ی یه‌که‌هه‌ر
وه‌کو له‌شتی تر تیرنایی له‌میش تیر نه‌بی وه به‌بی لیک دانه‌وه
کۆی کاته‌وه وه بیکاته سه‌رمایه‌و سامانی ملیاردوره‌کان که
هه‌ولیان هه‌ر کۆکردنه‌وه بیت ئه‌وه ئیتر پی ناوتری خوینه‌وار
وه هه‌ده‌فه‌که‌یشی پسرۆز نیه، برنی جاریش هه‌یه بگه‌ر
ئه‌وه‌که‌سه هه‌ده‌فی ئه‌وه‌بی کتیبه بۆئاپنده‌ی خیزانی، یان
ئاپنده‌ی ولاتی کۆ کاته‌وه هه‌رچه‌ن ئه‌مه شتیکی خراب نیه
به‌لام له‌م رۆژگاره‌دا به‌هۆی کتیبه‌خانه گشتی‌یه‌که‌انه وه
لام وایه ئیتر ئه‌م کاره زۆر پنیوست نیه .

مه‌به‌ستیکی تریش هه‌یه ئه‌وه‌که‌سه بگه‌ر بلنی خو‌شهرت
نیه من هه‌موی کتیبه‌که سه‌یرکه‌م شایه‌ت بریک له‌و کتیبه‌م
پنیوست بو یان وه‌کو قاموس وابو که بگه‌ر کاتی خۆی
پنیوست بی یان بۆ سه‌رچاوه پنیوست ته‌بیت، به‌لنی ئه‌و
جو‌ره شتانه‌ش هه‌یه، به‌لام ته‌وانه به‌شیک ته‌بن
له‌کتیبه‌خانه، وه ته‌وانیش هه‌ر ته‌بی که‌لکیان لی
وه‌رگیریت به‌لکوزیاتر له‌کتیبه‌کانی تریش . لیره‌شا
هه‌رکه‌سه ته‌بی سه‌رچاوه‌و فه‌ره‌هنگی تایه‌تی رسته‌ی خۆی
کۆکاته‌وه .

مه‌به‌ستی من ته‌وته بلیم، ئه‌ی براده‌رینه کتیبه بۆ
خویندنه‌وه‌یه نه‌ک بۆ هه‌لگرتن وه له‌ویش گرنه‌گه‌ر تر کتیبه

خویندنه‌وه بۆ تی‌گه‌شیتن و به‌هه‌روه‌رگتن و ده‌وله‌مه‌ند
کردنی زانیاری مروفه‌ نه‌ک به په‌له‌په‌ل خویندنه‌وه‌و
بازدان و لی‌تی‌نه‌گه‌شیتن .

ئه‌وه‌ی به‌راستی دلی به‌ستی به‌مواته‌وه وه ئاماده‌ی
به‌هه‌روه‌رگرتن له‌کتیبه بیت ته‌وانی، له‌کتیبه‌خانه‌ی
دوست و ئاشنایش دا بیت، هه‌روه‌کو هه‌نگیکێ کۆل نه‌ده‌ر
شیله‌ی گولی ده‌ر و ده‌شت و باخچه‌کان بی‌رینه‌وه بۆ ماله‌که،
ئه‌وه‌ش وه‌کو می‌ش بی ته‌وا له‌و نیعمه‌ته‌ خۆی لانه‌دات
به‌تایه‌ت که ته‌مرو کتیبه‌خانه‌ی گشتی‌ی وه‌شونیی
مواته‌کردن ده‌ست نه‌دات .

جاریکیان له‌ سلیمانی بوم دوستیکم که خه‌لکی ئه‌و
ده‌ورو به‌ره‌بو هاتبه‌ دیدنه‌م، باسیک لیره‌و هه‌والی له‌وی،
گه‌شته‌ باسی شیعو، باسی ئه‌و چه‌ن شیعرانه‌ی من
کران، ئه‌و دوسته‌م وای گه‌باند که چاوی خشانده‌بی به
شیعه‌کاندا . . . . .

. . . . . وتم که‌واته پیم خوشه‌ باوه‌ری خوت، به‌رانه‌بر
به‌و شیعرانه‌ ده‌ربری، گو‌تی به‌راستی شیعر بۆیه‌ چاکه،
مروف باسی مه‌لنه‌نده‌که‌ی خۆی وه‌ژیانی ئه‌و خه‌لکه‌و
چۆنه‌تی ئه‌و رۆژگاره‌ی تیا‌بکات بۆته‌وه‌ ناوی ئه‌و شونپانه‌و
چۆنه‌تی ژیا‌نی ئه‌و سه‌رده‌مه‌ تو‌مار کریت و
بمینیته‌وه . . . . .

ئسته‌ له‌وه‌ گه‌رین که ئایا به‌راستی شیعر هه‌ر بۆ
ته‌وته یان بۆ ته‌وه نیه ته‌وه‌یان به‌جیگه‌ی خۆی . . . . .

جا گوتم براده‌ر خو شیعه‌کانی من زۆر به‌یان هه‌ر له‌و
بایه‌تانه‌ن . وه‌کو شیعی «جه‌زنی دورولات، یان شکاری
کۆسالا‌ن، یان ته‌و شیعه‌ری بۆ خوالی‌خوش بو حاجی
(حه‌مه‌جان‌ی زولم‌ن نویسه‌و، یان وه‌کو ژیا‌نی مه‌لاکان
له‌کۆرده‌واریدا، یان باسی ره‌مه‌زان یان باسی رانه‌بیره‌» و
ئه‌و جو‌ره‌شتانه، وتی لام وانه‌بو وایه، گوتم نا دوستی
نازیز

ته‌گه‌ر دیوانه‌که‌ت لایه، که چو‌پته‌وه به‌وردیی و

به باشی لئی وردبهره وه و موتالی بکه جا نه وساکه بزائم
باوهرت چون نه بی، گوتم من لام وایه هرکه لاپهره ی
یه که مت دیوه بسم الله و به ناوی خوداو شیعری له گه لی

خودای خوم ديوه، خیرا بریارت داوه هموی نه و
شیرانه نایینی یه، یان له و بابه تانه ن، نه و جوره شتانه ش
زور گوتراوه و نیترو وازت له خویندنه وه یان هیناوه نه وه

به جیگه ی خوئی، نه نانه ت بیرو باوه ریشت دهر باره یان
دیاری کرده، له کاتیکا من لام وایه دیوانی شیعریک
هرچه ندهش هر نه و که سه له و ریازه دا بی مایه و نانه وانش

بیت، مادام خونیه وار گرتی به دهسته وه هر باشتروایه
هموی سهیرکات، وه نه گهریش سهیری کرد به وردیی
سهیری کات نه گهر نه کرد مافی نه وه ی نابی

سهبارت به یله و پایه ی کهم یان زیادای شاعیر، یان
به رزی و نزمی هونراوه کانی بیرو باوه دهر بری.

جا بهم بونه وه نه لیم کتیب بو خویندنه وه یه نه ک بو

کوکردنه وه وه لگرتن، خویندنه وه ش بو لی تی گه یشتنه نه ک
بو بازدان له لاپهره وه بونه وی که و، له م پهری کتیبه وه دوو
ووشه و له و پهری یه وه دوو برگه بخویندنه وه، به تاییه ت

شیر چونکه ههروه کو نه زانین شیر ههروا ووشه ی
ساده نیه، وردبونه وه له کتیب بو وهرگرتی زانیاری به که یه،

به لام وردبونه وه له شیر جگه له واتاکه شی بو دهرکی
ورده کاری و ناسک کاری و چن واتایی و ته شبیه و کینایه و

لیستیماره وه همو ورده کاری به کانی هونراوه که ن، له گه لی
هموی نه مانه شا نه گهر که سی زیاتر له دوو جاریش

شیعری شاعیریکی خونیه وارو به دهسه لات بخوینتیه وه
هیمان هر ناتوانی وه کو خاوه نه که ی بیخوینتیه وه... نه مه
هوی چی یه؟

هوی نه وه ته هینتا باش به ته وایی تی نه گه یشتنه وه
هونه ره مه بهستی چی بوه، ههروه کوزور جار له کو بونه وه
نه ده بی به کانا نه گهر و تارتی یان شیعری له باتی که سینکی تر

بخوینتیه وه هه رگیز ناگاته نه وه ی نه و که سه خوئی
بی خویندبایه وه،... ههروا که برنی جار له میانه ی باسی
دوو که سدا هه ل سورینه ری کو پره که به بی هه لگرتنی

کات و هه لویت هونراوه ی هونه ریک نه خوینتیه وه،
به تاییه ت هی هونه رانی کلاسیک یان هونه ره
به دهسه لاته کانی هاوچهرخ، خه لکه که نه که ونه چه کردن و

نه میان نه لی نه و ووشه یه خراب خویندنه وه نه ویان نه لی
نه و برگه یه وانه بو.

که وایو له شیعرتی گه یشتن وه تام و موزه چه شتنی شیر،

یان په خشانای توزنی ورد ههروا ساده نابی، وه نه گهریش
مروف ناوا به وردیی هه موشتی نه خوینتیه وه هه م که لکی
لی و نه ساگری هه م ناتوانی له باره یه وه به و جوره ی که بشی

بیرو باوه دهر بری.

که واته کتیب له گه لی هه مو که لکیکیا له گه لی هه مو

پیروزی ییکیا، لایینی که لک لی وهرگرتن و خویندنه وه که ی
گرنگه تره تا لایینی کوکردنه وه که ی، وه خونیه وار به وه نالین

ته نها کتیب بماشیتیه وه، به لکو جگه نه وه ش هه م کتیب
نه خوینتیه وه هه م به وردیش موتالی نه کات

به‌خوڤا چووننه‌وه

ئه‌م‌برۆ جوړه جوولانه‌وه‌یه‌کی به‌هینزی ئه‌ده‌بی هه‌یه‌و
ده‌سته‌لاوینکی خوین گهرمی شیعرى کوردی خوڤان
له‌بوارى داهینان ده‌ده‌ن. ئه‌و بواره‌ی پره‌ له‌ سیمه‌رى شیعرۆ
تاقى کردنه‌وه. وورده‌ وورده‌ هه‌ندیکیان خه‌ریکن
جی‌په‌نجه‌یان له‌م بواره‌دا ره‌گه‌ ده‌گرئى.

بی‌گومان ئیمه‌ی خوینه‌ر ئه‌م جوړه‌ مه‌سه‌لانه‌مان
له‌لارونه‌. بره‌وايه‌کی پته‌ومان به‌وجوړه‌ ماندووبوونه‌ هه‌یه‌و
ئه‌مه‌ش ئیشى میژووه‌.

له‌ ده‌روازه‌ی ئه‌م چهنده‌ دێرانه‌ی سه‌ره‌وه‌ به‌ره‌و ناخى پر
له‌کلپه‌ی شاعیرنى شوڤر ده‌بینه‌وه، به‌شیه‌یه‌کی وا به‌چینه‌ ناو
جیهانه‌که‌ی.

ئه‌نوه‌ر مه‌سیقى له‌و شاعیرانه‌یه‌ گه‌ردۆلکه‌و تیش و چپای
برپه‌وه، چنگه‌رنی‌یه‌تى به‌ره‌و لوتکه‌. ئه‌م شاعیره‌ سه‌ربازى
سووتانى شیعرى خوڤه‌تى، هه‌روه‌ها خوى له‌ بوارینکی
ترى ئه‌ده‌بیش ده‌دا که‌ ئه‌ویش شانۆنامه‌ی شیعرین. تاکو
ئێستا سى‌ی لى‌ بلاوکردونه‌ته‌وه‌.

سه‌باح ره‌نجدهر

به تمامه له دهرغه ټيكي تردا لي يان نزيك بيمه وه و باسيكيان له سر بنووسم .

خوشه وپستی و بالادهستی نه نوهر مه سیفی له - جاريکی تر خورباران - دا هانی دام که ناوړی له یه کهم بهره می شیعری چاپکراوی نه نوهر مه سیفی شاعیر بده مه وه . پالنه وانیکي ماندووو چاوغهش له شیعره کانی دا هه ننگاوی هیمنانه داوی . ثم ههست پی کردنم له - خورباران - ی په کهمپدا لام زهق بوو .

(من کیم ،

نه گهر - مانگ - ی بو شه و دوست نه کهم) .

ههروه ها دپه ووی هه له سره تاي شاعیر ټیدا که ونیکي شیعری بیته وه . دووړبی له ناووه وای شاعیرانی پیش خوی .

- مه بهست له شاعیرانی پیش خوی ، نه و شاعیرانه ن که له سره تاي حفتاکان وه کو ده ننگیکي شیعری ناسران - . دپه ووی ته وژمیکي تر ټیکه لی رومی شیعربکاو روخیکي تر بو روو باری شیعر رسم بکات .

(وهره له ناو په نجه کانم له دایک به

که گه وره بووی

نه وسا ده زانی چون روو بار

له سره چاوه ی خوی تیژ تره) .

پالنه وانه که ی نه نوهر هه له - خورباران - دا ری ی له بهره . به لام کام ری؟! ده په ووی مروغه کسی سپی ویست بی . فیری ده کا چون لایه نه رهش و کرماوی په کانی ناو سهری خوی بنوینی و هه موو ماسولکه ی نه ندیشه کانی هه له پیناوی که ونه سه وزو شینه که ی مروفاپه تی گرژ بیته وه .

(من دهمه ووی به شه پوئی

ده ریایه کی شین ماچم که ی) .

- له جاريکی تر خورباران - دا هه مان پالنه وان ته رزه ناسا بهم لاو به ولای زهوی داده که ووی . وه کو په لکه زیړینه

جارو بار ده که ونه نیوان چهند کاره ساتی . یان چهند گوندو کینوو . . هتد . وه کو کانی هه ندی جار خوی چک ده کاو هه ندی جاریش وه کو لافاو شوړ دپته وه . پالنه وانه که ی هه تا دنی پی راده گری و چاکتیش شته نه بیندراوه کان ده بینی .

(ده گه ری ی له هیشوه ره زنی

چله به فری نه گرتی .

ده گه ری ی له چاوی ، دلی

- که و - ی ټیدا نه مردی) .

روخیکي ته زیو ، سینه ریکی بریندار ، مروغه کی هاوچه رخ ، ټیکه لاوی خه فتن . پالنه وانه که ی هه له پالنه وانی رومانه گه وره کانی نه ده می خه م ده کات .

- برایمی زیندنیان - نه و ناشقه ی که من به چیژ دارترین هونه ری نه ده بی داده نیم ، نه و تا تارقه ی پالنه وانی مه سیفی شاعیره .

(شه وان بونی به فری برایمی زیندنیان دنی

گویم له گریانی ژنه . چاوی گورگانیش ده بینم . چ ده قهومی؟!)

(ره شه به فری برایمی زیندنیان لی ی داوم .

زور له خاپوور ماندوو تریم) .

گه وره ده بی ، پالنه وانه که ی دپته پیاوچاک ، هاوخمه ی زه رده شت و عیساو . هتد ، له - جاريکی تر خورباران - دا ده تیزوینی . پالنه وانه که له - خورباران - دا ته ماداره ، به لام له - جاريکی تر خورباران - هه مان پالنه وان وه کو بلنی ی له - نه فخی سوور - رزگاری بووی ، پر بووه . پالنه وانه که ی وه کو نه و پیاوچاکه دپته بهر چاو که له کوژ بنی سهری به سر هه موو زهوی داگرتی .

(ره به نی خه وی خراپ بی / دلپه بارانی زهوی

بزر کردی / بهستی شه پوئی چک کردی / چپایی

قوینکی رما بی / کیشکه یی گوندی مه مایی / ولانی

داگیر کرابی / ثنواران پیش من ده که ون / پیش من

خویان له ناو گوری من ده کو تن / مال نووستان

به تاي په کتر خومان گهرم ده که ی نه وه) .

وہ کو ہم سو مرقہ کی مہ نیش، جارویار پالہ وانہ کی
لہ خوی و ہرس دەبی. چاوه کانی تنہا بۇ ناو دلہ گہورہ کی
خوی شور دە کاتہ وە. خوی لہ دونیایی جوودا دە کاتہ وە.
ہم مو روئانی یە کی دلی خوی بولای ئەو روجہ دە نیری کہ
بەھوی ئەو وە گەرم و گوری دە گاتی.

(عہ یامہ کہ - با - ی غوریەت لە چیای نیوانمان دی).
(یاخود بەرمالی مالی بام،

ہەر هیچ نہ با جاری ژنی بۇ نوێژکردن رایدە خستم،
نەک شاعیر بام).

بەس پالہ وانہ کی ماندوو نی یە. روجی داوہ تە سینیەری
پالہ وانہ کەشی. پالہ وانہ کی لە بستنی تیکەلی بگرەو بەردە
زمانە بوو و سینیەر کەشی لە بستیکی تر بە ناو خەمان دا
نیدە پەرتی.

(وہ کو بە لە مئی لە ناوہ راستی بە ستنی بە جی ماوم

سینیەریشم وە کو شاخی لەو ولاتانہی وەک
پەرۆ دە سووتین، بوردمان دە کری)

- جاریکی تر خۆرباران - گہورہ بونیکی سۆفیانہی -
خۆرباران - . لہ نیوان ہەردووکیان دا خەتیکی وەھمی
ہە یە. وە کو بلئی مەسیفی شاعیر گە یشتیبتە ئەو مەحە کە
کہ رۆژگار مانای دووبارہ بوونە وە یە.

بەلام ئەم دووبارہ بوونە وە یە ھاومیزاجی چۆرانی شیعری
نیوان ہەردوو خۆربارانہ کە یە تی. ساکاری ئەزموونی
پالہ وانہی دۆینی و چیری ئەزموونی پالہ وانہی ئەمرۆ لە نیوان
ہەردوو خۆربارانہ کان دا ناگری گرتووہ.

ئەنوەر مەسیفی دە یەونی روو لە سەرەتای تەوژمیک تری
شیعری کوردی بنی. ئەو فەرہ نگە زمانەوانی یە
شاعیرانی پیش خوی دەستیان تی وەر دە دا، ئەو خەریکە
خوی لی دەگری. ئەمەش ئەو دەگە یە نی کہ دیارہ گە یشتوتە
ناو ئەو جووژنہ شاعیری یە کی شاعیر لە ناویدا بای نۆی
بوونە وە ی لی بدا.

ئەم ھەنگاوەی مەسیفی نزیکە لە ھەنگاوە مەزنە کە ی -
گۆران - ی شاعیر و مرقف. ئەویش واتە - عەبدوللا گۆران

- لە سەرەتادا دە یویست شینوازیکی تر بۇ شیعری کوردی
بدرۆی. دوور بی لەو شینوازانہی ھەبوون.

دابەرائیکی زەق بەدی دە کری لە نیوان زمان و شینوازی ئەو
شاعیرانہی کہ لە سەرەتای حەفتا کانہ وە وە کو شاعیری
ناسران و لە نیوان - جاریکی تر خۆرباران - ی ئەنوەر
مەسیفی.

شاعیرانی سەرەتای حەفتا کان لە ژنیر روشنایی یە کی گەرم
شاعیریان گۆت. شیعەر کانی شیان ھەر ھەمان پلہ ی
گەرماییان بەردە دا یە خوینەر بە لام روشنایی یە کی ئەنوەر
فینکە. لہ - جاریکی تر خۆرباران - دا خوینەر ھەست بە
پالہ وانہی دە کات. پالہ وانہ کەش روج دارہ. لہ ھەموو شیان
گرنگتر ئەو ی کہ لە ناو - جاریکی تر خۆرباران - دا
جوولاندمی ئەو وینہ شیعری یە نۆی یانہ بوون کہ وە کو
ھەنگوین دە رژنہ ناو روجی خوینەر وە. ھیندە ژیکە لہ نە
بچنہ ناو ئەندیشہی ھەر خوینەری دە رھاتیان بۇ نی یە.

(ھەتا سینیەری چپام لە سەرگردان نەدی،

نە وەک مردووہ کان بمیین برینی خۆم پیشان بدن)

(نیوان ئەسپیکی سرك لە خاپوور دیتە دەری)

(دوور نی یە شەونی بە فر بمری

ھەرچی چپایە بەرەوہ بین لە سەر گوری من بنوون)

(بەفریکی کہ چە پەرونی دیتە خواری)

(کۆرہ کەشم، خەلوہ تکیشی ئەشکە فتیکە.

ھەموو نیوارہ یی جاری سەریکی بە سەر دادە گرم.

دەستی ناوہ تە کە مەری کیژہ لە مەچیتریکی رۆوت)

وینہ شیعری یە کانی ھەندلی شاعیرانی سەرەتای
حەفتا کان، یان ئەوانہی کہ ھیشتان روشنایی ئەوانن، لەو
قوماشانہ دە کەن کہ پاش جاری شووشتن کورت بینە وە یان
پەنگی بدەنە وە.

پالہ وانہ کە ی مەسیفی شاعیر باوک نی یە، وە کو

پالہ وانہ کانی شاعیرانی پیش خوی، بە لکو مرقہ کی

یە خسیرو دەر بە دەرہ. لە ناو روشنایی خوی دەروا

روشنایی یە کەشی ھەتا دی پتر دونیایی دە گرتە وە.

(له مهل بېرسن / له دار بېرسن / له بهرد
بېرسن / له گپا بېرسن /

روژنی چهند جاران خوم به خوډل ده شوم /

مه سیفی خه می شیعری پی یه، هه ره له سه ره تا دا ههستی
به پووکانی شاعر کردوو له سه ره دهستی ههندی کهس .

(- با - م ده موی

هه وره مونه کان تاو دم).

(نه و پوش و گیاهه ده بینن

هه ناسه ی - گوران - ی منن .

نه و گل و بهرده ده بینن

که فی زامی خهونی منن).

عه بی تیندا نی یه، نه گهر ههندی کهس له توانایان دا
نه بی شاعر له عاردی بدنن . شاعر گه وره ترین زه به للاحه،
شاعیریکه له خوی زه به للاحی تری ده وی . ئینستا شاعر له و
فه ره ننگانه گه وره تره که پیناسه ی شیعری یان له ناو
نوو سراوه . کورد تا ئینستا هفت هه شت شاعیری هه به و
بهس (بابا تاهیر، جزیری، خانی، مهوله وی، نالی،
شینخ رزا، گوران)، میلله تانی تریش هه ره هینده یان هه به .

نه و فه ره ننگه زمانه وانی یه که نزیکه ی چهند سه ده به که
شیله ی بزونی نه ندیشه کانی شاعیرانه . نه و فه ره ننگه
شیعری یه ی موچرکی ده به شیه وه .

نه و تا وه کو گیانله به ریکه له ری لی هاتوووه . خه ریکه
وه کو دره خسته کان پاییزی لی بدنا . . فه ره ننگه سرکی
زمانه وانی شاعر له بیر ناچته وه . شاعیری داهینه ر دین .

جی و بالینگانی ووشه ی - هیوا - له لای - گوران -
له کوئی و لای دوا ی خوی له کوئی؟! نه مه ته نها دلنویکه له
ده ریای نه م مه سه له یه . ووشه هه ره ووشه به، ههندی ووشه
هه ن لای ههندی شاعیر وه کو بووکی خونه ر دلنی بو
لیده دا . هه مان ووشه ش لای ههندی کهس هه ره له و سولانه
ده که ن که له سه ره گوڤه کان که وتبن .

نه نوهر مه سیفی زیره کانه ده رکی پی کردوووه، هه ره بویه شه

گهر ئاورنی له لایه نی فه ره ننگه شیعری - جاریکه تری
خوډباران - بدهینه ده گه یه نه و لو تکه یه ی که سه ره تاپه کی
تری په یدا بوونی کاروانی زمانیکه تری شیعری لی دیار
بی . نه م ووشانه وه کو نمونه (بوډ، ناخ، په رکه م،
تاراوگه، تیش، خوډباران، چیخ، خووس، رسک،
ره نی، زوم، سول، زیمار، که سه ر، مهراق، گوډرک،
گاگلو، که وه رنی یی، سه رخوډر، گه راپینچه،
له مه چیتر . . .)، به و شینوازه هورمونی یه له باره مژده به .
(نه و زومانه ی شهونی بو ت بوون به هیلاته
وه کو پووشی تیشی که جیت هینستن، سووتان).

پاله وانه که ی نه نوهر مه سیفی شاعیر ده روا . خوینه ر له ناو
دیره شاعر کانی دا پاله وانه که ی ده بینن . له مرغه کی
پیاوچاک ده کات .

شمشال لی ده داو تی هه لکه کردوووه، نه و ئاوازه ی له
شمشال که ی دروستی ده کات، نه و گوڤتانه ی تی ی
هه لده کات، ره ننگه لایه نی نامونی یان به رجه سه ته تر بی
له لایه نی ئاسایی .

بویه خوینه ر له کاتی خویندنه وه ی ئاوازو گوڤته کانی
پاله وانه که پیوستی به تیرامان ده بی . چونکه ئاوازو
گوڤته کانی له و ئاووه وه وایه شیعری یه نه مژتوووه که ماوه به که

خوینه ر ده میژی و پی ی راهاتوووه . واته په یژه به کی تری بو
خوینه ر داناوه بو نه وه ی له گه ل ئاوازو گوڤته کانی پاله وانه که ی
سه رکه وی و بیته خواری .

تی بی بی : -

نه و شاعرانه ی به نمونه هیناومه ته وه هه مووی له «خوډباران» و
(جاریکه تری خوډباران) ی نه نوهر مه سیفی هه به به پیوستم نه زانی
لا په ره کانیان نیشان که م .

فەرىنىكم دىت

● تاڭگە احمد ●

كەسى يەكەم

لەچىپاي سەركەش، كىنۇي نىشتمان
دەستكەنم ئەكرد، گولانەي جوان
خەونىكم بىنى ھەموو چىكاكان
سەربەرەو ژورور
پروو بەرەو خوار

پىچكەيان دەبەست، ئەشەنگە دەكشان
لووتكەي بەفراوى پىشەنگى گشت بوو
پشتىنى ئالى لە كەمەردابووا
دەنگى زور ناسك رەنگى پرووى بەھار
ئەھاتە بەر گوئى
لەگشت لاو كەنار
من پرسىم چى يە؟ چى يە پرووى داوہ؟
كەسى دووہم

ئەدى نازانیت ئالای بەھارە وا ھەئكراوہ
مرگىنى و شادى خستە ئەم ناوہ
دەنگى قازى يەو
شادى چىنراوہ!

كەسى يەكەم

لە شىرىن خەوى پەر ئازادىدا
دوور لە كوئىلەيى و
لە كۆشى گەرمى سەرفرازىدا
لاوئىكى دلبر بەئاگاي ھىنام

كاكەي شوان بوو، دىبارى بو ھىنام
كاكە شوان (چەپكە گولئىك ئەرخەموان و شەمشالىكى بى يەو
رانكەوجوئغەي لەبەردايە).

فەرموو ھابگرە، چلى ئەرخەموان
خوشەويستەكەي گردى شەھىدان
بىدە لە يەخەي نىشتمانپەرور
كە بو نىشتمان
پروئىستە سەنگەر

بلى ئەم كەسەي كە پروئەي خاكە
شەيداي كوئىكە، زوروش بى ياكە
ھەرچەندە گزنگە تارىك و لىل بىت
پارچەپەك دلەم بو ھەتاو وئىل بىت
خۇرى روخسارت

لەدواي شەوئەزەنگە بو دلەم ھەل دىت!
كاكەي شوان (ئەم پارچەپە بەسۆزەو، بەدەنگىكى ناسك
دەئىتەو).

سۆزى دەروونم مەستى گولئىكە
ھىلانەي بەرزەو دوورە چلئىكە
ناخى ناخەوہم، ووشەي سەرزمان
تەنيا ناوئىكە، ناوى نىشتمان
دەبا ھەر بىلئىن بە سروودى جوان
كۆمەلى كىژو كۆمەلى لاوان!
(كۆمەلەي) سروودىئزان ئەم پارچەپە بەدەنگىكى بەرز
دەئىتەو دەست بەرزەكەنەو)

بەھار بەھارە، جەژنى نەورۆزە
ئەو جەژنە كۆنەي خاكى پىرۆزە
ئەو خاكەي كەوا ھەرگىز نەيدىوہ
گەلاپزىانى وەرزەكەي پاپىز
جى كامەرانى و جى شادى بووہ
جىگاي سەيران و بىنىب، ئازى!!

دوو تنۆك خەم
 پزانه سەر
 گۆری ماتەم
 مەرگی ناکاوی
 ناکامیت
 دلی برژاند
 هەناوی کرد
 بە خۆلەمیش
 بە خەلووزی رەش و بەتەم
 یادگاری چەند سالەمی
 لەگەڵ ناکامیدا قەرچاند
 سەبری سوواند
 ووشەى پێدەنگی چەند سالەى
 لیم ووروزاند...
 چاوەروانیی چاوی جوانت
 بوو بە یەك فنجانی قاوەی
 رەشەى ماتەم...
 رەشتر لەخەم
 پەیکەر زولفی سەندەلت
 لەناو دووگەلی تووتنی
 پرسەى شیتا
 بوو بە خەیاڵ...
 بوو بەخەوت،
 بوو بە دووا مالئاوایی توو
 یادی پەیمان...
 یادی کۆنی ئەو ژوانانە
 سەر لە بەیان...
 رۆژو شەوت
 × × ×

دوکتۆر. عیزەدین مستەفا رەسوول

بیست و دوو سال
 چاوم لە بری
 بینت بوو
 خەوی شەویك،
 بو رۆزانی کۆنرەوهریم
 نگینت بوو
 کەچی ژوانی دلداریی من
 پاش هەزاران
 خەوی جودان
 کۆری ماتەم و
 شینت بوو
 × × ×

دهخوات له گهل
 گهردن نازاد
 سهر فراز به
 له نازاری
 دلسوزیکی
 نامهرگه ناشاد
 له نازاری
 دلدارینیکی
 نهو په پیمانهای
 خوش ویستی
 نهوت شکاند

(۱) له گورانیی کوریدا دهلی:
 گلهیی له کهس ناکهم
 بو بهختی خوم نه گریم

دهخوات له گهل
 چاوی نازت جوان لیک بنی
 هیچ گلهیی له تو ناکهم
 من زور گریام
 بو بهختی خوم^(۱)
 وا نه نجامی
 بهختیاریت
 له من رهشتی
 بوو به گوری
 چاوی رهش و
 مهرگی ناکاوی ناکامیت
 x x x

سپوونان

له گواننووی بنو سپیندا

● حمه احمد جاف ●

خوم دهسپوونیم ههتا بهزمی خهلك روشن بكمم
كی لهبری خهلكا وهكو شاعیر دهسپوونی شهه نهیی...
- هیمن -

کی دهتوانی وهكو شاعیر
کالای نهدهب لهبر بکا؟
له روانگهی گوی ناگردانا
[ووشه] به میژوو وهربکا؟

***

کی دهتوانی بی نان و ناو
تویشووی ووشه لهکول بی؟
به ریچکهی زمانی زگماکا
به ویرهوهی میژوو پال بی؟

***

کی دهتوانی وهكو شاعیر
له تروسکهی گبری زوزانا؟
ملوانکه ووشه، وههونی و
بیکاته ملی هوزانا؟

***

کی دهتوانی وهكو شاعیر
بوئی غهریبی ههلمزی؟

دوور له زیدو گراوی خوئی
نالهی جودایی بیکوژی؟

* * *

کی دهتوانی وهکو شاعیر
گوینچکه لیفان ههلداتهوه؟
تهزموونی سهبردهی چهرخی
بومه په کالاکاتهوه؟

* * *

کی دهتوانی وهکو شاعیر
کوشی خیزان به تماکا؟
به پینووسی شکاوو کول!!
باراشیکیان بو په پاکا؟

* * *

کی دهتوانی وهکو شاعیر
له دهرگای نهفسانه بدا؟
له غارو نهشکهوتی تاردا
له زمانی دیوی پش بگا؟

* * *

کی دهتوانی وهکو شاعیر
ههگبهی خهم بکاته کولی؟
به کانیاوی بن کهلوهزان
تهربیکا گولمی بابولی؟

* * *

له بهر کلپهی چزیلکی گپ

نیشک بگری و روزگانهوه؟
زیله موی عشقیکی به سوز
له کوانووی شم کزکاتهوه؟

* * *

کس ناتوانی وهکو شاعیر
بو تهنها روزیکی پیروزا!
تهلقه گری که ویلی خوئی
بکاته نهنگوستی نه ورروز!!

* * *

کی دهتوانی وهکو شاعیر
له شهوی نهنگوسته چاوا؟
نهنگوستی خوئی داگیرسینی
له شهوارهی تازه زاوا؟

* * *

کی دهتوانی؛ خامهی هق بیژ
له خونیی [زوحاک] وهرکیشی؟
له سهر سینهی [نازار] یکا!!
پوسته ری «کاوه» بکیشی؟

* * *

مه لین شاعیر ترسونکن و
ماتن.. وهک بهردی بن گومی؟
له هولی شاری خاموشا!!
ناسوتین وهک گری مومی؟

* * *

سوباھی نیزیکه

● ناز بهزاز ●

چ گاغا سوباھی ..

ژ نیفا قولاجیت پائیزو ژفستانا

بوهارهك .. هاته دهرنی

ستری و داس ..

ژ ناف واری مه هافیتنه دهرنی

چ گاغا .. خوشییت ئومیدا ..

کوشتن ئیسا کهسهرنی

دی روژ زفرن .. وهکی بهرنی

هینگی .. نه ئی بیژیی ..

ئەز یا پشهمانم

نه بیژیه من ..

ئەز تقالم

چ ژ ئی دنی قەد نزانم

نه بیژە من بکه گولهك ..

پافیژە لناف بوهاراخو

کچی سوباھی نیزیکه ..

ژ نك رهخی لیفا دنیایی ..

دی روژ ههلیت

یا روهن و گەش

دی شەف رهئیت

ب تاریا ری رهش

سواری ئەقینیا زەل

لناف واری مه دنی بهیابیت

دی روژ .. زفرن وهکی بهرنی

هینگی .. نه کهی ..

هیفی و بجا

نه بارینیی روندکیت چاغا

نه بیژیه من ..

بو روژیت خو

من بکه داغهکا روناھی بی

بو چاقیت خو ..

من بکه رهوشا بیناھی بی

هینگی کچی دنی بیژمه ته ..

ویقه ههیه

ئەقینیا ته .. وهکی بهفوه

په یفا ته .. ته حله .. وهك ژه هره

پیشهمانی و تهف روندکیت ته

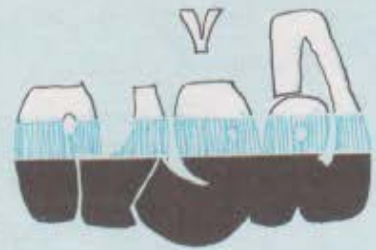
رجاییت ته

دی ب دیواره کئی رهق کهفن

لناف دلی من

ته ئافاکر ..

ته ئافاکر ..

شیرمى: محمد حسين ههله بجهى

هاكا ئەم پەركەمى عەشقت
سەرى خواردم ..

(5)

بووكى بەفر .. لەگيانما گەورە بوويت و،
[تا تەمەنم بەرەو خەزانىكى ووشك بڕوا]
رەگى عەشقت لەگيانى بى تىنما
گەورەترو، پەخش تر ئەبى

(6)

عەشقت، زىيانىكە كەو
چاوەروانم هەلم گرى
تا بگەمە ئەو سروشەى تىيدا ئەزىت
چونكە تەنيام ..
تەنيابيم گشت سووچىكى ئەم جيهانەى
گرتۆتەو ..
بۆ هەرلایەك

بۆ هەر جى يەك .. هەر وولاتىك
مەلى هيو تيا هەلنىشى نامۆبە بۆم
چاوى حەزم .. تەنها نىگای
بەفرى كوستانەكەت ئەكا
دەمى ماچم .. بۆ چروى روومەنى
بووكى بەفر بى ئەكەنى
ئەى تەنيابى .. چەند نەسرەوتى
ئەى تەنيابى .. چەند حەسرەوتى

(1) ئەو كۆپلەبەى ناو كەوانەكە شىمىرى [ماركىت زىكس] كچە
شاعرىكى هەنگارى بە.

[ئەوئى كەبەتەنيا بڑى
لەبۆزىكى پەشا ئەمىرى
چونكە بۆز بەبى ئەو هەلدى]

(1)

ئەم عەشقت هیندە گەورەبە
دەلئى نىگای ئەستىرەكان
لەبەر رووناكى عەشقتا بىرسكەى دى
هیندە ئالە ..

دەلئى خوئى كوستانى بەكان
بەرووى شىرىتا رىچكەى دى ..

(2)

بە جوانى بەكەتا ئەنازى و،
گشت سۆزىكى سىماى بەنىگا چىراوتى
بى دەكەبە

سورمە رىزى ئەم كوستانە

(3)

ئەوئەندە دەمى ئاسوم نایە ناخى
كەو خەمەكانتەو

تا وەك پەركەم لەخوئىنما
گىرسایەو ..

(4)

ئەوئەتا وەك فرىشتەكان
گولاًو پۆزىنيان كرىبى
بۆنى عەشقت لەخوئىنما
گەورە ئەبى و،

بیامرونه وه په کس زفر تایه ت

- هموو خوشی په کانی ته مهنی پهرش و بلاومم ژمارد
بهك: بهك

شهوانی جوان و رووبارو هاوه لان و

ثافره تانی کوچهر

وه كو با - له سهر شوسته ی سووتانم

كه توی هونراوه بیان دا له کیلگهی دل و

وون بوون له نیو قه له بالغی و شارو خهم دا

کئی خونچه ده پچری - نهی کوچهر بیان - نه گهر دل

کول کرد

له بهردهم شوخیک دا...؟... و... وری - نای -

له پاش ههنگاو یکی پرتاوا... و...

کئی شاعر ده چینی - نهی کوچهر بیان - نه گهر هاتوو

له گیان دا..

لکی هونراوه چروی کرد...؟... پاشان

له زریان دا شکایه وه

خوشی په کانی ته مهنم له قهواره ی

نهو چه زانه بوون که نایه...!

له نیو دوو چنگی جوانیک دا دل ده لهرزی

له بهر ته ربوونی بهر ریگاو بانو و

سه رمای ترووشکه کردن له نیوارانی باخچه کان دا..

پاشان - له ناکاوا - به روویا هوشیار بوومه وه

که ته مهن ده دزیت

له ده فتهری خهون دا وینه ی جوللانه په کی

مندالی له یادا نه ماو ده کیشی

رامکرد - وه کو هه تیوه خهونیک - له دوی

قره پیچه سهی په کانی

و وتم هه ندیک لهو ته ستیرانه ده دزم

که به پرچی په وه هه لو اسراون و

هه ندی په پول له راو ده که م و

له نیوان ده فتهری نیگارد دل دا

ده بیان شاره وه...

شعری: عدنان الصائغ

تاریق کاریزی وه ریگیاوه

بهلام ... خافلاندمی ...!

هموو نهوانی دهرمیان کرد چونکه بی خاوس بووم و
هموو نهو دائیرانهی کاتی ترس پیشم دهکوت
من و عزیزه که هاوری له گهل درزی دهرگای
به ریوه بهردا جووت ده بووین ... و ...
هموو چیشته خانه کان و کتیبخانه کانی که ئیستا
رووی چلیس ده ناسته وه

هموو ناخوشی به کانم ژمارد
کونه مالیک، که قهواره له روویا زاووزتی کردبوو
کووجه به کیش که پیچی خوارده چه شنی مار ... تیدا
کیچ و هاوری یانم ناسی
- جار جار -

له نیوان هموو موشته ری به کان دا ...
هموو شیرینه کان ... هموو چاخانه کان و
هموو نهو هونراوانه ی که
هاویه شم بوون له ناواری و خاموشی و
هموو روژنامه کان
ووشه جوانه کان
هموو شه قامه کان، هموو بی تامی به کان

رووباره که دهری بوو، یا شاره که
یا دهری به رهو پولیسخانه به کی دم هه لپچراو ده چوو ...
یا هه ناسمان بوو دهری
له نیوان ئیمه و کووجه دا
بی تاوانی هموو مندالی و درکاندن هه بوو
چلکاویکی مه له کردن، (پرچی کیچ) و ...
... په نجه ره بهک بو خهون پندا هه لگزان ...
روژ به روژم ژماردن ساله کانی خاموشی و

هموو سه که ویه کان،
هموو که ناره کان، هموو نازاره کان
هموو هه له شه بی به کان
هموو په رتوو که کان
هموو ره فی کتیبخانه کان، هموو زبلدانه کان
هموو چه برانه کان، هموو ناسمانه کان

تعمه نم - له سهر ده فته ریکی قوتابخانه - ده گوشه یه
شووشه به کی مه ره که ب و فرمیسک و
که رتاویک^(۱) که کیژولان له که ناری دا
ده چرین

هموو ته لاره کان، هموو ...
ژماردمن و ژماردمن و ژماردمن ...
تا گه یستمه دوایی په ره که
بی نه وهی کوتاییم بی ...

به تنها خوم دوشاوی خه می نهو نافرته تانه ی
که به رامبه ر باخچه کان دلپان به خه مباری و
په راگه نده بی به جی هیشته

* پرچی کیچ: وه رگبیراوی «شعر البسات».

ده خومه وه
نهو دلهی که به دوای هیله گولانویکی باریک دا
ویله، یا ژووانیکی هه رگیز نه هاتوو ...!
هموو شهوانی ناواری له ریگا چوله کانم دا
ژمارد له گهل شیعو خوشه ویستی ...
هموو ترسه کان کاتی رووی یاساویک ...
له دهرگا ده دات ...

* که رتاو: رووبار که به شبنکی لی جیاده بیته وه و دو پرگه بهک
دروست ده کات بی ده ئین که رتاو یا هه رتاویک که له جوگایهک
زیاتر بیت.

هموو نهو قوتابخانه ی که به ساردی به وه پیشوازیان کردم و

کویرک قه کوشتن

نزار محمد سرگهلی

دهمی مرووف فلکلوری کوردی کوم دکهت و د قه کولیت دی بونت کو گهلهک رهنگیت.

فلکلوری ین ههین، نه فجار پیتهیه تم ههمی مل ب ملی فهنن و خوزیرهک و مهله فان کهین دا ههمی رهنگیت فلکلوری کوردی خر قه کهین.

دهمی من هزریت خو کرین ل سهر فلکلوری کوردی من دیت ههمی تاینیت فلکلوری بهرپهریت روژناما و پهرتوگا و گوفا را ماچی کری به بهس نه ههمی ههروهکی چیروکا دی بینن کو گهلهک چیروکین فلکلوری ین هاتینه نفیسین بهس نه ههمی ههروهکی چیروکا دی بینن کو گهلهک چیروکین فلکلوری ین هاتینه نفیسین بهس پا بارا پتر ین ماین، ههروهسا مه ته لوک و گوتنیت مهزنا هتد.

هندیکه ئەف رهنگی فلکلوریه (کویرک قه کوشتن) ههتا

نوکه من نه دیتیه ل چ بهرپهریت روژناما و گوفا را، نه فجار
نهس رابوم من کومکرن و به لافه کرن.
کویرک قه کوشتن تینه گوتن دهمی کوم بین تینه گوتن
نه خاسمه ل دهمی زفستانی.
نوکه ژی ئەم دی دهست بکویرکی کهین نو بقی رهنگی
دهست پی دکهن: -

ئیک ژ کومبینی (دیوانی) بی کو شاهرهزا و ههمی
کویرکی بزانیته دی دهست پی کهت و بیژیته ئەو ههفالی
رهخ خوفه: [کویرکی نه ب چهندی؟]، ئەو دی بیژیتی
یان پینج (فلسا) یان دهه (فلسا) یانی بی بکهیفا خویه،
پاشی ئەوی شاهرهزا دی بیژیته بی دووی [کویرکی نه
ب چهندی؟]، ئەوژی ههروهکی بی ئیکی دی بیژیتی یان
پینج (فلسا) یان دهه (فلسا)، نو هوسانهکی ههتا دوماهی
کومبینی (دیوانی).

جارهکا دی ئەوی شاهرهزا دی زفریته قه بی ئیکی و دی
بیژیتی: [بی ته گووه]، بی دووی بی ویزی چافه سبی.
هتد... یانی ههرنیکی دی تشهکی بیژیتی ههتا بی
دوماهی، نو بی شاهرهزاری بی ویزی شخکه ههمی
دهما.

دی جارهکا دی زفریته قه بی ئیکی و دی بیژیتی:
[شاخکی من گوھی ته قه]، نو بی ئیکی دی بیژیته بی
دووی [گوھی من چافی ته قه]، نو بی دووی دی بیژیته
بی سبی... ههتا دوماهی.
ئەوی شاهرهزا بو کویرک قه کوشتی دی دهست ب فان
گوتنا کهت و بیژیت: -

۱ - ئەز سپیدی رابیم ئیکی تژی سهر شاخکی^(۱) من
ریتی من بره شیقی و^(۲) ئەس هاتمه قه.
ئەو دی سی جار فی گوتنی بیژیت و بهس بی تقیه بلهز
بیژیت، گهل ئەو بدوماهی هات ئەو ههفالی ب رهخ وی قه
بی ئیکی دی ههرونی گوتنی بیژیت و ههرونی جارو
بلهز، پاشی بی دووی و بی سبی... ههتا دوماهی.

ژ بهر هندى بله زوسى جارا دبېژن كودا ئىك ژ وانا
چەوت بېت ژ رېكى دەرکەفېت دا ئەو مرووف هەمى پى
بکەنە کەنى، يانى پامان ژ [كويرك فەكوشتنى] ئەو بەس
بۇ کەنى و دەم بۇرانی.

نوکه ژى ل گەل ئەو گوئىت دى: -

۲ - من دېت قەل قشکەك^(۱) بى ھاتبە سەر قوينە بانا
باگوردانى^(۱) بابى من، من شاخكى خۇ پندا وى دا وى کر
قىش،^(۲) وى بندا خۇ شاخكى من دا ھەر وى کر قېش.
۳ - ئەز سېندى رابوم چومە دەراشا رېدا، پېرەمېرەكى
ئاف دى من وەرگىرا، من مەرنى خۇ. قوينا وى گېراند وى
قوينا خۇ مەرنى من گېراند.

۴ - ئەز چومە سەر ئافا مەزن من دېت سى کفتك^(۱)

بېت ئافېدا تېن، ئىکا توى، ئىکا موى، ئىکا گوى، دەفى
چومە توى، دەستا چومە موى، بى دى ھەر ئافېدا چوو.
۵ - ئەز چومە پشتا بانى من دېت پېرەژنەك بى ھاتبە
قوينا خۇ قەنجەرىکا من ھارى وى کر وى ھارى خۇ کر.
۶ - ئەز چومە پشتا بانى من دېت پېرەژنەك بى گوى
جوىت، من دېت وى جوى، وى جوى من دېت.

۷ - چومە رەشە شکەفەكى، رەشە ماھىنەك بېت تېفە،
رەشە پوزەك بېت پېفە، رەشە چېفەك بېت دەستى من، من
رەشە چېفى خۇ پوزا وى گېراند وى پوزا خۇ رەشە چېفى
من کېراند.

۸ - چل لەرزى، بل لەرزى، چل تايىت دەرزى، دى
کونبا دەرزىکا دەپکا من ھەل بەرزى.

۹ - ئەز چومە قېرە پېدا من دارەك دېت ل رېدا من سەر
برى کر، بن برى کر، برکەك بۇ ئاف دوو لنگانا دوولاف^(۱)

داپکا خۇ لى چېکر.

۱۰ - رەخ کەرى، رەخ بەرى، کەفتمە بەرى.

۱۱ - رەخ جوخېنى رەخ ماھىنى، کەفتمە جوھىنى.

۱۲ - رەخ دېرى رەخ دېھلى، کەفتمە دېرى.

۱۳ - بقرى بابى وەرپا دابى، قلیرا^(۱) دارى قوتابى.

۱۴ - بقرى ئېشكى وەرپادېشكى، قلیرا دارى
گوھېشكى.

۱۵ - ھەمبان سورا دەرنى گەلى من دەستى خۇ دەرنى
وى دا وى کر بوم، وى دەرنى خۇل دەستى من دا وى کر
بوم.

۱۶ - پشک و مشکىت سەر دەر خۇنكى من پشک خار
مشک ما وى رى.

۱۷ - پشک و مشکىت سەر دەرگەى من پشک خار
مشک ما وى رى.

۱۸ - چومە مالا سوفى شەرىف، ھاتبە من سەبى
سۆرى سوفى شەرىف، من گوئى تلى بى سەبى سۆرى
سوفى شەرىف.^(۱)

۱۹ - گوپالکى مامى منا، کنومنا، ھەقت کن کنا
قوينا گوپالکى مامى منا.

۲۰ - قېرى مامو، قېر پېفە، قېرىت قوينا قېرى
ماموفە.

۲۱ - بورکا^(۱) روىنى ئاف رھىت روىلېرا، روىلى
رھىت خۇ کىشانه روىنرا، من روىن خار ب لېقارا.^(۲)
(أ) روھن کرنا ھندەك پەپقا: -

۱ - شاخكى: شاخ، شاخى پەزى، ھەر وەك دبېژن:
[شاخى بزنا مە بى شکەستى]...

۲ - شىقى: شىف، ئەفنى پەپقى دوو پامان ژى دچن:
(أ) ھەر وەك دبېژن: [ئەز دى شىقى خوم]، يان: [مېقانى
مە ھىشتا شىف نە خارى بە]...

(ب) ئولقېرە پامان ژى ئەوە يانى (شىفک) کو دېتە
ئافنى بچېک بى (شىقى) وەك دبېژن:

[من شىفکى دا مارەك کوشت]، يان: [من شىقى دا
دەست و چاقىت خۇ شوشتن]...

۳ - قەل قشکەك: قەل قشک، ئەوژى (طەپرەكە)
رەنگى وى سەبى ھەندەك خالىت رەش لى ھەنە.

کریم سعید

گورانی

چاپخانه فرات : بغداد

۱۳۴۶ - ۱۹۲۸

○ مصطفی نهریمان ○

ساله کانی بیست به سه رهنای چاپکردنی کتبی کوردی له عیراقمان دائه نریت. له سالی هزارو نوسه دو بیستدا دوو کتبی کوردیمان چاپکرا یه که میان (قصص الانبیاء) ی خوالی خوشبو (ملاعبداللّه زیوهره) که له چاپخانه ی (به له دیه) له سلیمانی و دووه میان (شهوه له مین قراءتی کوردی) یه که له لایهن خوالی خوشبوان (محمد به شقه و محدزه کی) یه وه له به بغداد له چاپخانه ی حکومت بو قوتابخانه کان دائراوه.

له ژماره (۸۱۸) رۆژی (۱۲ - ۱۲ - ۱۹۸۵) ی رۆژنامه ی هاوکاریدا کتبی (گه نجینه ی مهردان و یاداشتی رۆژانی ده ربه ده ری) زیوهر: (۱۸۷۵ - ۱۹۴۸) به ئیوه ی خونهر ناساند که له لایهن کاک حمه ی مهلاکه ریمه وه

کۆمه له سر و دیک له

کتبی

«گورانی» دا

لهسالی پاردا چاپکراوه لهو رښنامه په دا پنځم بونډه راکښا که و زبوره خوالی خوشبو لهسالانی بیستدا کومه له سرودیکي داناهو ناوی هندیکیانم هینابوو نیستاکاتی نهوه هاتوه لهم گوډاره بهریزه دا ناوی سهراکی نه سرودانه بهینم .

نهوسرودانه که خوالی خوشبو (زبوره) وهندی ماموستاو شاعیری نهوسه ده مه دایان نابوو به بهردی بناغهی سرود دانهترین نهو کومه له سرودانه له لایه ن (که ریم سعید) - هوه که به (که ریم زانستی) ناوبانگی ده رکرووه لهسالی ۱۹۲۸ له چاپخانهی (فورات) له به غداد چاپکراوه، کتیبی (گورانی) که تهژی به له سرودی کوردی جی و مه قامیکي بهری له کتیبخانهی کوریدا هیه، چونکه:

۱ - په کم کتیبه که پره له سرودی نیشتمانی و کومه لایه تی کوردی.

۲ - دانه ره کانیان هموو له شاعیرو ماموستای کورد نه ژمیردین وهک (زبوره، ره فیق حیلمی، فائق بی کهس، فائق عبدالله - که فائق زبوره - عبدالخالق نه تیری، م - نوری، م - جهودهت - مه محمود جهودهت)

۳ - کتیبه که رینووس و نوینی نه وچه له ده ره بریت.

۴ - نهوه مان پیشان نه دات که (که ریم سعید) ناویک هه بوه دلسوزی ونشه کوردی بوه له پاش نهوه بوه ته رازگرو ماموستا له قوتابخانهی زانستی و ده ورکی له بیش خستی خوندنی کوردی گیراوه، لهسالانی چله کانه وه ناشنایی و په یوه ندیم له گه له هیهو نیستا له سلیمانیدایه، داوای ته من دریزی نه کهین.

بام بگه رینه وه سهر کتیبی گورانی که بریتی به له (۳۵) لاپه ره نه سرودانهی تیدایه که هه ندیکیان وهک خویان زیندوو تازه ماییت پرشنگداتر نه بن: سروده کان

نه مانه ن:

۱ - پیره مه گرون مقده سی - وه زنی (برنجی نالایدن) - زبوره

۲ - نهی کوردینه نهی مهردینه - وه زنی (نه نفره نک داشنه باق) زبوره

۳ - کابرامه رفرتیه - وه زنی (مارش سواری تایتی) - عبدالخالق نه تیری.

۴ - لهم زه مانی - وه زنی (حطموا یا نشی الیوم) - زبوره

۵ - نهی وه ته ن چهند خوشه ویستی - وه زنی (نحن لم نخلق لحمل) - زبوره

۶ - چهند شیرینه لام - وه زنی (مارش خدیوی) - زبوره

۷ - وطن به جنت ناگورینه وه - وه زنی (داغله اشارةق) - ره فیق حیلمی

۸ - صلاح الدین سلطان - وه زنی (اردومز ایندی یمین) - زبوره

۹ - کوردستان وطنمانه - وه زنی (شاشردی گیردی) - زبوره

۱۰ - خارو خاشاکی کوردستان - وه زنی (آنهم بنی) - زبوره

۱۱ - فه خره بو نیمه کوردستان - وه زنی (بیلادی آتباها) - زبوره

۱۲ - نیمه وا دایما - وه زنی (هکذا دایما) - زبوره

۱۳ - نوپه ریتیک نیوان باوک و دایک و مناله کان و

کچه کانیاندا له نوسینی (م - نوری) - واته (نوری شیخ صالح) - ئه مه به یه کهم ئویه ریتی کوردی ته ژمیردریت و شهش لاپه بهی له کتیبه که گدیوه ته وه (۱۴ - ۱۹).

۱۴ - ئه ی شاگر دانی وطن - له سهروه زنی (ئه ی وطن) - زیوه

۱۵ - تادهس له مل هیوانه کهم - له سهروه زنی (هیابنا نحو الامام) - زیوه

۱۶ - کوردینه بکه ین دایم افتخار - له سهروه زنی (ناذان سسی) - م - جودهت (واته) - مه محمود جهودهتی جوانه مرگ

۱۷ - صندوقچه ی نقدی بدنی - له سهروه زنی (اعدادی وطن حمله) - زیوه

۱۸ - رونق باغی حیاتی - له سهروه زنی (ئه ی وطن) - زیوه

۱۹ - ئیمه که کوردین - له سهروه زنی (سمعت شعراً) - م - توفیق

۲۰ - وا وطن خه ملیوه - له سهروه زنی (ئه ی وطن) زیوه

۲۱ - وطنی من کوردستانه - له سهروه زنی (مارشی پلون) - زیوه

۲۲ - بتالینه بلبیل که وه ختی فغانه - له سهروه زنی (بهاران چ مه حزون) - زیوه

۲۳ - عصرو زهمانی خویندنه - له سهروه زنی (گلدی بهار) - زیوه

۲۴ - ئیمه که شافه ی کوردین - له سهروه زنی (اشرفت شمس النجاج) - فائق عبدالله

۲۵ - کشافه ی کوردین هه موو - له سهروه زنی (یاعلم الأمة) م - نوری

۲۶ - ئه و وطنه ی هه مانه - له سهروه زنی (بالقنا والغضب) - زیوه

۲۷ - کوردین ئیمه زور بی پهرواین - له سهروه زنی غه ربی - ره فیق حیلمی

۲۸ - ئه ی کوردی فه قیر - له سهروه زنی (بنی وطن) - زیوه

۲۹ - ئیمه که مندال و نهوجه وانین - له سهروه زنی (ئه طفل این دهستانم) - زیوه

۳۰ - وه ختی ئه منیش حاکی مه جموعی جهان بوم - له سهروه زنی (ئه ی سیدجن و ملکوت) عبدالخالق ئه ثیری

۳۱ - ئه ی وطن خاکت چهنده دلگیره - له سهروه زنی (زگیدیوروز) - مه لایه کی کورد دایناوه

۳۲ - گویزه - له سهروه زنی (ئه ی وطن) - فائق بی کهس - له م کتیبه کهم لاپه به یه وه که نرخی (۶) ئانه بوه بومان ده رته که وئی:

۱ - زیوه - بناغه دانه ری سرودی کوردی به .

۲ - سروده کانی ئه وحله تا روژی ئه مرومان زیندوو نه مرن .

۳ - خاوه ن سروده کان خویان وه زن و مه قامیان له سهر سرودی تورکی یا عه زه بی بو داناهه .

۴ - زور به ی زوریان سوزی کوردایه تی ئه خاته میشکی قوتابی یانه وه . وا له خواره وه هه ندی له و سرودانه تان پیشکش ته که ین بی ئه وه ی ده ستکاری ووشه کانیان بکه ین تنها هیناومه ته سه ر زینووسی ئه مرومان و بهس -

(۱) پیره مه گرون موقه ده سی - زیوه

پیره مه گرون	موقه ده سی	
دوستی	دایمی	کوردی
به م	مه نظره ی	شیرینه وه
دافعی	صد	نوع
		ده ردی

قامه‌تی دامه‌نی به‌رزی تو
 نیشانه‌و ره‌مزی تو
 باعشه له‌بو نه‌هیشتنی می‌حهن
 فصلی زستان به‌رگی سپی
 نه‌پوشی و چوینه عاسمان
 سه‌یری هه‌موو دنیا‌ده‌کی
 توی شه‌نشاهی شاخه‌کان
 کومه‌لی گه‌وه‌ری
 هه‌یکه‌لی
 لابه‌ری که‌ده‌ری
 باعشه له‌بو پیشکه‌وتنی وه‌طنه
 چونکه دوستی نه‌جدادمانی
 نوری چاوی کوردانی
 به‌ردت هه‌موو دانه‌ی گه‌وه‌ر
 لائقی فه‌خرو شانی
 قامه‌تی به‌رزی تو
 دامه‌نی سه‌وزی تو
 نیشانه‌و ره‌مزی تو
 باعشه له‌بو نه‌هیشتنی می‌حهن
 (۲) نه‌ی شاگردانی وطن - زیوه‌ر
 نه‌ی شاگردانی وطن روزی فه‌ضل و هونه‌ره
 له‌م وه‌قت و له‌م زه‌مانه‌دا دانیشتمان ضره‌ره
 نه‌ونه‌مانی ناو وطن زینده‌گیمان بو‌چیه
 بی شه‌وقی علم و مه‌عارف جولانمان بی نه‌مه‌ره
 ده‌ست له‌ملی به‌کتری که‌ین با وه‌ک برابین هه‌موو
 چاوی له‌ده‌ستی ئیمه‌یه‌ نه‌م دایکه‌ قوربه‌سه‌ره
 مه‌کتبه‌ب شوره‌و قه‌لعه‌مانه‌ بو‌حفظ دین و دنیا
 نئسان که‌نه‌ خوینده‌وارین که‌م قه‌درو بی جه‌وه‌ره
 کوردستانمان بو‌بی به‌ش له‌ئه‌نوار مه‌عرفه‌ت
 تاب و هه‌وای وه‌ک به‌هشته‌ دارو به‌ردی گه‌وه‌ره

(۳) کابرا مه‌روانه - عبدالخالق نه‌یری
 کابرا مه‌روانه مال و خانه‌ی ویرانی من
 تی‌بگه‌ ته‌حصیل و که‌سب و کرده‌وی عرفانی من
 رۆله‌ی کوردم نه‌به‌ردم له‌مه‌یدانی شه‌را
 عالم نه‌پزانی چلون بورۆسته‌می مه‌یدانی من
 سه‌یری کینوو دامه‌نی کینوانی کوستانم بکه‌ی
 هه‌ر ده‌لی (الله اکبر) چه‌ندخوشه‌ سه‌یرانی من
 گه‌ر بروی گه‌شت و گوزاری باغ و بیستانم بکه‌ی
 تی ده‌گی نه‌وسا چلونه‌ جه‌نه‌تی عه‌دنانی من
 ناوی به‌ر ناوی منه‌ نیوه‌ی جهان تیر ناو نه‌کا
 بو‌عراق و نه‌لجه‌زیره روحه‌ نه‌و ناوانی من
 مه‌زرعه‌و کینگه‌ی وولاتم بو‌هته‌ نه‌نباری جهان
 رزقی کوردان و عه‌ره‌ب ته‌ئمین نه‌کا خه‌رماتی من
 ئیدعای علم موسیقا من ثبات نه‌کا
 راست و سیگاو به‌یات و لاوک و چه‌یرانی من
 (۴) گوژیه - فائق بی‌که‌س
 شاخی ره‌نگاوه‌نگی گوژیه باعشی که‌یف و سرور
 هه‌رده‌مه‌ی به‌رگی نه‌پوشی گاه‌ سپی گاه‌ سه‌وزوسوور
 وه‌صفی قه‌ومی کورد نه‌که‌ی تو به‌م هه‌موو ره‌نگانه‌وه
 ره‌نگی سورت شاه‌ده‌ بو‌کورد که‌ قه‌ومیکن جه‌سوور
 به‌رگی بی‌گه‌ردو سه‌بیت ظاهره‌ هاوار نه‌کا
 قه‌ومی کورد دل‌صاف و پاکن میله‌تیکن بی‌قصور
 به‌رگی سه‌وزیشت نه‌لی نه‌م خاکه‌ هه‌ر شینایی به
 پر له‌ ده‌غل و دان و کانی سه‌ر به‌رزق و پر له‌نوور
 نه‌ی وه‌طنه‌ شایانی فه‌خری واجبه‌ مه‌دحت بکه‌م
 دارو به‌ردت چه‌شنی گه‌وه‌ر خاک و خۆلت وه‌ک بلور
 نه‌بی نه‌وه‌شمان له‌به‌رچاوی بیت که‌ برای به‌ریزمان
 (که‌ریم سه‌عید - زانستی -) نه‌م کتیبه‌ به‌نرخه‌ی به‌م
 نویسه‌ پیشکه‌ش کرده‌ که‌ نه‌ئیت (بو‌لاوانی کورد: له‌به‌ر
 نه‌می گورانی خزمه‌تی روح و حسیاتی میلی نه‌کات: نه‌م
 کتیبه‌ گورانی به‌م به‌دیاری پیشکه‌شی ئیوه‌کرد - به‌غداد،
 ۲۸ - ۲ - ۱۹۲۸ - که‌ریم سه‌عید)

دردوان

په‌خشانه شاعر

تالیک پرچت

اسعد عزیز

له کاتیکدا
که ده‌ستم له‌ناو پرچت تالا بوو
تالیک پرچت
له ناو ده‌ستم دا به‌جیما
تهو تاله پرچه
بوو به‌تیر درا له دلّم
تهو تاله پرچه
بوو به مه‌لیک دای له شه‌قی بال و رویشت.
چاوه‌ریم کرد.
که نازادیم بو‌بینی
به‌لام که‌بینیم
به ناسمانه‌وه دوکه‌لیکه
زانیم ناگری دوزه‌خ سووتانیوویه‌تی..

سنى كاروان

● پۇللا عبدالله توفيق ●

تەماشاكەن منالەكان

تەماشاكەن

بۇ كەمنى پارى بەتال كەن

سەرنىچ بەدەن

ئىستىنا لىرە

سنى كاروان و كەزاوۋىيەك بەرەو ئاسمان بەرىنى دەكەن

رەشە بايە

رەشە بايە

يەكەم كاروان

دەنگە و باسى شارى پىزىيە

دووم كاروان

دارى بەرۋو و بەفرى پىزىيە

سنى يەم كاروان

چىراي پىزىيە

پىشەنگى كەزاوۋىيەو ماندوى رىزىيە

كچى جوانى گەرمىيان

لەچىيەسى سىيى كوئىستان

مارە دەكەن

بۇ عىراقى دەشت و چىيا

سەما دەكەن .

گولنى رەنگىنى پىشكەشى

دەكەن . . .

تلاوت

تاوه باران

«ئاراس عزیز عه بدوللا»

ویستم بمرم! تۆلام نه بووی به دیارمهوه
جار به جاری که فی گوشه‌ی دهم بسری!!
تۆلام نه بووی دیوانه‌کم ده ربهینی و
چهند شیعریکی گهنجیتیم بۆ بخوینیوه!
ویستم بمرم! ده‌رگای ژوروم خسته سهرپشت
وتم ههردی!

ئیستا ههر دی!

«له‌بهر کزه‌ی بای سارد ته‌زیم
ههر نه‌هاتی...»^(۵)

شه‌وگه‌ره‌کان هاتبوونه ده‌ر
به‌هیله‌کی په‌نجه‌ره‌وه
میشووله‌یان ده‌قورته‌وه!

چاو... داگیرسا بۆ تارمایت!
گونی... هه‌لخرا بۆ سه‌گوهرنی!
ههرنه‌هاتی پاش گیان ده‌رچوون
پینخه‌فه‌کم بپینچه‌وه!

***

مردن یادی ئه‌و ساتانه‌ی بیر خسته‌مه‌وه
که کولان و هاوری‌کانم به‌جی ده‌هینشت
ده‌نکه ته‌رزه دائه‌بارین...
ههرکه جائتای ده‌ستی چه‌پ و
ته‌وقه‌ی ده‌ستی راستمیان بینی
له‌سه‌مای سهر زه‌وی که‌وتن!
له‌سهر شانی چه‌تری پاس و
له‌نیو درزی شوسته‌کاندا
تلوفه‌ بوون به‌ غه‌مگینی!!

***

ویستم بمرم! تۆدیار نه‌بووی
له‌وه ترسام دیوانه‌کم
بکه‌ویته به‌ر ده‌ست جه‌رده‌و شه‌وکوته‌کان!
له‌وه ترسام په‌ره‌کانی
بینه‌ لووله‌ی گوله‌ به‌رۆزه‌ی ده‌ست مندال
تۆدیار نه‌بووی،
له‌وه ترسام نه‌مدۆزیوه‌و،
دیوانه‌کم وه‌ک له‌تی‌نان
له‌قوراودا بپخوو سینی...
ماچی خه‌ستی تاوه‌باران!!

* نه‌وه‌ی نیو که‌وانه‌که‌ هی ماموستا «گوران»ی شاعیره.

تۆ دیار نه‌بووی، ویستم بمرم!

گورانى نيك تائىستا ئاوازي بو دانه نراوه خوشه ويستم

● ايوب احمد امين ●

وهكو مهلى به كزى و ماتي پاييزو زستان ده باته سهر،
چاوه روانى به هار ده بىت هموو زهوى سهوز هه لگه رىت
چاوه روانتم

وهكو كهل شه و نخوونى و سامناكى شه و ده باته سهر
چاوه روانى رۆژ ده بىت به زه رده خه نه وه هه لىت
چاوه روانتم

وهكو به ندى له سووچى به ندى خانه له كاروانى... به جى
ما بىت

دهست و سه رى له سهر ته ژنو يا دانا بىت
چاوه روانى به يانك بىت..

چاوه روانتم
وهكو ده غلى تينووى ته م خاكه، چاوه روانى بارانى
نيسانه..
گول بگرى و برسپه تى له ناو به دىت...

چاوه روانتم
وهكو دلى كه ژنى گه رماو ته و ژمى با نه چى ژى
چاوه روانى به فرده بىت دل و ده روونى دا پو شى
چاوه روانتم

وهكو رهش و روونى شارى بى خوا..
چاوه روانى هاوین ده بن دالده يان دا..
چاوه روانتم

چاوه روانتم
چاوه روانى
بزه بىكى ترى
چاوه كانتم

دلانه

○ «خالید کوچه‌ر» ○

له‌گه‌ل شه‌پۆله‌کانیش دا ده‌کشتیم
به‌ره‌و ناخت
له‌ جوگه‌له‌وه بو‌ رووبار
له‌ رووباره‌وه بو‌ ده‌ریا
له‌ ده‌ریاوه بو‌ ئەقیبا نووس
ده‌زانم ئەنجام ماچ ده‌که‌م
ره‌نگه‌ به‌رم
ماسیه‌کان گۆره‌ شارم ده‌ن
سه‌به‌ی ده‌مرم به‌مردنیشم نازانی
کچی‌ کابانی گه‌رده‌ن کیل
له‌ هه‌ر کوئی‌ به‌م بیرت ده‌که‌م
بیرت کردنت روانینیکه‌و
خه‌ونه‌کانی‌ ئازاد کردووم
گفته‌ دل‌ ره‌قه‌کانی‌ تو‌ بێتوو نیکه‌و
منیش عاشقیکی‌ کولینگ وه‌شین
به‌رده‌کانیش له‌ به‌رت دادین
له‌ سفر تله‌ به‌رده‌کانیش یادگاری‌ تو‌
ره‌سم ده‌که‌م
ئه‌و عاشقانه‌ی به‌ دوامان دین
به‌مناسن . . .
ئه‌ی کچۆله‌ی خه‌می گه‌وره
مه‌لیکی‌ ئەنگراوم له‌ سه‌ر قۆژت ده‌نیشمه‌وه
که‌ نیشتمه‌وه‌ش نزکترین راوگه‌ی منه

دلانه‌وایی‌ فه‌میکی‌ تر

نیشمه‌و ئەلقه‌ی مانگه‌ شه‌وم
له‌ گه‌رده‌نی‌ کانی‌ هه‌تاوی‌ روانکم
جوگه‌یه‌که‌
ده‌رژینه‌ که‌ناری‌ برینم
نم . . . نم
هیدی، هیدی برینه‌کان ره‌نگرێژ ده‌کا
ئه‌وه‌ی له‌ ته‌نیا‌ی نه‌گا
ناتوانی‌ چۆبێ بکیشی
ئه‌وه‌ی له‌ نه‌هینی‌ ووشه‌ی مه‌زن نه‌گا
ناتوانی‌ به‌کیوی‌ ژانی‌ شاعیران دا سه‌ر بکه‌وی
توخوا خه‌لکه‌ له‌ نیوان را‌ بۆی مه‌روان
ژنی‌ که‌مانی‌ ژانه‌کانم
له‌ شه‌وانی‌ مه‌رگه‌ سبات دا
دلانه‌وایی‌ لاوکیکی‌ نه‌گرپاوه
من له‌ پیلوی‌ چاوه‌ خه‌واله‌وه‌کان دا
چاوی‌ شی‌رم ده‌که‌مه‌وه
کچی‌ ئافه‌وت په‌که‌م جوگه‌
له‌ چاوانت ده‌ستی‌ پێ کرد
منیش له‌ رووباری‌ چاوه‌کانت
ده‌ست پێ ده‌که‌م

ثیواره په کی په ننگ ټهرخه وانی

وا به جی ماوم
بی دهنګم وه کوو...

زینواری دور بی و له پری جی مایی

***

خور له نیو زامی دلی منداپه و

دواچرکه ی دلی تم ټیواره په

رائه وه ستنیم...

یان تم چرکه په من ده گزینی

یان من وه نه وشه ی دلی ټیواره

هه لته پروکتیم...

***

ټیواره په و...

هاتوم کسپه ی غم

سوزی ناو جه ستم

هه لپوه رینه

سپینه ی چاوی

په کم ټیواره ی پایزی دیوم

***

دهنګی دی وه کوو...

پروشکه ی گه لا،

دهنګی، وه ک کوچ و مال به جی هیستن

وه کو لووره ی با...

دلم شهرای به سهردا نه باری و

چاوم خه فقه بووی...

ناو پرچه به نگی،...

سپی... په مپی... سوور... ټهرخه وانی

ټیستا روژ و شه و

له م نیوانه دان

روژ مال ناوایی و شه و چاوه پروانی

توش غمی بالای... تم ټیواره بووی

ټیواره په کی په ننگ ټهرخه وانی

○ شیعری دلشادی عومره کاکمی ○

روژان غمی من

له ناوا بوونا، کلو ده بیت و...

خور وه که له خونینی خوی دا سوور بووی

په قهه بالای نوی ماوه ناوایی

ناسوی ټیواره م

دوو ریانیکه، من لئی چه قیوم

پروشکه ی دلی ته و نیلی کردوم

په نگیکه هیشتا پی ی نه گه یوم

***

دار سنه و بهر نیک

وه که بالای بهرزی

خوزگه ی دلم بیت

شان دا ته داته

سهر سپینه ره کم

جار... جار خوزگه ی دل

لیم ناوا ده پی

ده بمه درختی... بته ده و نی

درختی پروتن

کز هه لته له رزی و...

گه لا له لق و پوی توری

له پی ده شتیکا

لاوانت

پیشنیار

● نازاد علي كريم ●

مهرو گیانه

دل به بی تو بینی گرانه

بوته نها ساتی خوبی بگری

مهرو گیانه

به هار بی تو

قور پیوانه

له چاوی رهشی پرسهوه

خوینی دلداری بارانه

تهو پرسه پهی ناھهنگیکه

به شین و رو

زاری زهرد باوی دینتهگو

که بو کوچی گور چل بری گول دانه نری

تهروی گیانه

تهورینگه پهی له دووت ته کشی

هر گریانه

تهچی بو کوی

پیشنیاری بکه لهوی

بلنی با گول

قعت نهروینری

نه بابمری

سەيۋول

○ عبدوللا كەرىم مەحمود ○

لە تەنباي ژوورەكەم دا
لە بېرەوهرى تۇزبانر
چى شك دەبەم!!؟
كە ئىستا پەلكە زېرىنە ئاسا دەرژىتە سەر
چەند پەرەيەك لە يادگارى تۇزلى ئىشتوو
چى شك دەبەم!!؟
كى ئاشناي ئەم شەوانەي تەنبايمە؟

* * *

ئەم شەو وەك جاران تەنبا نېم!!
ئەي ئەو كەسەي،
ئىستا چەند قوناغ لېم دوورى
لە ھەموو بىستىكى دنيادا بۇ ھەر شوئىنى
كە دەروانم ورنەي تۇيە
لە ھەناسەكەم دا تۇ ئەژىت
چون ئەتوانىت لەسەر چاوەكەت ياخى بىت؟
چون ئەتوانى؟
رووبارىك بىت، لە گەرميانەوہ رەت نەبى
لە كاتىكا كە دئىباي لەو رىيازەي
عەشقى ئەبەدى من و تۇ
لە باوہشيا سەر ھەل ئەداو گەورە دەبى!!

ایورتی   روشنی   بہانت

راپورتی ھولیر

- شیرزاد عبدالرحمن -

خویندنه‌وی بو شاعیره لاهه‌کان ریک خست، له سهره‌تای کۆره‌که‌دا ماموستا ئەحمەد ئاقانە بەناوی یه‌کیتی ووتە‌په‌کی خویندنه‌وه‌ که تیاپیدا له‌و به‌رنامه‌یه‌ دوا که یه‌کیتی له‌پیناو خه‌ملاندنی ئەدهب و روشنییری داده‌پنوینی . . .

پاشان هه‌ریه‌ک له‌م شاعیره لاهانه به‌م شیعرا‌نه‌ی خواره‌وه به‌شدارییان له‌ کۆره‌که‌دا کرد.

۱ - سامیه محمد به‌ هۆنراوه‌ی «وینه‌ی دیارو نادیاریک».

۲- صباح رهنجدەر به‌هۆنراوه‌ی «شیعریکی بی ناوونیشان».

۳ - بکر محمد به‌ دوو هۆنراوه‌ی کورت.

۴ - په‌خشان ساییر به‌ هۆنراوه‌ی «خه‌مه‌ هه‌له‌چووه‌کانی شاعیریک».

۵ - مظفر سلیمان به‌ دوو هۆنراوه.

۶ - جوهر جلال به‌هۆنراوه‌ی «عه‌شقیکی شیت».

۷ - هه‌روه‌ها شیعریکی کاک محمد احمد که له‌ جیانی

ئهو ئازاد عبدالواحد کریم خویندیه‌وه.

۸- دواي ئه‌وه، داوا له‌ شاعیر «محمد امین پینجونی»

کرا که چه‌پکی له‌ شیعره‌کانی بخوینیه‌وه هه‌له‌بژارده‌په‌کی

پیش که‌ش کرد.

بزووتنه‌وه‌ی روشنییری له‌ شاری هه‌ولیردا رۆژ به‌رۆژ له‌ هه‌نگاوانان و باری پیشکه‌وتندا‌په‌و تیاپیدا سهرتا‌پای دام وده‌زگا روشنییری‌ه‌کان به‌شداري تیدا ده‌که‌ن و بریتی یه‌ له‌ سازدانی کۆرو پیشانگاوه‌گه‌لیک جموجۆلی هه‌مه‌په‌نگه‌ . . .

● یه‌کیتی ئەدیپ و نووسه‌رانی کورد له‌ هه‌ولیر له‌م

ماوه‌یه‌داو له‌ چوارچێوه‌ی وه‌رزى روشنییری خوی‌دا

چه‌ندکۆریکی ئەده‌بی له‌ هۆلی یه‌کیتی‌دا سازکرد،

یه‌که‌میان بریتی‌بوو له‌ کۆریکی چیرۆک خویندنه‌وه‌ که

قوتابییانی به‌شی کوردی له‌ زانکۆی صلاح‌الدین

به‌شداربوون که‌بریتی‌بوو له‌م چیرۆکانه‌:.

۱ - چیرۆکی «وینه‌گر» له‌ نووسینی عادل مجید.

۲ - چیرۆکی «سیمفۆنیای خه‌ونی شاره‌که‌م» نووسینی

ئازاد عبدالواحد که‌ریم.

۳ - چیرۆکی «ئاوات» نووسینی سهردار ئەحمەد.

۴ - دوو کورته‌ چیرۆکی چیرۆک‌نووسی لاهه‌ محمد خضر

که‌ به‌ ناوی قوتابییانی به‌شی کوردی ووتە‌په‌کی پیش که‌ش

کردو په‌نجه‌ی بو‌چالاکی دیاری به‌شی کوردی درێژکرد

له‌رووی نواندنی چالاکی روشنییری و کۆری ئەده‌بی و

ده‌رکردنی گۆفاری «ئاسۆس».

له‌ هه‌مان هۆلدا، یه‌کیتی کۆریکی خنجیله‌ی شیعیر

۹ - عمر فارس محمد به هونراوهی «ئەو کاتانەى شیعەر دەنووسم» .
 ۱۰ - بکر محمد امین به هونراوهی «شیوەن» و «ئاوازیکی مائاواى» .

شایانی باسە که رۆشنییری جەماوەر پێشانگایەکی رەنگینی بۆ کتیبی کوردی سازکرد که چەندان کتیبی نوێی تێدا خرایە روو . . . لە هەمان کاتیشا دەزگای نیشتمانی بلاوکردنەوی هەولێر . پێشانگایەکی تاییەتی بۆ کتیب کردەوه که چەند رۆژیکی خایاند .

ئەوی لێرەدا جێی سەرنجە ، بەردەوام بوونی ئەم دەزگایانە لە پێشانگای کتیب گەلیک ئەنجامی چاک ئەداتە دەستەوه بۆ دەرختنی پیروزی کتیب لە ژبانی رۆژانەماندا .

کوچیکی بی دەنگ . . .

بە نینگەرانى و دلتهنگى و خاموشى ، لەم چەندانەدا ، دلە گەورەکەى ماموستا «عزالدين فهيزى» نووسەر و رۆژنامەنووس و رییواری سەوداسەری ووشەى جوان لە لێدان کەوت . . .

دلێک که زیاتر لە نیوەى تەمەنى خۆى لە عەشقى ووشەى کوردی و پیت و قورقوشمى چاپخانەدا بەسەربردو هەتا توانى هەر بە گەورەى ژبا ، تا لەئەنجامدا بەهەمان گەورەى مائاواى کرد .

ماموستا «عزالدين فهيزى» سالانىک کەوتە گەرانى دنیای رۆژنامە و فیڕبسون ، که لەتاریکی و نووتەک و بە ئازارەوه ، توانى بەسەر و تاقەتی مروفیکی عاشق بەردەوام بێ و سل نەکاتەوه . . .

دەوری رووناکى «عزالدين فهيزى» بەتەواوى لە سەر رووی رۆژنامەى «هەولێر» دا رەنگ ئەداتەوه که گەلیک بەرەمى ماموستای تێدا بلاوکرانەتەوه و وەکو رۆژنامەنووسیکی ئەو سەردەمە کوششى لەو لایەنەدا ئەدرەوشیتەوه . . .

کوچى دوواى ئەم زاتە قەلەم دلسۆزە کەلینی گەورەى بواری ئەدەبیمانەو گۆرە پیروزەکەى پڕبى لەنوور .

● دوو هونەرماندو پێشانگایەک . . .

بەریۆبەرایەتی رۆشنییری جەماوەری هەولێر پێشانگایەکی هاوبەشى بۆ هونەرماندان عمر رسول و عمر دەرویش لە یەکنى لە کۆنترین خانووه فۆلکلورییەکانى قەلای هەولێر رێک خست . . .
 هەردوو هونەرمانەندى ناوبراو لە تابلۆکان گەلیک بابەتی هەمەرەنگى سرووشت و کێشەى مروفایەتیان تۆمارکردبوو . . .

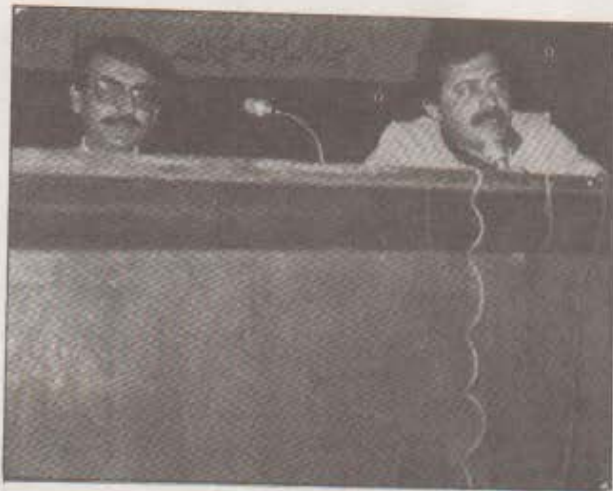
راپورتی سلیمانی

باوکی شنه ..

ئامادهی کردوه

«ع.ح.ب اوئهوینی لاو»

یه کیتی ئەدییان و نووسه رانی کورد - لقی سلیمانی بهرده وامه له سه ر چالاکی به روئشبییری به کانی ئەگەر وهک بهراورد له گه ل هه ندیك بگهرو بهرده دا ته ماشای بکهین هیشتا له سنوری بهرنامه پیروژه که ی خویدا یه که ئەویش خزمهت کردن و به تهنگه وههاتی پیداوستی به کانی واقعی ئەدهی کوردیه .. هه ر له و پیدوانگه وه ماوه بهک پیش ئیستا لیژنه ی روئشبییری کۆرینکی بو ئەدیب ماموستا «دلشاد مەریوانی سازکرد که تایهت بوو به دیوانه شیعری به نوی که ی ماموستای شاعیر «ع.ح.ب» .. وهک ئاشکرایه پیش «تریفه و ریژاو» - که ناویشانی دیوانه که ی ماموستا ع.ح.ب - ۱ - یه - ناسۆری دهروون، گرتی نهینی به کان زه رده خه نه ی تاسو، به ره مه می شیعری چاپکراوی هه مان شاعیرن .. سه ره تا .. عوسمان شهیدا به خیرهاتی ئاماده بووانی کردو ئه وجا نۆره هاته سه ر ماموستا دلشاد مەریوانی بو پیشکه ش کردنی لیکۆلینه وه که ی که له باسه که یدا ووتی: «تریفه و ریژاو» ناوی دیوانه نوی به که ی

به ره مه می ئەم دووایی به ی تیپی نه ته وایه تی هه ولیر، بریتی بوو له چیرۆکی ته مسیلی ته له فزیونی «ئاسکه» نووسینی حیدر عبدالرحمن و ده رهینانی سعدون یونس که بویه که م جار له تاقی کردنه وه ی ده رهینانی ته له فزیونی خۆی ده بینی ..

«ئاسکه» له رووی ناوه روکه وه، باسی چه ند لایه نیکی ژبانی کۆمه لایه تی ده کات، له رنگای خوشه وستی که هیچ هیزیک نیه بتوانی به ره نگاری بیه وه و نه نجامه که شی خوشه وستی ده بیته به لگه ی به رده وام بوون و کیشیه ی گه وری مروفا یه تی ..

له کاتی تومارکردنی ئەم به ره مه ته له فزیونی به به شدارانی چیرۆکه که هه ریه که بیان به شیه وه بهک باسی ده وره که ی خو یان کرد .. له وانه هونه ره مند سعدون یونس که ده رهینه ری چیرۆکه که بوو، له وه لاما دا ووتی:

هه لێژاردنی ئەم چیرۆکه بو ته له فزیون که نه نجامی ئه ودا هاته کایه وه که نزیکه له ژبانی کۆمه لایه تیمان، ته نانهت وینه ی ئەم خوشه وستی به به رده وام به دی نه که یین ..

به لام له رووی ده رهینانه وه، ده توانم بلێم، نه کته ره کان، گه لیک به شیه وه به کی خوشه وستی مامه له بیان له گه ل کامیرادا کرد ..

ئه وه ی پنیوسته بووتری، درامای کوردی، وا خه ریکه هه نگاو ده نیت و له گه ل خۆی دا به رده وام بوون و ته کانی تازه بوونه وه و دروست بوون به خۆیه وه هه لده گرت.

هه‌ئینجاون و بهرگی شیعری به‌به‌ردا کردوون .

خوله پیزه - نه‌خه‌ر - به‌دهمی خوی - عه‌به‌په‌ش -
میرات گر - ناد . . . هه‌روه‌ها کۆمه‌لێک شیعری خودی که

په‌یوه‌ندیان به‌ باری ژبانی و بیرو و ده‌روونی خۆپه‌وه
هه‌یه . . هه‌ر له‌م دیوانه‌دا - هه‌رده‌م چاوه‌ریزم - بۆ

به‌دردی خان - چاوه‌روانی - ئه‌ی خانمه‌ شیرینه‌که‌م - گه‌ران
به‌ دوا‌ی تیشکی چاوتا - ده‌خوێنبه‌وه‌ درێژترین شیعری ئه‌م

دیوانه - داستانی دمدم - ه که هه‌زارو سه‌دو چوارده‌ دێره
به‌لام کورت ترینیان - سکا‌لای لاوێکی کوردی ئیرانه - که
هه‌ژده‌ دێره . .

دوا‌ی ئه‌م ورده‌ ب‌ست کردنه‌ی که ماموستا دلشاد به
شێوه‌یه‌کی مه‌وزوعیانه‌ دیوانه‌ شیعری - تریفه‌و ریزاو - پی

والاکردبۆوه‌ به‌ - ناماده‌بووانی ووت: ئه‌م ژمارانه‌ی
خستنه‌روو دیاره‌ نیشانه‌ی گه‌ش بونه‌وه‌و ووزه
نوێ بونه‌وه‌یه‌کی لاوانه‌ن له‌ گیانی شاعیرتی ع . ح . ب دا
که جێی ئافه‌رین و پی‌روزیایی به‌ .

دوا‌ی ئه‌و به‌رچاو خستنه‌ی دیوانه‌که‌ هه‌ر له‌و پوانگه‌په‌وه‌و
هاته‌ سه‌ر نمونه‌ هه‌نانه‌وه‌ی شیعری له‌سه‌ر هه‌ر

پارچه‌یه‌کیش بیرو و باو باری سه‌رنجی خوی ده‌رده‌بیری به
شێوه‌یه‌که‌ ده‌توانین بلێن ته‌قه‌ل کیشی‌یه‌کی زیه‌رکانه
به‌دی‌ده‌کرا له‌ باسه‌که‌ی ماموستادا . . دوا‌ی ئه‌وه‌ی
لێکۆلینه‌وه‌که‌ له‌ سه‌عاتیک زیتری خایاند مال ئاومیان له
هۆله‌که‌ی په‌کیتی ناوچه‌یی نه‌قابه‌کانی کرێکارانی سلیمانی
کرد، به‌ ئومیدی ئه‌وه‌ی [وه‌که‌ به‌رپه‌سه‌ری کۆره‌که -
عوسمان شه‌یدا] ووتی: ئیمه‌و ئیوه‌ی هه‌یژاو به‌ئینه‌کانی
نوسه‌ران بۆ هه‌مشیه‌ به‌ په‌کدی گه‌شتن .

ماموستا محمه‌د حه‌سین به‌رزنجی په‌ که به (ع . ح . ب)
ناسراوه‌ سالی ۱۹۸۵ به‌ چاپ گه‌به‌ندراوه‌ دووسه‌دو هه‌شتاو

هه‌شت لاپه‌ره‌یه‌، قه‌واره‌ی ۲۴ × ۱۷ سم جه‌فتاو جه‌وت
شیعری تێداپه‌ - نو‌پارچه‌ی دانراوی سالی ۱۹۸۱ - ن

دووانی هه‌ی سالی نۆسه‌دو هه‌شتاو دووه‌و ئه‌وانی دی سالی
نۆسه‌دو هه‌شتاو سێ په‌و له‌گه‌ل به‌شێک له‌ شیعره‌کانی سالی

۱۹۸۴ . . واته‌ له‌و دیوانه‌دا دووا هه‌نگاهه‌کانی شاعیری
تیاپه‌و نوێترین شیعری خوی خستۆته‌ به‌رده‌ستی
خوێنه‌ران .

له‌م دیوانه‌دا دوا پله‌و ئاستی شاعیر ده‌بینین که
جیاوازیه‌کی زۆری هه‌یه‌ له‌گه‌ل تاغی کردنه‌وه‌کانی تا ئه‌م

دیوانه‌یدا چ له‌ پرووی فۆرم و چ له‌ پرووی ناوه‌پۆکه‌وه‌ . . له
تریفه‌و ریزاو - دا چیرۆکی گوتی ئاگردانی فۆلکلۆری به

شاعر بۆ منالانی کورد ده‌بینین وه‌که‌ گۆرته‌ته‌له‌ شه‌و له‌بان -
گورگانه‌ شه‌وی هه‌روه‌ها به‌یت و داستانی خۆمالی و جیهانی

ده‌بینین بۆ گه‌وره‌ وه‌که‌ ئه‌لپاده - به‌نجی فه‌ره‌اد - مه‌م و زین
- برایمۆک - داستانی دمدم هه‌روه‌ها کاره‌ساتی روداوی ئه‌م
سێ چاره‌که‌ی سه‌ده‌ی بیستم ده‌بینین که شاعیر له‌ واقعیی

○ هه ڪار ڏوڪي ○

د سهر بچوڪيا باني بنڪي ٽيڪه تيا ته ديب و نفيسه ريڊ ڪورد را. ٽيڻارا ۱۹۸۵/۸/۲۶ ته ديب و ته ديب دوست كومبون و بان پر جو جهه نهما. ٽڙفاني وان دگه ل هوزانفان محسن قوچان بو، ههتا ل پشت ميزي روينشتي و دهست ب ٽه ڪولينا خواه ڪر ل بن نافي «عبدالرحمن مزوري و چهيرانوڪ». ڪاڪ محسن ب نافي بهروڪا خواه دا چو خوارو ب راستي جارا ٽيڪي به هيڙا محسن تائي رهختي ڊڪريت.

بهلي شوبه ڪا زانستي گرت و بهر نه دا. هوزان ليڪشه ڪر ل دوي موسيقي و گوت ٽ لائي موسيقي ٽه ٽافا هينه ڪي موڪم و نه لئه. هوزان ل سهر چار برڪا يا چوي ههتا دوماهي.

ٺافهروڪا هوزاني وهغره ڪه دناف باغيد ڪوردستان تي دا.

ڪه ٺاليد جوان ڪرتينه و هنده ڪه ٺال ٽي دبي دهنگن و پاشي هوزانفاني هه ٺاساري هه سٽيد خواه بهردانيه. مشه پيش ٽ مشتاخا فولڪلوري راگرينه. هنده جارا بيئا خواه دناف باغيد رومانسيتي ٺه دايه. دوماهي دهليفه هاته ٺه ڪرن بو گوهدارا، هيڙا صديق شروي ده رگهه ٺه ڪرو گوت: ٽيڪه لا فولڪلوري دگه ل چاخ و ده ما تشته ڪي نه پاشه.

وهنده ڪ وينيد دڙي ٽيڪ ڏانه مه. پاشي ڪاڪ ڪامران برواري ٽي گوت: سهيدا مزوري هوزانفانه ڪي خودان ٺارمانجه و ههست و بيريد خواه ويند ههين بهرامبهری ٽياني. ڪاڪ نجيب بالايي گوت: بابسه تي هوزاني نه تي ليڪدايو. سهيدا عبدالڪريم فندي ٽي چند تيبيني گوتن و ڪور ب دوماهي هات پشتي دو سههتا ڪيشاي.

- روزا ۱۹۸۵/۹/۳۰ ريفه بهريا جه ماوهري ڪوره ڪا ٽيهاتي بو هيڙا زيدو باعه دري دانا تيدا پيداچونه ڪ د پرتوڪا «گوندياتي» دا ڪر يا سهيدا خدری سليمان. ڪاڪ زيدو دناف پريڊ پرتوڪي دا ڪه ريو باهت باهت تيبينيد خواه ديار ڪرن. پاشي ٽ گوهدارا هاته خواهستن ڪو هزرو بيريد خواه خوياڪهن ٽ وان هيڙا محمد امين ٺوسمان، د. خيرى، خدری سليمان و عبدالڪريم فندي چند داخاز ٽ هيڙا خدر خواهستن وهك: هنده ڪ هوزان هيڙا خدری نفيسينه نافي خودانيد وان ٽي تيدا هه نه و ديت تهف هوزانفانه ل چاخ شيشي ههتا ههفتي ٽيانه. براستي تهفه تشته ڪي ب نرڻ و پر بهايه چونڪي دي چاخ نفيسينا شعرا ڪوردي ٺه ڪه ريه پيش جزيري. هيڙا دارين ڪاڪ خدر هوير لقان هوزانا بڪوليت و بڪهته د دهست خواهنده ٺفاني ڪورد دا، بهلي مهيدانا ڪاڪ خدر ههسي خواه لي دهاووت نيا بي ڪهندو ڪوره، چونڪي ٽ زار دهف ويند وهگر تين و ڪور ب دوماهي هات پشتي دو سههتا ڪيشاي.

- ل روزيد ۵ - ۱۹۸۵/۱۰/۷ تيا شورشان يا سهر ب ٽيڪه تيا ته ديب و نفيسه ريڊ ڪورد / تائي دھوڪي شانوگهريا «خوين و ٺه ٺين» ل سهر شانويا مهلبه ندي ٽيڪه تيا لاويد دھوڪي پيشڪيش ڪر. ههرو ٺهف هول مشه دبو ٽ ڪهنج و تولازيد خوين ڪه رم. ب راستي پينڪافه ڪا ب نرڻ بو ٺهف شانويه بيته پيشڪيش ڪرن. هه مي ٺه ڪتر ب ڪاريد خواه ب ريه ڪا دروست و باش رادبون. ههرفي تيجي پشڪداري دگه ل تيبيند پاريزگه هيد (سليمان و ههفليري) ڪر

د فېستفالي شانونگه ریا لاوا دا. جه ماوهری ریزا فی تبی ب
باشی کرت. هیفی دارین پاشه روزا کهش ل هیفی فی
تبی بیت.

- ئیشارا ۱۹۸۵/۱۰/۲۴ ریزه به ریا جه ماوهری کوره ک
ترخان کر بو هیژا محمد سلیم سواری ب نا فی «دو
چیروک و چهند تبینی بو نفیسه رید چیروکا کوردی» د
پیشیدا کاک سواری ل سهر دهست و داری چیروکا کورت و
نفیسینا وی ناخفت، گوت ل هه مو جیهانی قالب وری
مینا هه فن، لی د فی قالب هه مو وه که بن و که فالی وی
[نصفه روک] هه ئیک ژ رهخی خوه شه بنفیسیت، نانکو
داریتنا چیروکی، کورد وه کی خوه داریزن، نه ورپی وه کی
خوه داریزن. هه ملله تهک وه کی واقعی خوه، به لی قالبی
وی ل هه دره کی وه کی ئیکه.

پاشی دو چیروک ژ کوهدارا ره خواندن «ره زقان و هنارا
ترش» گفت و گول سهر فی کورنی هاته کرن و لپیشی کاک
(أنور محمد طاهر) ناخفت و گوت «نهف کوره ژ شاگردید
فیزگه ها را باشو!...

کاک محمد سلیم ژی په رسفا خوه داو تبا به ک ل سهر
فی بابسه تی په یفی. مشه پسپار هاتنه کرن و نیزیکی
سه عهت و نیفا کیشا.

- روزا ۱۹۸۵/۱۱/۱۶ جاره کاد ل بنگی ئیکه تیا
ئه دیب و نفیسه رید کورد کاک حجي جعفر لیکولینه ک
سه بارهت په رتوکا «مامکین کوردی» یا سهیدا احمد عبدالله
زهروی پیشکیش کر.

په رتوک گرت و په ر په ر پیدا چو خواری. دپار کر کانی
چهند په ندید پیشیا دگه ل مامکا تیکه ل بوینه، هنده ک یید
بی سه لیه تیدا هه نه، چنده ک هاتینه دوباره کرن و هه می
گوتن بی ژیک قافیریت. ل دوماهی سهیدا عبدالکریم
فندی دهافی ناخفتنی فه کرو گوت: پید فی بو کاک حجي
جعفر سه نکاندنا خوه به لافکر با ل دوی هنده ک بناوشا
وهک: (۱) شاشبونید سه لیقی و چهند نمونه گوتن. (۲)

گوتن و په ندید پیشیاو تیکه ل بونا وان دگه ل مامکا، هنده ک
دهست نیشانکرن. (۳) دوباره کرن و خویرا کرن ژ
کوهداران را. (۴) که شه فریتیا هنده ک مامکاو پید فی نه بو
بینه به لافکرن. هه رسا سهیدا عبدالرحمن مزوری،
فاضل عمر، کامران برواری، ژی خوه دناف سوچه تی
راکرو تراری خوه د کانی هه لاند.

- روزا ۱۹۸۵/۱۲/۱ سه عهت (۳) سی ده زگه ها
رهوشنیری و به لافکرنا کوردی کوره کی هوزان خواندی بی
به فره کرنی دا ب بیره اتنا روزا شهیدا. د پیشی دا
هیژا محمود زامدار گوتنا ده زگه هی خواندو پاشی نهف
هوزانفانه ژ پاریزگه ها هه فلیرو دهوکی کت ب سهر
شانوی که تن و هوزان دانه دوی ئیک: [مغدید سوران،
جلال ملا حسن خوشناو، سید جلال، ساکار برزنجی،
صلاح سیدوک، محسن قوچان، هشیار ریکانی، هیفی
برواری، هزرخان، صبریه هکاری، اسماعیل علی
زاخوی، شکری شهباز، محمد عثمان باکوزی، نورالدین
سعید، مقداد دیرکژنیکی لطیف طه، هه ژار جمیل
کامیران هه وری، سپیا باکوزی.] خهم و نازارید ن خوه
لیک ئینان و شعر دانه به رگو هید خه لکی و مقداد دیر
گژینی گوت:

شهیدی من

چافیت خو فه که

باش بنیره

ته خوینا

سور یا ریتی په فیره.

هه رسا کچا کورد «هیفی برواری» گوت:

نه گری نه گری

دای نه گری

نه بیژه من کور ریفنکه

چو نه زفری

نه بیژه من

شەنگە بېرىيا گوندنى مە
يا پىنجاي و غەوارە كرى .
ھەر وسا باكوزى گوت :
لو شەھىدىنى ولانى من
شەھىدىنى رىكا راستى
چەك ھەلكرى .
بەرەفانى ... زېرەفانى
خورا گرى .

ل ھەمبەرى زور دارى

ھەر دچەنگى
بەرو بەر سنگىد
دوژمنا ھەر دگرى .

خاسم ئەگەر بىت و ئەكتەرەك كىچ بىت . دوماھىي گوت
ھىقىدارم ئەم ھویر د شانوو ھونەرى وى بکەھىن و نرخ و
بھانى وان كەسا كىم نەكەين ئەوئىد ب شەف و روژ د
خزمەتا مە دا كاردكەن و نە بىنە ھارىكار بو فەقەتاندنا مە ژ
كاروانى پىشكەتنى دڤىت بىنە پالپىنەر بو گەھشتنا مللەتنى
مە بوڤى كاروانى پىروز . سەيدا صدیق شروى ئەف كورە
ب رىفە دبرو ژ بزاقىد رىفەبەريا جەماوەرى بو .

پەيفادەرھىنەرى

ئە شانوبە ديار يە بو ئەڤىنە كاپاكتژ . . .

پەيتاىىد

ب يە كىتىسى و براپەتى بى مللەت پىش دكەڤىت
رۆژە كاگەش لى دەھلىت و داخازا مەژى نەھىلانا نەزانىنى
وېاش كەڤتىنى لىناق مللەتى داو دياركەرنى رىكامرو
ڤاىەتى بى يە مەژى شانوكرە رىكە بوخوژ بو جى ئىناناقان
ئەگەرى بى و چونكى شانو فودىكا جىھانى يە . . .

شورە شڤاز

ئائىكەتيا نڤىسەڤىدكورد تاىلى

دھوكى

دلى شانوو گەريا

ژ نڤىسنا

عبدالستار عبدالله

ھارىكارى دەرھىنەرى

محمد على

دەلاھىنان

فارس مصطفى

شانو

تيا

راپورتی به غذا

رؤزی هونەر

○ باوکی تارا نامادهی کردوه ○

رؤزی ۸ مانگی کانونی دووهمی هه موو سالیکی جهژنی هونهرمه نندانی عیراقه... لهه رؤزه دا ئاههنگه ئه گپرن و پهیمان تازه ئه که نه وه که له خزمهتی نیشمانه که یاندا بن و (هونهره که یان) بو خزمهتی گه له که یان بیت... بهم خزمهته پیش په وه وهی پیشکهوتن به ره و پیشتر ئه بهن... پار له رؤزیکی وادا بوو که سه روکی فرمانده صدام حسین (خوا دهست به بالیوه بگریت) به پایه بلندی هونهر و هونهرمه نندانی نرخاندو ئه وه هونهرمه نندانهی خهلات کرد که له زووه وه خزمهتی هه مو لقه کانی هونهر ئه که ن... ههروه ها ئه وه هونهرمه نندانهی خهلات کرد که له جهنگی ره واماندا به شداریان کردوه، جا چ به په موچ و تابلو نهخشینه کانیان بیت یان به ئاوازو گورانی و سرودی نیشتمانی بیت یا خود به شانوگه ری و به ره می هونهری تر بیت. نه قابه ی هونهرمه نندانی عیراقی بهم بونه یه وه گه لی لیژنه ی پیک هینا و لیژنه یه که کاریکی تایهتی پی سپارد بویه ئاههنگه که به ریکو پیکی پیشکهش کرا... یه کیک له و لیژنه گرنگانه لیژنه ی بالا بوو که نقیبی هونهرمه نندانی عیراق خوی سه ره رشتی کردبوو و چند ئه ندامیکی ئه نجومه نی مه لبه ندی و هونهرمه نندانی تریش ئه ندامی ئه م لیژنه یه بوون... له وانه داوود القیسی / نزار الهنداوی / علی طالب / یاسین البکری / عبدالمرسل الزیدی / باسم التکریتی / خلیل ابراهیم / ماجد کامل / حسین قدوری / سعیدیه الزیدی / سامی النصرای... لیژنه کانی تریش کاروباری راگه یانندن و شانوو سینه ماو تهشکیل و کاره هونهریه کانی تریان له ئه ستو گرتبو... .

لیژنه یه کی تایهتی پیک هینا تا ئه وه هونهرمه نندانه ی پیش نیستا خزمه تیان کردوه وه له وه شدا واتا له وه خزمه ته وای پیش هاوه له کانیان که وتبوون خهلات بگریت... .

سی رؤز به بونه ی (رؤزی هونهره وه) ئاههنگ سازدار له به یانی و نیواره ی سی رؤزدا (۱۹۸۶/۱/۱۰، ۹، ۸) هونهرمه ندانی عیراق ئاههنگی به جو شیان سازداو شادمان بوون.

ئاههنگ به سرودی «رؤزی هونهر» دهستی پی کرد، شیعی سروه کهش هی عبدالرزاق عبدالواحدی شاعیر بوو و طالب القره غولی هونهرمه ندیش ئاوازی بو دانا بوو. پاش ئه وه هونهرمه ننده کان بهم جهژنه... که جهژنی هونهرمه نندانه خه نی و شادمان بوون و ته ی نه قیبی هونهرمه نندان و «دوعا بو فرمانده» که شیعه ره که ی هی ساجده الموسوی و ئاوازه که ی هی فاروق هیلاله وه له لایه ن تیبی ریکخراوه جه ماوه ریه کانه وه پیشکهش کرا... ههروه ها تیبی نه ته وایهتی هونهره میلی به کان تابلوی خویان پیشکهش کرد... .

* هونهرمه نده تهشکیلیه کانیان لهم جهژنه دا به شداریان کرد گه لی هونهرمه نندان له پیشانگایه کی گشتی ی دا به شداریان کرد... ئه م پیشانگایهش له هونلی کومه له ی تهشکیلی به عیراقیه کان سازدار... ههروه ها چند پیشانگایه کی تریش له لایه ن ئه کادیمیه ی هونهره جوانه کان و کومه له ی وینه ی فوتوگرافی یه وه سازدار... .

* له بواری سینه ماشدا... نه قابه ی هونهرمه ندانی عیراق چند فلیمیکی عیراقی له سینه ماکانی به غدای پایته خدا نیشان دا.

ئه حمده محمد ابراهیم - ی هونهرمه ند دهرباره ی خولی یه که می - رؤزی هونهر - فلیمیکی دهرهیناوه ئه ویش نیشان درا.

* له نیواره ی ۱۹۸۶/۱/۸ وه (۲۵) هونهرمه ندی کو رو کچ شانوگه ری «په یامی بالنده» یان پیشکهش کرد ئه م شانوگه ری به له لایه ن قاسم محمده وه نوسراوه خویشی بو

شانۆی دهرهینابوو. شانۆگهره که له لایهن تیبی نهته وایه تیهوه پیشکەش کرا.
 * تیبی شانۆگهری عیراق شانۆنامهی «سه رتهای پیشکەش کرد، ئەم شانۆنامهیه له لایهن سعدون العبیدی یهوه نوسراوه...

زهیر البیاتی ش بو شانۆی دهرهیناوه...
 ناوی هه ندیک لهو هونه رمه ندانهی که لهم شانۆگهره وایه به شداریان کردوه ئەمانه ن:
 جهاد جاسم سلام الامیر / خالد احمد کاظم النقادی / یاسین الکعبی / قاسم سلمان.

* ناوچهی ئوتۆنۆمیش لهم ئاههنگه دا به شدای کرد...
 له ههولیردا تیبی نهته وایه تی که سه ر به دامه زراوی گشتی سینهماو شانۆیه بهم بۆنه یه وه شانۆگهری «گولی له غزه ی پیشکەش کرد نه قیب نعمان ئەم شانۆگهره ی نوسیه خویشی بو شانۆی دهرهینابوو... کاک حیدر عبدالرحمن - ته رجهمه ی کردبو.

* ئەو تیبه ی که سه ر به یه کیتی نه قابه کانی کریکارانی ههولیره بهم بۆنه یه وه جهۆنی هونه رمه ندانه و (رۆژی هونه ره) گه لی به ره مه میان پیشکەش کرد. که به ریاره بو ته له فزیۆنی (نه ئیمیم) یش تو مار بکرت.
 کۆمه له ی هونه ره جوانه کانی کورد - له ههولیر به شداری رۆژی هونه ریان کرد.

به ریاران دا تیبی موسیقای په واندوز که سه ر به کۆمه له یه لهم جهۆنه دا به شداری به کن...

ههروه ها تیبی شانۆگهری کۆمه له له هۆلی رۆشنبیری جه ماوه ر شانۆگهری (شاری ئەوین) ی پیشکەش کرد...

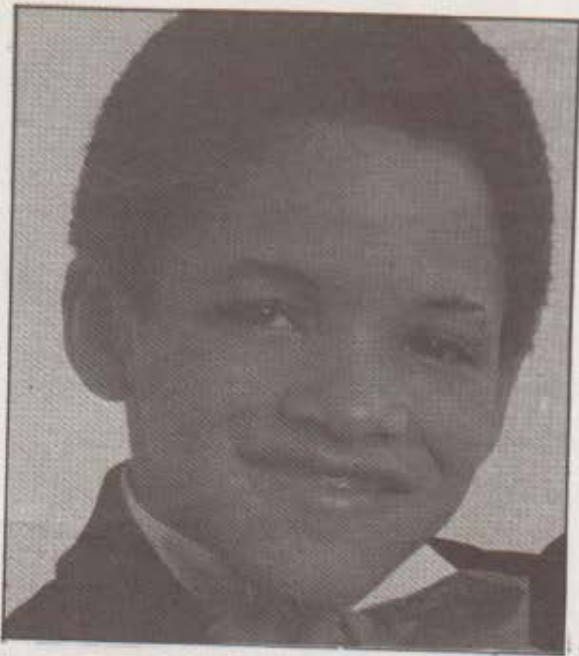
کاک طلعت سامان - ی هونه رمه ند ئەم شانۆگهره ی نوسیه هه ر خویشی بو شانۆی دهرهیناوه... بهم بۆنه یه وه که رۆژی هونه ر بوو گه لی به ره مه می تریش پیشکەش کرا...

له کۆتای ئەم باسه دا ئەلیت خوا ئەم جهۆنه مان «که

جهۆنی هونه رمه ندانه» به خیره و خویشی بو بگه رینه ته وه و... هونه رمه ندانیش له ههزار جهۆنانا بن.

* به مندالیک ئەلین موزارت

(سافیون کلوفر) مندالیکه به هره وه ره... ته مه نی ۱۲

ساله به لام پیری سه د ساله چه پله بو هونه ره که ی لی ئەدات.

راسته که موزارت له ته مه نی (۱۲) سالاندا موسیقای لی ئەدا به لام ئەمیش لهم ته مه نه دا به سه مای کلاکیت

سه ری په زامه ندی به هه مو ته ماشاکه ران نه جولینی. ئەم منداله (زنجی ئەمه ریکایه)...

وینه ی ئەم منداله به گه وره یی هه لاسراوه و پوی دیواره کانی شانۆی (مانه اتن) ی دا پۆشیه...

نه ک هه ر له وی له (پاریس) یشدا فه ره نسایه کان چه پله ی بۆ لی ئەده ن تا ده ستیان شل ته بیته.

* سالی فیکتور هوگو

(نومبرتو ٹیکو)ی نوسه ری ئیتالیا وای به چاک زانیوه که
 ثم فلیمه له لایهن میکال - انجلو انطونیونی)وه به ناو بهاتایه
 چاکتر ته بسوو . به لام تهو و (اورمانو اولمی)ش به بونهی
 داراییه وه په کیان کهوت . . .

بیار هنری فوره نسایی به بونهی سالی فیکتور هوگو وه
 کاریکی هونه ری پیشکesh کردووه ناوی ناوه (هوگو . . .
 سیمفونییه) ثم شاکاره (۴) به شهو پینج سهعاتی
 خایاندوه . . .

* سینماتیک

هولی کتینجانهی سینهمای فوره نسا (سینماتیک)
 بزوتنه وه په کی هونه ری دهر بارهی میژووی سینهما به خویه وه
 بینی . . لهم دوایه دا (جان لوک گودار) و شهیدایانی هونه ری
 سینهما لهو هولهدا په کیان گرت و دهر بارهی کتیبه نوی کهی
 «گودار به پینوسی گودار» دوان ثم کتیبه دهره ری (۴۰۰)
 لاپه ری مام ناوینده ته بیت و باسی ته جره بهی نوسه ر
 نکات .

بهم به ره مه موسیقیه ش که لینیکی چاک پرکراوه ته وه .

تهوهی شایانی باس بیت ثم هونه ر مه نده جهز ناکات
 زور دهریکه ویت .

* سوپهرمانی نوی

سوپهرمانی نوی له فلیمیکی نوی دا ته بیزیت و له گهل
 سوپهرمانه کهی له مه و بهردا جیاوازی ههیه . . هندیک
 ته لین سوپهرمانی گه لی قیرسچمه یه و به دره وشته . . (جان
 - چاک دانوی) دهره نیه ری فوره نسا ثم فلیمه
 دهرته هینیت . . .

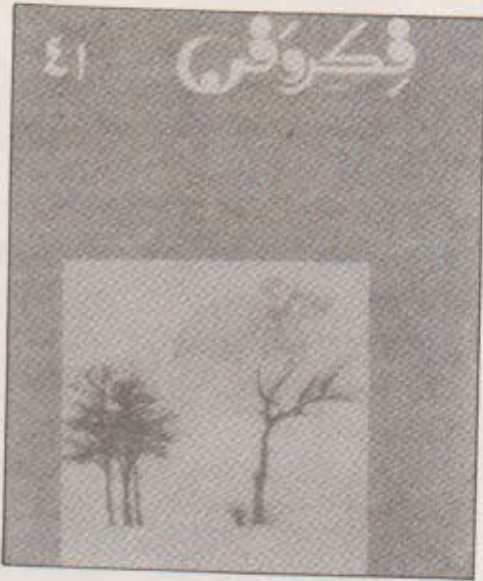
* - میهره جانی سینهمای قاهره

له میهره جانی سینهمای قاهره دا گه لی فلیم نیشان دراو
 ثم میهره جانه له میهره جانی سالی ۱۹۷۹ چاکتر بو . . .
 هندیک لهو فلیمانه ی که لهم میهره جانه دا نیشان دران
 نه مانه

فلیمی «شهر» دهره نیانی روجیه عه ساف - لبنان
 تی روانین . . . دهره نیانی یوسف شرف الدین بو . . .
 لبنان فلیمی (عاشق) دهره نیانی منیر فنه ری - عیراق
 فلیمی (جی به جی که ران - المتفدون) دهره نیانی عبدالهادی

* ژماره یه کی نوئی گوڤاری «بیرو هونه»

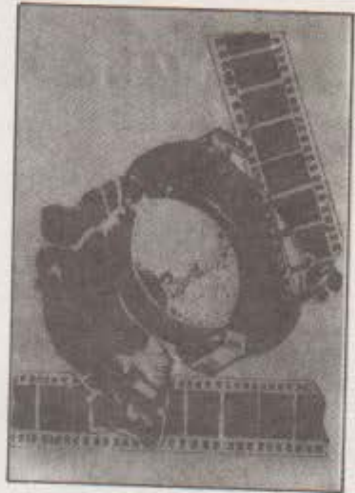
ژماره یه کی نوئی گوڤاری «بیرو هونه» - الفكر والفن» ی
 ئەله مانیا به عه ره بی ده رچو. . . ئەمهش به شیوه یه کی
 ئیره کی سالی دو جار ده رته چیت و گه لی باسی و نێزه و
 هونه رو بیناکاری و سینه ماو میژ و . . . باسی تر ناوه خنی
 ئەم گوڤاره ن.

* چیرۆکی گۆل

رومانی «چیرۆکی گۆل» ی خاتو حنان، الشیخ - ی
 لبنانی ئەکری به ئینگلیزی و به م ژوانه بلاوته کړینه وه . .
 چهند مانگیك له مه و بهر هه مان شاکار به فەرهنسی
 بلاوکرایه وه . . . هیوادارین ئەم رۆمانهش بکرت به
 کوردی.

* گێرو گرتی شیعری عه ره بی

کتیبنیک ده رباره ی گرتی شیعری عه ره بی به چاپ
 گه یاندراره، کتیبه کهش هه ره له ژیر هه مان ناودایه و د.
 عبدالعزیز المقالح - ی یه مهنی دانهری ئەم کتیبه یه . . .
 نوسه ره به تیروته سه لی باسی ئەو گرتانه ی کردووه و
 ئەوه شی رون کردۆته وه که گۆرانکار به کانی باری ئابوری و
 زامیاری . . . بونه ته هۆی گۆرانکاری له شیعری عه ره بی دا

الراوی - عیراق به ربه ره کانی ده ره بنانی عه مار خه لقی
 تونس له کۆتای میهره جانه که دا فلیمیکی گرنگ - ی
 سویدی نیشان درا ناوی (جیو غزه) بو بیا هولم کویست - ی
 ده ره بنه ره ده ره بنابوو.

* کۆچی دوا یی

رۆبه رت گرایفزی شاعیره و نوسه ری ئینگلیزی له
 دورگه ی مایورکای ئەسپانیادا کۆچی دوا یی کرد، ئەم
 شاعیره له سالی ۱۸۹۵ دا له دایک بووه، له جهنگی
 یه که می جیهان دا زامدار کراوه . . پاش جهنگ دهستی به
 نوسین کردووه . . . له دیلی هیرالدا وه کورۆژنامه نویک
 به ره مه می خو ی بلاو کردۆته وه، پاشان ده رباره ی شه ر
 یاداشتی خو ی بلاو کردۆته وه . .

سليماني «شانۆبه كيان له (هۆلى فازابى) دا دروست
كردوو، بهرهمه كاني تپه كانيان له سه ر تهخته ي ئەم
شانۆبه دا پيشكەش ئەكریت . . . بربارىيان داوه كه
مامۆستای تايه تي (بو و تهوه ي وانە ي تايه تي - ده ر باره ي
سینه ماو شانۆ -) بو نه رخا ن بگه ن . . . ئەم وانانه ش بو ئەو
ئەندامانه يه كه له يانه ي سینه ماو شانۆ دا به شداری ئەكە ن .

ئوه ي شاپانی باس بیت شانۆكه پتر له (٢٠٠) كەس
ئەگرى و به گوێره ي تواناش هه مو پيوستیه كى بو ئاماده
كراوه .

تى بىنى : ئەم هه والە مان له به ريزه كه مال ئەحمەد
حمه غەريب - هوه پى گه يشت كه به ريوه به رى يانه ي سینه ماو
شانۆبه له سليماني سوپاسى ئەكە ين .

* گۆلى به هار هات پيشكەش كرا .

مه لبه ندى لاوانى سليماني - تپى شانۆى زربان
شانۆگه رى (گۆلى به هار هات) ي پيشكەش كرد . . ئەم
شانۆگه ريه

جه ليل قه يسى نووسيوه تي . ئازاد به رزنجى ته رجه مه ي
كردوون . حسين يسرى بو شانۆى ده ره يناوه و له سه ر
ته خته ي شانۆى چالاكى قوتابخانه گان پيشكەش كراوه .
ناوى هه ندېك له ئەكته ره كان :

سوران عوسمان - سامان سيوه يلى

ئەكرەم محمد سليمان

سه ركه وت حمه سه عید

ئيسماعیل سه عید . . .

تى بىنى :

١ - هېوادارين وينه مان له كەل هه والە كاندا پى بگات .

٢ - له ده ره ينه رى شانۆگه ريه كه وه ئەم هه والە مان

پى گه يشت سوپاسى ئەكە ين .

له ٢٨ / ١٢ / ١٩٨٥ دا له هۆلى كۆمه له ي روشنپىرى
كورد له به غا پيشانگای دووهمی وهه بى رهسول - ي
هونه رمه ند كرايه وه . ئەم پيشانگايه به ره م و زاده ي
تاقي كردنه وه كاني ئەكادىمى ي هونه ره جوانه كانه . .
پيشانگاكه ٣٢ تابلۆ بووه ، كاری زه بتى و ئاوى و هيلكاری و

پاستيل . . . . گه لى جورى تر خويان له تابلۆكانيدا
ئەفواند . .

- ئەم هونه رمه نده له سالى ١٩٦٣ دا له سليماني له
دايك بووه .

- به شداری پيشانگه كاني قوتابخانه كاني كردوه .

- له سالى ١٩٨٢ دا له هۆلى كۆيزه ي سليماني،
پيشانگه ي يه كه مى كردۆته وه .

- له سالى ١٩٨٤ دا له هه ولير به شداری پيشانگه ي
لاوانى ناوچه ي ئوتۆنۆمى كردوه .

- له سالى ١٩٨٥ دا به شداری له فيستيفالى سالانه ي
ئەكادىمى ي هونه ره جوانه كانا كردوه .

- ئىستا له پۆلى چواره مى ئەكادىمى ي هونه ره جوانه كانه
(له به غدا) .

* شانۆبه كى نۆى له سليماني دا

يه كىتى نيشتمانى قوتابيان و لاوان - ي عيراق «لقى

خوینهری ئازیز

زۆریه‌ی زۆری ئه‌و بابنه‌تانه‌ی بۆمان هاتبوون شیعر بوون، به‌داخه‌وه هه‌ی ئه‌وه نه‌بوون له‌ باوه‌شی «به‌یان»دا چاویان به‌رووناکی بکه‌وی و خاوه‌نه‌کانیان بزهی خوشی بیانگری دلایان بسره‌وی. وه‌ك ئه‌وان نا‌ئومید بوون ئیمه‌ش نا‌ئومیدبووین، چه‌زمان ده‌کرد بابه‌تی هه‌ژاوپه‌وه به‌بیزمان به‌ ده‌ست بگه‌یشته‌با، به‌ره‌مه‌کانیان جۆی ره‌زامه‌ندی گو‌فاره‌که‌ با.

ده‌بێ ئه‌وه بزائن که به‌ره‌مه‌ی باش جیگه‌ی شیاوی خۆی له‌سه‌ر لاپه‌ره‌کانی گو‌فاره‌که‌تان ده‌کاته‌وه، لێره‌دا ئیمه جیاوازی له‌ نێوان نووسه‌ریک و نووسه‌ریکی تر ناکه‌ین، هه‌ولێ ئه‌وه ده‌ده‌ین ئه‌و خونچانه‌ی تازه‌ خه‌ریکی پشکووتن زیاتر گه‌شه‌بکه‌ن و پاراوین، به‌یان هه‌ی ئیوه‌یه‌و چاوی له‌ زاده‌ی رهنج و ته‌قه‌لای ئیوه‌یه‌.

جا ئیوه‌ش به‌لادا بکه‌ن چاکی مه‌ردایه‌تی و به‌ره‌مه‌ی به‌که‌لکه‌مان بو‌ بنێرن، با یانه‌که‌تان ئه‌و ئه‌ندامانه‌بن که به‌راستی مافی پێناسی شه‌ره‌فی ئه‌ندامی به‌تیان هه‌یه‌. له‌به‌ر ئه‌وه داواتان لێ ده‌که‌ین، ورد بیه‌ریکه‌نه‌وه، په‌له‌ مه‌که‌ن، به‌خه‌تیکی خوش و روویکی کاغه‌ز به‌ره‌مه‌کانتان بنووسن... ئیمه‌ش به‌شاننازی به‌وه نووسینه‌کانتان بلاوده‌که‌ینه‌وه، خو‌ ئه‌گه‌ر ئه‌و مه‌رجانه‌ی که شه‌قل و مۆرکی

بیانه‌ی به‌یان

بلاوکردنه وه پيسويستيان بي دهكات له نارادانه بن نه وه
گله ييمان لي مه کن نه گهر بهرهمه کانتان بلاوکرانه وه. نيت
هيمهت له نيوه بلاوکردنه وهش له نيمه.

● بو وه رگيرى دوو پارچه شيعرى بهر تولد بريخت به
شيعره وه، نه مانزاني له چ سرچاوه په گه وه وهرت گپراون،
گوښاري به بيان بابهنى بلاوناکاته وه که سرچاوه کهى ديار
نه بى، بسوره که بلاون - نه کرده وه، چاوه پروانى بهرهمى
توت ده که بن.

● کاک «ه.ح» هونراوه کهت زور ساده و ساکاره،
جاري زورت ماوه بهر وه که ناري شيعر که شتى په کهت
ليخورت. با هونراوى باشرت بگاته دهست نيمه و بوئى
بلاويکه پنه وه.

● بو خواهن هونراوه «خوشه و ستنى و تانه وه» و
کوپله په کى لي بلاوده که پنه وه، هيوادارين که له مه و دوا
ههنگاوى باشرت هه ليني:

له بهر خاترى

پرچى خاوو چاوى کالت

گهر دن به لولو رو چه ناگه ي نه ختى چالت

بالاى وينه ي سر و هه لچوت

گلينه ي هردو و چاوه کان

له بو تو داده گير سينم

نه پکهم به گر، به پشکو بوت

له سر ماو سولى زستانا

خوتى بي گهرم که ره وه

بو کاک. ص. ا. خواهن شيعرى بي ناو نيشان. . . بيوره

که شيعره کهت دووره له خاسيهت و مهرجى شيعر، ته نيا
سروا ريکخستنى نات کات به شاعير، شيعر هونه ره،
سوزو نه نديشه يه، موسيقايه.

● کاک (ص. ص)، نه وه ي که ناوت ناوه شاعير،

هه رچه نده له ته مه نت گه وره يه، به لام شيعره کهى زور
ساوايه، زورى ماوه بي بگيرى و له سر زهوى قيت قوز
بوه ستنى، نه وه ي نار دوو ته بابهنى به بيان نيه. هى شاعيرى
ترمان بو بنيره که به سر به زى شوئى خويان بکه نه وه.

● کاک (ن. خوشناو) نه وه ي که ناوت ناوه شيعر،
به ناوى «مه هابادى خونى اوى» فرى به سر شيعره وه نيه،
قسه ي ناسايى به، و اچا که زور بخوئنه وه، تا تى ده گه ي و
بي ده گه ي، نه وه حله شيعرمان بو بنيره.

● کاک «ع. م. جاف» برا هيشتا زورت ماوه بى به
شاعير، راسته تو سروا دواى سروا، جا نه گهر ته و اين يا
نانه واو، په ک له دواى په ک ريزت کردون، به لام
ته قه لاکهت به فيرو چوه، نه وه ده سه لاتت نه بو وه
نووسينه کهت بکه يت به شيعر داواى لي بوردن ده که بن.

● کاک «ل. م. عبدالله» نه وه ي نار دوو ته له شيعر
ناکات، به بيان ش يانه ي په کتر ناسين نيه. . . نيمه به
دوست و خوئنه رت له قه لم ده ده ين، به لام دان
به شيعره کهت نانين. . . زور په له مه که. . . با ميوه کهت
بگات نه وسا بيخه بهرهمى خوئنه ران.

● کاک «ص. ي. ش» هه رچه نده نه وه ي نار دوو ته
په بسوندرى به شيعره وه نيه، کورديه که شت لاوازه. . . با
هه رنه بى جاري زمانه کهت ريك و پاراو ره وان بى، نه وسا
دهس بده قه لم و شيعرمان بو بنوسه.

● کاک «ع. ن» وه ک نازناوت ناو مينده، شيعره که شت
هه ر ناميد بوو، هيشتا ساوايه و تواناى روئشتى نيه، نوميد
ده که بن له و ناو ميندى په هرچى و هيوات به زبان هه بى و
که ميک بهرچاو روون بى و، به جور يکى تر سه يرى دونيا
بکه يت.

● کاک «خ. هوشمه نده» شيعره کهت لاوازه، که لکى
بلاوکردنه وه ي نيه. بيوره.

● کاک «ي. ا. ابراهيم» کاکى برا ده بوايه هونراوه کهت
لاى خوت هه لگر تبا بو يادگارى، بابهنى، که روئى

بووی به شاعیر نهوسا دهزانی که شهو حله شیعره کهت
چهند ساده بوه، جاری زورت ماوه خوت له ریزی
شاعیراندا بیینی. کهس له پرنی نایته کورنی، که مینک
نارامت هه بی هیشتا زووه، وهختی بلاوکردنه وهی به ره همت
نه هاتووه.

● خاوهن به ره همی نوی «خهم وه فایی خوشه ویستی به»
نهو ره شینی بهی بو چی به، پیوست ناکات بهو جوړه
بروانیته زیان، زیان هه رجه نده تاریک و دژوار بی،
پرووناکی خوشی به دواوه دی. وا چهند دینرکت بو بلاو
ده که پنه وه، تابزانی تو تا چ راده بی به هه له چووی:

نهم دونیا بهم وه کو کفنیک له بهردایه
گشت شونینکم وه کو گورنیک له پیش وایه
بارگی خهم هینده بهرزه
وه کو دهریای بی بن وایه

● دوو هونراوه مان بو هاتووه گویا به هی دیوانی
«مه زلوم» ن، به که میان بابته شیعیری فیرکاری به،
دووه میان کم و کورتی تیا بهو له رووی ناوه روکه وه شتیکی
نوی تیانیه که شیایو بلاوکردنه وه بن.

● کاک «ص. ی. ک. حه مه». بیووره نه وهی ناردووته
به لای شیعه وه نه چوه، جاری سه رچاوهی شیعر نه ته قیته وه،
کانت نه هاتوه، په له مه که.

● بو کاک (شهیدا کویره کی) باشونیت هه رشونیه بی که
خوت هه لتبژاردوه، به لکو خوا بکات باری مهستی و
سه رخوشیت دهرگای شیعت بو بکاته وه، هیشتا شیعه کهت
کرچ و کاله، نه وهی که پهیره ویشی ده که هی خه وو خه یاله،
نه گه که مینک بیر بکه پته وهو به خوتا رابچپته وهو دیوانی
شاعیرانی کورد به خونیتته وه دوور نیه بی به شاعیر.

● کاک «ن. دلپاک» خوزیا چوزره کهت ناوی به
خویه وه با، نه که قسه ی ناسایی که به هیچ کلوج گیانی
شیعیران تیدانیه.
بیووره که بلاومان نه کرده وه.

● کاک سورچی له حهریر، نهوی ناردووته شیعر نیه.
کز لاوازه وا له سر داواکردنی خوت ناومان خستی په ناو
پوسته وه.

● کاک «ش. م. حه مه ده» هه ره شه مان لی ده کات نه گه
وه لای نه ده پنه وه هه رگیزاو هه رگیز گوڤاری به بیان نه کری.
براله نیمه چیت لی بکه سین که نهوی ده پنیری له
شیعرنه کات و که لکی بلاوکردنه وهی نه بی، شتی باش بو
خوی جیگی خوی ده کاته وه.

● کاک گرو عازه بان، نهو جی هیشنه هی نه وه نیه بیته
مایه هی هینزه مان و پشت چه مان، جاری پستی
هونراوه کهت راست که وه نهوسا توش پشت راست ده بیته وهو
قیث و قوز ده وهستی.

● خاوهن هونراوهی «سروودیکی داستان نامیز»
شیعه کهت لاوازه، بو بلاوکردنه ناشی، بیووره.

● بو برایان: «ن. م. مصطفی، ا. ع. محمد،
ص. ی. ش، س. صباح، ل. ق. ره واندوزی» بیوورن
شیعه کانت هی نه وه نه بوون له «به بیان» دا بلاو بکرته وه.

● کاک «ل. قهره داغی» هونراوهی چه ک و سمکو،
کز لاوازه، له رووی دارستن و پینوسه وه ساده به. نیستا
بابته هی نهو جوړه هونراوانه نیه، هونراوهی نوی بریتی به له
دارشتنی وینه ی جوان جوان که لایه نی داهینان و
جوانکاری نیدا بی، نه وهی که تو ناردووته نه مپرو باوی
نه ماوه، شیعیری نویمان گه ره که که شتی تازه ی تیا بی و
شیایو بلاوکردنه وه بی.

- ناسو -

دواوشه

ئەمەكدارىهكى بى ھاوتا بو نىشتمان . .

دەكەن، بەلام يەككىيان لە كۆزى جەنگدا ھەلانسووه . .
ھەرچەند باوك ھەوليكى زۆرى لەگەندا دەدات بو ئەوى
بگەرىتەو ھەولاي ھەقالەكانى . . بەلام ھەولداى باوك بى سود
دەبىت و كۆر بە قسەكانى باوك قايبىل نايىت، چەند جار يك
ھەرەشەى كوشتى دەكات . بەلام ديسان كۆرى گومىراو
كەللەرەق لەسەر ھەلونسىتى چەوتى سوردەبىت . . باوك بە
دەستى خوى دەيكۆزىت، پالەوان [ھاشم محمد علي] كە لە
دانىشتوانى شارى «سۆپرەپە» ئەم قسەپەى دووبارە كردهوھ:

[نىشتمان لە من و ئەو بەنرخ ترە].

ئەمەپە خوشەوئىستى و ئەمەكدارى عىراقىھەكان بو نىشتمان و
سەركرەدى ئازىزيان .
ئىتر ھىز ھەپە بىتوانىت خاكى عىراق گلاوبكات . . با كەللەى
دوژمنان لەبەرد بەدريت . .

لە ماوئى جەنگى رەوامالدا، قارەمانانى قاسىپەى دووھم گەلى
داستان و چىروكى نايبان بە خامەى رەنگىيان تۆماركردوون .
ھەندى لەم داستان و چىروكانە ئەوئەندە . دەگمەن و لە
رادەبەدەرن دەبنە ماپەى رامان و باس كردن . . دەبنە نمونەى
ئازاپەتى و دليرى و پالەوانىتى . . كە ھەرگىز لەياد ناچن . .
جواميرىتى و جەربەزەپى پىاوان . . چەشنى كانەكانيان لە نيو
بلىسەى ئاگرى جەنگى رەوادا دەرەكەوئىت، ئا ليرەدا پروودا و
كارەساتى پر لە قارەمانىتى خوى دەخاتە پىشەوھ، نا بەلكو دەگاتە
لوتكە و مینزوو لە لاپەرە زىرپنەكانىدا تۆمارى دەكات و دەبىتە
ماپەى سەربەرزى و شانازى ئەو گەلە . .

[ھاشم محمد علي] نمونەى ئەم جۆرە پالەوانانەپە، كە
ئەوپەرى ئەمەكدارى و ئازاپەتى بو خاكى پىرووزى نىشتمانى
نواندووه . .

ئەم دليرە باوكى چوار كۆرە، كە ھەر چواريان جەنگاوھەرن و
لە بەرەكانى جەنگدان و بەرگىرى لە خاكى پىرووزى عىراق

رئيس مجلس الادارة ورئيس التحرير
مصلح مصطفى الجلالى

بەیان
مجلة ادبية شهرية
تصدر عن دار الثقافة والنشر الكردية
وزارة الثقافة والاعلام
بغداد

BAYAN

Litrary Monthly Magazine
Ministry of Culture and Information
Issued by: The Kurdish House for Cultur and Publi gning
Baghdad - Iraq

EDITOR IN CHIEF

**MUSLEH MUSTAFA
JALALY**